

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyantha, In Libros XX. Dispartita

Dominicus

Francofurti, 1613

Polyantheæ Novæ Liber VI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97211](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97211)

POLYANTHÆ

NOVÆ LIBER VI.

F.

Fabula.

DEFINITIO ET ETYMOL.

FABULA, Græcè *μῦθος*, s. *ἔπος*, & *παιδιον*, fabulor, *μυθολογία*, s. *μυθολογία*, fabulolus dicitur. Est autem fabula, res ad utilitatem suæ delectationem hominum conficta; ut sunt Poetarum fabulae, ut fabulae Æsopice, quæ ab Hesiōdo Poeta initium sumptere. Dicitur autem fabula a *fando*, inde *fabula*, & *confabulor*, simul loquor, & *confabulatio*, hoc est, colloquutio. Fabula facit Diminutionem. Est autem proprie sermo, & rumor populi, atque sermo in vulgus sparsus in dictionem versâ, & passim publicata, sic dicitur Hebr. *Maschal*, vox media a verbo *Maschal*, dōminatō, sive vulgatum illud: Vox populi vox Dei.

Loco BIBLICI.

Abiit pro falsis & inutilibus doctrinis, 2. *Timoth. 4. v. 4.* eas despiciuntur homines. *Ibidem*. Fabula de Diana Ephesina, *1. Timoth. 1. 4.* Fabula vitæ de. *Ibid. Tit. 1. 11. 4.* Fabula in obediētes. *Deut. 32. 16.* in Fabulam fuerunt alii Iudæi inobediētes. *Deut. 32. 16.*

SENTENTIAE BIBLICAE.

Tempus cum sanam doctrinam non sustinebunt, sed desideria concupiscunt sibi magistros prurientes auribus. Et quidem auditum auerent: ad fabulas autem conuertentur. *1. Tim. 4.*

SENTENTIAE PATRVM.

Apud Auctores secularium literarum, ut apud Horatium, mus mus, & mustela vulpeculae, ut per narrationem fidam ad rem agitur, verax referatur significatio: Vnde & Æsopice fabulae cum fœcibus relatas, nullus inereditus fuit, qui putaret apud regem fecerunt, & loquuntur ad fidem & ad vitam, quod loquuntur: ficta quidem narratione, sed veraci significatione. *Aug. in di. contr. a mendacium.*

Fabula est vni veritatis non habeat, tamen rationem habet, ut verum possit veritas manifestari. Referunt inquis, seculares, vni quendam fuisse, ut quoties beneficio virium suarum delitu, & nutricei teram impulsu aduersarii contigisset, de magis in aduersarium praevaleret, & sic occasio pro casio fœdatis triumphis. Dabat infirmitas fortitudinem, la victoriam, ruina victoriam. Cui hæc contentiunt, nisi Christo, hoc cecidit, ut gloriolior resurgeret? *Amb. lib. 3. de Offic.*

Fabulae famulo dicitur: quia non sunt res factæ, sed tantum motu inter colloquio, imago quædam vitæ hominum nascere, mus mus loquuntur, mustela vulpeculae: & in libro Iudicum, signa sibi regem requirunt: quod totum ad mores ordinat rem, quæ intenditur, ficta quidem narratione, sed veraci significatione, pertinentiatur. Sic enim Demosthenes in quadam oratione aduersus Philippum: qui ab Atheniensibus dicitur docem oratores, & illa finxit fabulam. Lupi fuerunt, ut in amicitiam conuenissent: cumque hoc pastoribus dicitur, petierunt lupi, ut prius sibi vice securitatis canes tradere, quibus videtur occasio iurgiorum: annuerunt pastores:

& tunc lupi omni adempta formidine, omnem gregem non solum pro fatiate, sed etiam pro libidine lacerauerunt. Sic, inquit, Philoſophus, sublati oratoribus in populo Atheniensium facturus est: Oratores populi postular, quo facilius possit opprimere spoliata custodibus vibem. *Ibid. lib. 1. Erym.*

SENTENTIAE POETARVM.

Martialis.

Quodq; tibi macchum fabula nulla dabit.

Verinus.

Inſicit obſceni puerorum carminis aures.

Fabula dum Satum quatitur ipse visor.

PHILOSOPHORVM PLACITA.

Æſopus, qui merito sapiens æſtimatus est, vtilia monita sua non fecerit, neque imperiose præcepit: sed, ut Philoſophis, mos erat, salubriter ad perspiciendum mentes animasque hominum causa audiendi quadam illecebra induxit. *Gellius lib. 2.*

Apuleius de Deo Socratis introducit fabulam Æſopi, de coruo tenente carnem in ore: cui dum vixisset vulpecula, quod cygno melius cantabat, & volens cantare, amisit carnem de ore, ac potius crocitant, quam cantant, & sic suam defectionem publicauit: quod multis accidit, qui volunt se magnificare, & ultra mensuram vires suas ostentare. *Ibid.*

Fabulas existimo necessarias, non ex eadem causa, qua poetis, sed ut inbecillitatis nostræ adminicula sint: & ut dicentem & audientem in rem præsentem adducant. *Incertus auctor.*

Ite ineptia poetis relinquatur, quibus aures oblectare propofitum est, & dulcem fabulam necere. Sed qui ingenia sanare, & fidem in rebus humanis retinere, ac memoriam officiorum animis iugere volunt, serio loquantur, & magnis viribus agant. *Seneca libro de beneficijs.*

Nihil debet esse in philosophia commentitijs fabellis loci. *Cicero lib. 2. de divinatione.*

Philomythes, id est, fabularum amator est aequaliter philosophus, quia fabula ex mirabilibus constituitur. *Aristor. lib. 1. Metaphys.*

Consuetudo audiendi apologos, & maxime fabulas, magnum impedimentum est in cognitione veritatis. *Commentator super secundo Metaphys.*

SIMILITVDINES.

Plutarchi. Quæmadmodum iris nihil aliud est, quam relucens solis refracti in nubibus: ita fabula quædam est veri representatio. *In Moral. Plut.*

Quæmadmodum aranæ ex se telas texunt: Ita quidam ex scriptis comminiscuntur fabulas ac mendacia, cum nihil subit veri. In Moral. Plut.

Ut apud ex amarissimis floribus & asperissimis spinis mel suavissimum ac leuissimum colligit: Sic ex turpibus ac sceleratis fabulis, utcumque decerpi potest aliquid utilitatis. In Moral. Plut.

Anonymi. Ut Democrates medicus Confidæ mulieri omnem curationem auſteram reculant, lac caprarum dedit, quas lentisco pascebat: sic is qui profusus a tetricis philosophiæ præceptis abhorrent, fabellæ quædam amœniores proponendæ, sed quæ philosophiam recipiant. *In Similib.*

Facetia.

DEFINITIONES ET ETYMOLOG.

FACETIA, Græcè *σὺργασία*, s. *σὺργασία*, & *σὺργασία*, s. *σὺργασία*, facetus dicitur. Est autem facetus, qui facit verbis quod vult dicitur.

dictus a facio, vel, vt aliquibus placet, a fando. Vnde facetia. Vel sic. Facetia est elegans in dicendo, & delicias & diuitias qualdam sermonis habens, quae facit dicuntur, vnde facetie Aduerbium, hoc est, excultus, eleganter, vt banc.

7 ΑΡΟΦΗΡΕΩΜΑΤΑ.

Crates à magistratū oburgatus, quod contra leges & consuetudinem Atheniensium sindone vestiretur, ait: Quid si Theophrastum vobis ostendam sindone amictum? Adduxit igitur eos in tonstrinam, ostenditque Theophrastum, qui tum forte tondebatur, liateo amictum, quod Graeci à contregendis humeris ἀμειλως vocant, sub monens facito responso, omnibus ad vltimū vti licere. Turpe enim ac inhonestum si esset vti liateis, ne in tonstrina quidem vltus esset. Laert. lib. 7. c. 5.

Aristippus. Aristippo philosopho cum probrosè obijceretur à quodam, quod haberet Laidem meretricem. Quid tum ait, si modo non habeor à Laide? Cic.

Socrates. Cuidam dicenti, Antisthenem philosophum matre Thracia natum esse, patre autem non tam barbaro, sed Atheniensi. Quid, inquit, an tu putas virum adeo præclarum ex viroque parente Atheniensi nasci potuisse? Facete vir sapientissimus notauit corruptos Atheniensium mores, indicans potius è Thracia Scythae natū posse virum & præclarum, quam ex Atheniensi: & hoc igitur quod habebat virtutis Antisthenes, matre Hybridi potius ascribendum, quam parenti. Laert. in eius vitâ. Eras. l. 3. apoph.

Idem. Alcibiades Socrati miserat munus præclarum: Id quum Socrates videretur recusare, Xantippe diluauit, asseuerans donum esse magnificum & indignum quod respueretur. Tum Socrates: Alcibiades, inquit, hæc mihi ambulo, & nobis nostra est ambitio. Sentiens, interdum esse magnificentiū magna contentere, quam magna largiri. Eras. lib. 1. apoph.

Anonymus. Quum Alcibiades Atheniensi balnearior plurimum administraret aqua, Lacon id videns: Quid hoc rei est, inquit? plus aquæ infundit quasi non puro, sed vehementer fordido. Hoc scōmate notauit Alcibiadis vitam; multa infamia contaminant. Plut. in Lacon.

Pericles. Subito oborto solis defectu, cum Pericles Atheniensis videret alios multos, sed præcipuè classis gubernatores, vehementer perturbatos, clamayde sua tibi gubernatoris faciem, interrogauitque. Nanquid hoc horrendum ostentum existimaret? Illo negante: Quid interest, inquit, igitur, nisi quod clamayde maris est id quod hunc tenebras inducit? Sensit vir prudens, meruentu lunæ nobis abscondi solem, quem admodum opposita clamayde impediatur alio: um aspectum, nullum autem esse ostentum, quod natura sit. Eras. lib. 5. apoph. Plut. in Eras. apoph.

Tyrus. cum sororem Philistram vehementer obiurgasset, male auduit eam ob causam, quod oblitus esset suæ professionis (docebat enim esse indifferentia). Verùm male diciturum improbitatem sic eluxit, eum diceret: In muliercula non decia. ar. indifferentia. Laert. l. 9. c. 11.

Diogenes. ad puerum spurium, ex meretrice natum, lapillos iacientem in populum: Caue, inquit, Diogenes, ne patrem ferias. Erat enim è sortito natus, atque ob id incerto patre. Laertius libro 7. cap. 2.

Idem, cum furem purpuræ comprehensum vidisset, carmen Homericum in eum detorsit: ἰλλοβῆ, inquit, πορφύρεος Ἰάστρεος ναὶ μέγα κέρτατον.

Id est,

Te mors purpuræ apprehendit. violentæ, Parca. Laert. Idem, Aliquando itipem poscens, ita ἰεγνὺς ἔχων, id est, eum qui stipi erogandus erat præfectus, Homericò carmine compellauit: Τὸς ἄλλοις ἰνὰ μὲν ἀπὸ δὲ ἐκτοσθεῶν αὐτὸς χρο χρεῖος.

Id est,

Despolia reliquas, teneas sed ab Hectore destruas. Dicitur autem huius festiuitas in hoc est: quod pro ἰεγνὺς dixit ἰνὰ μὲν: quorum prius est, da stipem: alterum, armis spolia, se Hectoris nō nine signans. Spoliat autem, qui munus denegat pauperi & eorum. Et solet hoc hominum genus esse furax. Ibid.

Idem, cum hominem qui in Olympiis certaminibus subinde pugnare solitus erat, inuenisset oues pascentem: Quam celestiter, inquit, vir fortissime, ab Olympiis ad Nema te conuulisti? Allusit autem quam facetissimè ad vocum affinitatem: Νίμα quippe certamina loco dicuntur, vt Olympia. Νίμα verò Græcis palco Ionat, & vltus pascua. Laert. l. 6. c. 2.

Idem Corintho vendendus, interrogante præcone quidnam caleret? respondit: Homini bus imperare. Risit præco, & Magnum (dixit) artificem vendo, si quis sibi dominum velit emere. Stob. ser. l. de Prudentia.

Idem videns vetulam quamdam nimis comptè incedere: Si, inquit, ad viuos properas facta es: si ad mortuos, ne cunctare. Anton. part. 2. serm. 18. Melisse Max. serm. 43.

Alexander lenem quendam capillos inficientem intuitus. Noli, inquit, capillos tingere, sed genua hæc incurua potius, vt facilius & promptius eas, Max. ser. 41.

Agellus. Quidam aspiciens Lacedæmoniam dum ad bellum exeuntem, cum ei equum vltus quæreret: Non intelligis, inquit Agellus, qui fugiant, sed qui loco manent. Plut. in Lacon.

Idem, iam senex, peripse sine calcis & tunicis cum, cum lacera veste, id quæ matutino tempore quidam cum obiurgaret, quod puerilius deceret respondit, Iuniores ciuium, si vestem tuam oculos in me conijcient. Aelianus lib. 7. de Nat. Anim.

Idem ex Asia discens, aiebat se triginta septem annos à rege Asia depelli, tot enim Daricorum aureorum salum autem hi nummi aurei sagittarum habebant Athenasac Thebas deportatis, ac in plebis modum Timócrates effecerat, vt populus hostilem animam tes sulciperet. Plut. in Lacon.

Idem. Menecrates quidam medicus cum fore quor liberasset à morbis, sibi Iouis nomen indidit. Tandem verò epistolam ad Agellum regem scripsit orsus est. Menecrates Iupiter, Agellus regi salutem cum hominis stultitiam esset admiratus, hunc rex Agellus Menecrati plane sanitarum, hunc nem, cui mensis fatiorem plane decile putabat, set, Deorum nomen sibi adhibere. Plut. in Lacon.

Demoxas rogatus, an philosophus etiam place melie condiebantur, sacchari vsu nondum reperi apoph.

Idem quum videret Athenienses hoc age in exemplo gladiatorum spectacula in vrbem inducunt, o canes, istam crudelitatem prius admittite in quam Misericordiae aram ius demoliti. Significat plus quam ferinam crudelitatem. Eras. lib. 1. apoph.

Cleomenes Argiuis profrentibus se priorum in qua victi fuerant, iterato prælio facere velle. Duarum syllabarum accessione facti estis meliores prius. Verum huius d. i. arguria Latine redduntur enim μάχη & βία pugnare est, ἀσπασία & ἰσχυρία gnam. Plut. in Lacon.

Anonymus. Lacon quidam Gymnasiarcham benevolentem, facetissimo ioco inculcauit, dicens, quod chrymas quidem illic infundere daretur. Fama per chrymas. Ac arpa autem ligna inde dicta sunt, quæ in

Anonymus. Lacon quidam quoniam conuictum plagiatum ac tyrannum vocauit, per quem quam vidisset mensam suam. loci autem lepore ne plagiatum appellauit, quod liberate sua mderet obnoxios: tyrannum verò, quod per illam quam conuicturum domi suæ viuere. Eras. lib. 1. apoph.

Alibi quidam quum homines defunctum in daret: Ahnt, inquit, vt hic sedeam, vnde seniori alleg ostendit autem facetissimo dicitio morem hominibus, vitam autem omnibus esse diciturum. cap. 1.

Quidam iratus Agalon, volebat cum periret in marci, Atheniensis tum: ad alium veritas. Attulit tum. Nis non es, cique multas plagas indixit. Plut. in Lacon.

Philopomenus diuiterre volebat ad hospitium cognito, uultu hospes appareri quæ necessaria esset dum interim ipse obnoxiu appareret. Inter hæc Philopomenus (vt respiciat ferebat) ad hospitium properat, quæ vt solum, vt deformem, vt qui nihil ornatus habere batur mulier ex admittitris esse aliquem: qui bene cuiusque esset de aduentu Philopomenis tum ad blandiendo rogauit eum, se vt adiuuaret ad obsequiendum. Tum Philopomenis, vt erat perhilaris, hris errore, confestim securi accepta, & cæco, capere, ad coquendam cenam. Hospes interim domum animaduertet Philopomenem sinderit, quæ quæ re: Proh Iupiter! inquit, quid hoc Philopomenis maxime? Ad ea Philopomenis: pro deformatum riuusque corporis, penas luo. Voluit ipse metum spiti & sibi ipsi risum. Res sane festiuo ac facer quæque quo rarior, eo etiam fuerit lepior. Plut. in archæ.

Stratonicus Musicus, cum in Pomeum manum Berisadem venisset, diu apud eum moratus, Græciam adonare fugam. Verum cum ad nauam passurus: Bene, inquit Stratonicus, cogitas, si tuis hic manere. Quo dicto, lætæ suam inducit

Facetia. Facies. Facilitas. Facundia.
Facetia. Facies. Facilitas. Facundia.
Facetia. Facies. Facilitas. Facundia.

Facies Dei precedebat Israelitas. Exod. 33. v. 14. 17. iuxta faciem
noa iudicat Deus, i. Samuel. 16. 7. vt faciem suam offendat nobis
Deus, orandum, Num. 6. 25. Facie ad faciem locutus est Mosi Deus,

SENTENTIAE PHILOSOPHORVM.
Faciem eam partem nominamus duntaxat in homine, quae cal-
ua subiecta est. lib. 1. de hist. c. 8.

Facilitas.

DEFINITIO ET ETYMOLOG.
FACILITAS Graece εὐκολία, a εὐ, & κόλος, dicitur. Sunt autem
facilia, quae vel sine labore, vel breui tempore fiunt.

POETICAE SENTENTIAE.
Lucret. 2.
Sed neq, tam facilis res vlla est, quin ea primum,
Difficilis magis ad credendum constet.

Facundia.

DEFINITIO ET ETYMOLOG.
FACUNDIA Graece εὐλογία, a εὐ, & λόγος, dicitur.
Est autem facundia eloquentia, vnde facundus, fatu iucundus.

Facies.

ADAGIA.
Attica musa. Arist. Mosca.
Pro Venuſta lepidia, oratione, Diogen. Laert.
Lepos Atticus, Eloquentia Attica Hieron.

BIBLICI LOCI.
Hebraeorum more, pro externa facie, & quasi vultu re-
quarumlibet. Matth. 16. 3. facies Dei, id est, diuina maiesta-

Tum loquentur eruditi, quum garrulus non erit loquendi locus.
Aut inter garrulos & obstreperos non est eruditus dicendi locus.
 Nestora eloquentia. Poetica mella.
Nestora Elythra duci sacunda in proverbum abiit, si quando senilem suavis loquentiam significamus.
 Nihil ex agro dicitis. *ed vix & dicitur. Suidas.*
 Nihil humile, neq; triviale. Quod enim parum elegans, parum expolitum, id ex agro profectum dicitur. Contra, quod festivum aut lepidum, id urbanum ac civile vocatur.
 Nunc ipsa viuit sapientia. *ovr vov ovphiq; &.*
 Applaudentis & adgratulantis est sermo, si quid aliquando videtur scite & arte dictum factumve, festivus erit, si per ironiam essetatur.
 Nunc ipsa floret Musa. *ovr vov ovphiq; h Mosa.*
 Vbi quid erudite, facunde, seruisse dictum aut scriptum videbitur. Et hoc venustus fiet per ironiam.
 Musarum aures. *Mosov ovphiq; Theocrit.*
 Dicitur poetæ, quod a situla carmina sua modulenter.

EMBLEMA.

Facundia difficilis.
 Emblema cxxxii. Andr. Aiciati.
Antidotum Falsæ medicatæ in pocula Circes
Mercurium hoc Ithaco fama dedisse fuit.
Maly Vocant: id vix radice enellitur atræ.
Purpureus sed flos. Lactis & instar habet.
Elogij candor facundiaq; allicit omnes:
Sed multi res est tantæ laboris opus.
 Vide Eloquentia, Oratio.

Fallacia.

DEFINITIO. ET ETYMOL.

FALLACIA, quæ alio nomine dicitur locus sophisticus, quia scilicet est causa fallendi, quantum est de se, licet aliquis non fallatur per ipsum in actu, nisi ignorantia aducente. B. Thom. opus scilicet 39. c. 1. final. Fallacia à fando dicitur, vt Varoni placet quod fando decipiamus, & contra quem diximus, faciamus. Et fallax appellatur, qui mentiendo decipit: hinc reflexo, quod ita dicitur à purgo: vt reflexere dicitur de eo, qui factum negat. purgare de eo, qui fatetur quidem factum, sed defendit. Hinc etiam fallarij dicitur, qui decipiendi grana publica scripta falsificant, & falsifico verbum, à quo falsificatio & falsitas, de qua infra.

Fallacia, Græc. *ἑκταρά*, Hebr. variis vocibus fallacias multiplices depingunt, id est. *Begehah*, præuaricatio, excursio, velis quæ diffusit & excurrere aperitur à verbo *Baghadh*, transgressus est metâ, currit extra lineas, quemadmodum velitis a superbe incedentibus varie discutit suas flexuras. Ita fallaces homines suas imposturas (Gall. *Bagarelles*) paulatim explicant. a. *Herhel*, id est, dolosus fuit, fallaciter egit, fessellit nugis & mendaciis. Cognationem habet cum *Talah*, suspendit, nam suspensum aliquem tenere vanis promissis, est fallere, quod & Latini dicunt suspendere nalo. Hinc Græc. *ἰδρω* nugis aliquem decipio: *ἰδρω* nuge. Hebr. *batbulim*, & *batballot*, Job. 17. 2. El. 30. 10. 3. *Cachufch*, verbum significat, negavit, denegavit, mentitus est. Cognationem habet cum *Schachac*, oblitus est, & *Caschac*, obtenebratus, fallaces enim memores non sunt, sed tenebrosos inuolunt, à verbo fit nomen idem, *Caschufch*, fallacia, mendacium, denegatio: Osee. 10. 13. Nahum. 3. 1. 4. A verbo *Cazab*, mentitus est, fessellit (cognationem habente cum *Caschaph*, falcinavit) fuit nomen *Cazab*, & *Achab*, mendacium, fallacia, falsitas, Pl. 5. 7. Mich. 1. 14. 5. Verbum *Pretah*, in secunda coniugatione, sign. illexit, decipit, cognationem habet cum *Phatba*, fatuus, fatui enim facile credunt & persuadentur. Hinc *ἰδρω*, suadeo, *ἰδρω*, decipio. *Perhatush*, fatuus, qui facile fallitur: *Perhatush*, persuasio, fallacia, fatuitas eius respectu qui fallitur.

Falsitas Græc. *ψευδος*, ac mendacium, *ψευδος*, falsus à *ψωδ*, fallo dicitur. Est autem falsitas, qua putatur esse, quod non est. sec. Aug. 7. l. Confession.

Falsitas consistit in æqualitate rei, & intellectus. sec. B. Thom. in q. de Veri. q. 1. art. 10.

Falsum est significatio rei, non ita se habentis. sec. Aug. 1. in doctrina Christi.

POETICÆ SENTENTIÆ.

Ter. Andr.
Fallacia alia aliam tradit.
 Ouid. 1. Art.
Tuta frequensq; via est per amici fallere nomen.
Tuta frequensq; licet sit via, crimen habet.
 Ibidem.
Fallite fallentes: ex magna parte profanum.
Sunt genes: in laqueos quas posuere cadant.

EXEMPLA BIBLICA.

Fallacie præsertim mulierum exempla: Serpens, Gen. 3. 9. 4. Dux

filie Loth. 19. 7. 21. Rebecca, 27. 70. 6. 7. Rachel, 29. 13. 14. Vxor Potipharis, 39. 7. 17. 18. Rahab, 19. 2. 6. 8. 9. 16. 17. 18. Dalila, 16. 7. 15. 16. Micha, 1. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. David, 26. 7. 10. 11. 12. Mulier Thamar, 6. Mulier quædam, 17. 7. 19. Iudith, Iudith, 11. 4. 11. 12.

APOLOGI SEV PARABOLÆ.

Leo & Vulpes.
 Leo senio confectus, cum vires non suppetere ad idum callidum cepit consilium sustentandi vitam, quasi periculoso morbo correptus, decumbens, quodammodo passim animantes relique aducenter, quod uorabat. Atq; ita magna bestiarum multitudine accedit tandem & vulpula ad antrum, & arietem cansat: circumspiciens. Tum leo, quid ceteræ, rogat. At illa, id quod Horatius veribus retulit, respondit.
Quis me vespera terrens,
Omnia te aduersum spectantia, nulla reterent.
 Fabula docet, prudentes ante pericula caute se habere, mala portendantur, norare, & hæc effugere.

Fur & Canis.
 Fur allatranti cani offerrebat panem. Cui canis, qui, satiat, quum tu domum nostram compingit, vnde mihi mox cibum petam, aut quomodo scilicet. Fabula docet, cauendas fraudes fallacium, nec sed consilia spectanda esse. Refertur à ad illud potest consultis memoratur.
Tolle voluntatem, nec erit discrimen in acta.
 Quæ sententia in conuulso Platonis elegantissimo Exposita & à Gellio lib. 17. c. 20.

Fama.

DEFINITIO. ET ETYMOL.

FAMA, Græc. *φῆμις*, vel *φῆμις*, 95. 8. est illius legibus & moribus comprobatus.
 Fama est inanis de aliqua re rumor, sine veritate, siue malus. Et hoc tantum differt à rumore, quod per de re recenti dicitur: fama etiam de re inuocentium hominum opinione, quamuis incerta.
 Fama à fando dici putant, vt sit, qui quid dicitur, siue in bonum, siue in malum.
 Heb. *Schemach*, auditus, quod gallicè dicitur, a verbo *Sehamach*, auditus. Nihil enim aliud est fama quam dam per aures sparsus & longe lateq; postea delatus.
 Fama Des, terra filia dicitur. Nam cum belluorum tatem inter Gigantes Titani ac Terræ filios, & Iouem iamq; passim Terræ filii Ioue ac ceteris diis treacher nimio dolore Terræ, quum ibi aduersus hostes tam declesse, viciet tamen, quæcunq; via posset, Iaræ dignans, coacta vtero, Fama enixa est, quæ Iupitrem brem terrarum disseminaret.

BIBLICI LOC.

Fama bona præstantior diuitiis, eoque expectanda. *Eccles. 7. v. 1. 2. Eccles. 4. v. 15. 16. quatenus illius quædam 12. 17. 2. Corin. 5. 12. & 6. 4. & 8. 2. & 13. 7. 1. Tim. 4. & 3. 16.*

SENTENTIÆ BIBLICÆ.

Fama bona impingunt ossa. *Prov. 11.*
 Melius est nomen bonum, quam diuitiæ multæ, quoniam enim & aurum gratia bonæ. 22.
 Melius est nomen bonum quam vnguentum pretiosissimum, si die natiuitatis. *Ecc. 7.*

Diligenter conseruanda.

In omnibus operibus suis præcellens cilo.
 Ne fame tua maculam imprimas. 33.
 Curam habe de bono nomine. Hoc enim magis precor, quam mille thesauri pretiosi & magni. Bonæ viæ uiam bonum autem nomen permanebit in æternum. 4.

PATRYM SENTENTIÆ.

Non sunt audiendi siue vii sancti, siue fœderati, si reprehenduntur in aliqua negligentia, per quam se veniant suspicionem, vnde vitam suam longe ab eis cunct, coram Deo sufficere sibi conficiunt, aliter minores non solum impudenter, verum etiam occurrunt: quum occidant animas alicuius, siue blasphemiam Dei, quibus secundum suspicionem quædam ista est, displicet vita sanctorum: vel etiam cum accipiuntur tantum non quod vident, sed quod putant. *Prov. 11.*

Turribus, aut aliis, & magna terreat orber,
Taro flit, praesens, tenax, quibus nuntia veri.

Quid. 9. Met.

Fama loquax peruenit ad aures
Deianira tuas, que veris addere falsa
Gaudet, & minimo sua per mendacia crescit.

Idem 12. Met.

Orbe locus medio est inter terrasq; ferunq;
Caesaresq; plagas, triplicis confinia mundi:
Vade quod est usquam, quamvis regionibus abfit,
Insciscitur, penetratq; casus vox omnis ad aures.
Fama tenet summasq; domum sibi legit in arce,
Innumerosq; aditus ac mille foramina rebus
Addidit, & nullis inclusit limina portis.
Nocte dieq; pater: tota est ex aere sonans,
Tota fremit, vocatq; referretq; iter atq; quod audis.
Nulla quies inter, nullaq; silentia parte:
Nec tamen est clamor, sed parva murmura vocis.
Atria iura tenet, veniens leue vulgus, euntq;
Mixtaq; cum veris passim commenta vagantur,
Milia rumorum confusaq; verba volutant,
E quibus hi vacuas implent sermonibus aures.
Hi narrata ferunt alio, mensuraq; viti
Crescit, & auditus aliquid nouis adiecit atellor, &
Ipsa quid in caelo rerum, pelagoq; geratur,
Et tellare videt, totumq; inquirat in orbem.

Idem 4. Pont. 4.

En ego letarum venio tibi nuntia rerum
Fama per immensas aere lapsa vias.

Martialis 7.

Certus abest auctor, sed vox hoc nuntiat omnia,
Credo tibi, verum dicere fama solet.

Plaut. Persl.

Inimici famam non ita, qui nata est ferunt.

Horat. serm. 2.

Vnde

Fama malam grauius quam res trahit, an tibi abhorro
Per sonam factu est, non illud, quicquid vbiq;
Officit, enarrare: bonam deperdere famam, &c

Plaut. Mostell.

Ego si bonam famam mihi seruasse, sat ero diuus.

Boeth. 27.

Quid o superbi colla mortali iugo
Frustra lenare gestiant?

Licet remotos fama per populos mearis
Diffusa linguas explicet,

Et magna titulis fulgeat claris domus,
Mors spernit aliam gloriam.

Inuoluit humile pariter, & celsam caput,
Aequatque summis infima

Vbi nunc fidelis esse Fabricij manens?
Quid Brutus, aut rigidus Caro?

Signat superstes fama rebus pauculis
Inane nomen literis.

Sed quid decora nouissima vocabula,
Num sive consumptos datur?

Lacris ergo prostris ignorabilis,
Nec fama notos efficit.

Quod si putaris longius vitam trahis
Mortalis aura nomine.

Quam sera vobis rapiet hoc etiam dies
Iam vos secunda mors manet.

Auson. Epigr. 35.

Miremur perisse homines? monumenta satis curis
Mors etiam saxi nominibusq; venit.

Quid. 2. Fall.

Fama manet facti, postro velamina currunt:
Et memorem famam, qui bene gessit, habet.

Idem Epist. 21.

At mihi Pegasides blandissima carmina distant,
Iam canitur toto nomen in orbe meum.

Idem 3. Pont. 2.

Corpora debentur massis ex sanguine bustis,
Effugiunt structos nomen honoresq; rogos.

Occidit & Theus & qui simulauit Orestem,
Sed tamen in laudes uiuit utriq; sua.

Seneca in Hercule furente Trage. 1.

Sic statue quicquid statuas, ut causam tibi
Famamq; in arcto stare, & accipiri scias.

Idem Trageod. 4.

Contemne famam, fama tunc vero salus.

PP 2

9 SINE

...atque facinorum vitam suam custodit, si
...quisquam autem etiam famam, & in aliis est miseri-
...necessaria est vita nostra, aliis fama nostra. Au-
...haberi. 1. questio. 3. Non sunt au-

...suspiciones, & quicquid probabiliter fingi potest,
...ante diuita. August. lib. Confessio.
...viam, vt etiam bonam non negligat

...viam, vt etiam bonam non negligat
...viam, vt etiam bonam non negligat

...viam, vt etiam bonam non negligat
...viam, vt etiam bonam non negligat

...viam, vt etiam bonam non negligat
...viam, vt etiam bonam non negligat

...viam, vt etiam bonam non negligat
...viam, vt etiam bonam non negligat

...viam, vt etiam bonam non negligat
...viam, vt etiam bonam non negligat

...viam, vt etiam bonam non negligat
...viam, vt etiam bonam non negligat

...viam, vt etiam bonam non negligat
...viam, vt etiam bonam non negligat

...viam, vt etiam bonam non negligat
...viam, vt etiam bonam non negligat

...viam, vt etiam bonam non negligat
...viam, vt etiam bonam non negligat

...viam, vt etiam bonam non negligat
...viam, vt etiam bonam non negligat

...viam, vt etiam bonam non negligat
...viam, vt etiam bonam non negligat

...viam, vt etiam bonam non negligat
...viam, vt etiam bonam non negligat

...viam, vt etiam bonam non negligat
...viam, vt etiam bonam non negligat

...viam, vt etiam bonam non negligat
...viam, vt etiam bonam non negligat

...viam, vt etiam bonam non negligat
...viam, vt etiam bonam non negligat

...viam, vt etiam bonam non negligat
...viam, vt etiam bonam non negligat

...viam, vt etiam bonam non negligat
...viam, vt etiam bonam non negligat

...viam, vt etiam bonam non negligat
...viam, vt etiam bonam non negligat

...viam, vt etiam bonam non negligat
...viam, vt etiam bonam non negligat

...viam, vt etiam bonam non negligat
...viam, vt etiam bonam non negligat

...viam, vt etiam bonam non negligat
...viam, vt etiam bonam non negligat

...viam, vt etiam bonam non negligat
...viam, vt etiam bonam non negligat

...viam, vt etiam bonam non negligat
...viam, vt etiam bonam non negligat

...viam, vt etiam bonam non negligat
...viam, vt etiam bonam non negligat

...viam, vt etiam bonam non negligat
...viam, vt etiam bonam non negligat

...viam, vt etiam bonam non negligat
...viam, vt etiam bonam non negligat

...viam, vt etiam bonam non negligat
...viam, vt etiam bonam non negligat

...viam, vt etiam bonam non negligat
...viam, vt etiam bonam non negligat

...viam, vt etiam bonam non negligat
...viam, vt etiam bonam non negligat

...viam, vt etiam bonam non negligat
...viam, vt etiam bonam non negligat

...viam, vt etiam bonam non negligat
...viam, vt etiam bonam non negligat

...viam, vt etiam bonam non negligat
...viam, vt etiam bonam non negligat

...viam, vt etiam bonam non negligat
...viam, vt etiam bonam non negligat

...viam, vt etiam bonam non negligat
...viam, vt etiam bonam non negligat

...viam, vt etiam bonam non negligat
...viam, vt etiam bonam non negligat

...viam, vt etiam bonam non negligat
...viam, vt etiam bonam non negligat

...viam, vt etiam bonam non negligat
...viam, vt etiam bonam non negligat

...viam, vt etiam bonam non negligat
...viam, vt etiam bonam non negligat

...viam, vt etiam bonam non negligat
...viam, vt etiam bonam non negligat

SENTENTIAE PHILOSOPHICAE ET HISTORICAE.

Ea est gloria, laus recte factorum, inagnorumque in Rempubl. meritorum, quae tantum optimi cuiusque magnitudine & testimonio comprobatur. Cic. in Phil. lib. 1.

Nihil est detestabilius dedecoratione, nihil foedius seruitute. Ad decus & libertatem nati sumus, aut hoc tenemus aut cum libertate moriamur, dedecus virtus propulsaere solet. idem lib. 3.

Quid poetae nonne post mortem nobilitari volunt? vade ergo illud?

Aspicite à civis: sanis Ennii imaginis formam. Hic Nestorū pinxit maxima facta patrum.

Mercedem gloriae flagitabat ab iis, quorum partes affecerat gloria. Idemque.

Nemo me lacrymis decoret, nec funere stesum Exat. cur? voluto vivum per ora virum

Sed quid potestas? Opifices etiam post mortem nobilitari volunt. Quid enim Phidias sui similem speciem includit in clypeo Mineruae, cum inscribere non liceat? Quid nostri Philosophi? Nonne in his ipsis libris, quos scribunt de commendanda gloria, sua nomina incribunt? Cic. l. 1. Tusc. quae st.

Non tenebrae, non solitudo obstat, quo minus in vulgus dimanet, quicquid egerit princeps: Nam lux principatus omnia reddit conspicua, intentaque tot in se virum ora fallere, ut maxime velit non tamen potest. Loquax enim fama, vel abditissimos recessus exploratae patefacit. L. d. in epist. quadam in Henric. 3. Angliae Reg.

Fama, quam sequimur, ventus est, fumus est, umbra est, nihil est: itaq; facillime recto atq; acri iudicio contemni potest. Quod si forte, quoniam generosos animos familiaris haec pestis insequi solet, appetitum hunc radicitus extirpare non potest, exerecentem rationis sale compescit. Parendum tempori, parendum rebus est. Deniq; ut sententia meae summam breviter expediam, virtutem cole, dum vivis: famam invenies in sepulchro. Ver. ad Thomam Messanensem. Famam ante mortem non esse appetendam.

Parente Deo fama non faciet in populos dimissa vel diffusa notitia: nemo novit Deum; multi male de illo existimant & impune. Sen 3. epist.

Male de te opinantur homines: bene autem loqui nesciunt, faciunt non quod merearis, sed quod solent ipsi homines, de malis loqui, molestum si quid mentiuntur: sic immerito minime innocentia nunc maxime gaudeo. Apparet enim illos vera obiecturos si possent. lib. de morib.

Male autem de te opinantur homines: sed mali. Mouerit, si de me Marius, si Cato, si Laelius sapiens, si alter Cato, si Scipiones duo ista loquerentur; mouerit, si hoc iudicio facerent, quod nunc morbo faciunt. De remed. fir.

Bona opinio hominum tutior est pecunia. Bonum quod est, supprimitur, nequaquam extinguitur: bona fama in tenebris propriū splendorem tenet. ibid.

Dammum appellandum est, quum mala fama lustratur: honestus tumor alterum est patrimonium. Vis omnibus esse notus: prius effice ut neminem noveris. in Prom.

Homines famam rerum antea gestarum, etiam si illis domesticae fuerint, alii ab aliis, nullo iudicio examinatae, sine discrimine arripiunt. Thucyd. lib. 1.

Plerumque in notitate fama antecedit, Caesar, libro 3. de bello civili.

Incerta in maius vero fama ferri solent. Livius, Decad. 3. lib. 1.

Fama bella stant, & is qui recedit fugere creditur. Curtius, lib. 3. fama infirmi: summum aduersus viros fortes telum, libro 4. fama maximum in bello momentum. libro 5. fama bella constant, & saepe etiam quod creditum est, veri vicem obtinuit. libro 8. Nunquam ad liquidum fama perducitur, omnia illa tradente maiora sunt vero lib. 9.

Vnum est insatiabiliter parandum, prospera sui memoria: nam contemptu fame contemnuntur virtutes. Tacitus, Annal. lib. 4. fama in nouis coeptis validissima est. lib. 13. Magna mox rei fama plurimum in consiliis valet. lib. 15.

Credula fama inter gaudentes & incuriosos. Tacit. hist. lib. 1. male coactam famam supprimentes augent. idem eod. lib. vera & falsa. procurate fama, in maius innotescunt, lib. 4. fame etiam boni saepe indulgent. in vita Agricola. Hanc semper errat fama, aliquando & eligit. ibid.

Contemptio boni nominis vitium est cum impudentia & infamia quadam coniunctum. Plut. in Alcibiade.

Fama res maximas, vel obumbrantibus plurimis, filere nescit. Amm. Marcell. lib. 16.

Credimus (neque enim dubium est) per acrios tramites famam praepetem volare. idem lib. 8. fama rumorum nutritrix maligna, idem lib. 31.

Fama nihil imperuestigatum aut occultum fingit in Jo. Comeno.

Ea quoque quae sub terra latent fama percipit, & tanquam iam facta promulgare solet. idem in Alex. lib. 1.

Fama saepe veritatem opprimit, nec certi quicquam in Alex. Angelo, lib. 2.

Non semper fama praebenda sunt aures, nec diu forti celebrat, statim, ut talis, est fornicandus, nec timido traditur, spernendus & reiciendus est. Scilicet mino vana, praefertim tam celebris, non quidem peruenienda, sed ad res gestas, eorum qui vel male vel bene quam ad Lydium lapidem exigenda, saepe etiam non permittendum, & sic ea vel tanquam vera probanda repudianda. Aures enim non vident ipsam rem. Cic. Guarum, & saepe aduersarum strepitum conseruantus est rerum arbiter. idem lib. 1. in Alex. Ang.

Fama nihil vanius, nihil rumoribus inhaerens. Ennii, lib. 10.

De fame spe. DIAL. CXXVI.

Francisci Petrarche.

GAV.

Meritis post obitum famam spero. R. Multi sperant, cum infamiam mercantur, & ceu viatores cedere aestimant, retrocedunt. G. Famulus sum in quoque post mortem ero. R. Est hoc factor in nominali. Annæus Seneca in epistola quadam habiturum posteros vaticinatur. Et Statius Papinius praefertentem gnūm iter suo operi ad futuris stantibus ait. Et quoniam nomen indelebile futurum, scque ore populi legentium a secula fama victurum praesagit, neque libere fallitur. Sed quam multos putas idem sperantem spem? Multi hoc idem de seipis crederunt. G. Si dum uiuo, cur non famolior sum post mortem? R. dianium & vulgare est, ut multi in via famoli & ceteri sint incogniti & obscuri, miraris? causa rei huiusmodi fabilitas quaedam, sermo comptus ac lepidus, habitum, clara frontis, benigna salutato, beneficia in vicinis clientibus hospitalitas in externos, in cunctos vrbatum illa videntibus famam quaerunt, ea vero mori non durant, nisi forsitan quam diu qui illos noverit quod ipsum quam breue sit conspicis, quomodo enim, scilicet radicata? naturale est ut debilitet, leuiter dilabatur, ut sit fama durabilis, aut vix durabilis claritas, aut insignis scriptorum praesertim et quae loquaces isti & vrbani qui togati, ac gemmati populi ostenduntur, non nisi quantum loqui poterunt, aut cognoscuntur. Durum, hos apparatus, ut celeberrima hanc scientiam nubem, haec verborum tonitrua aequa euancescere, dum fatore, sed sic est. Nam hoc diu nium praebuerunt ambitioni, aut luero, aut fortuna praebet meruerunt. G. Famam inueniam post mortem? Nil inquam mortuis profuit, vix saepe etiam nocent perniciem, ac mortem Ciceroni, ac Demostheni in rum fama conuenit: Idem de Socrate, & Zenone, & pbicet, noti omnes. Quid vero huius fame hanc causam hilio Gnotii Regis Andregeo, ut ab Athenis retur? Quid Oete Colchorum Regi Aigoborur adiuu? viros, vere autem praedones nisi fama diuina significasse aliud creditur famolium illud dixerunt, si opes multas lateque vulgatas? Quibus diuites inopes verarum, velut arietes velleribus vestium, R. Vt sit ita, quid hinc magnum concipis? effectus si notitia comes effect, ut plerumque accidit in vrbis, dari proderit ab his qui te si videant non agnoscunt, 10, si Homerum videas, & Achillem, si Vergilium & quid non ignoti abibunt? Cum tam nota & tam caua Crede mihi. spes vestra magna ex parte duplicea nec sperata proueniant, nec vitroprouiant, afferunt. Fere enim plus in spe sunt humana omnia quam igitur spes inanes, & vana desideria, contemptis tandem, & optare discite, & sperare cōstella.

De studio fame in more. DIAL. CXXVII.

D O I.

Quid de me post fata dicent homines? R. Insuper citudo: hoc a iuuenute prouitum esse debuit. Quoniam num vita, talis est fama. D. Quid de me loquentur? spondeam nisi illud doctissimi aique omnium doctissimi ceroris. Quid de te aut loquantur ipsi videant.

Familia.

DEFINITIO ET ETYMOL.

FAMILIAE appellatioe comprehenduntur tam liberi quam serui utriusque sexus, vnus quem familiae Dominum, vel patrem familias iuri subiecti. Graec. οἶκος, domus, familia: τοῖς οἰκίαις, domestici, famuli: Apud antiquissimos, quorundam sententia, familia & familia dicebatur, tantumque de seruis: ab Osea dictioe famel, vel famul, qua illi seruum appellabant, teste Festo & Nonio Marcello, cap. 2. qui Ennium citat libr. 8. vbi haec *Mortalem summum fortuna repute reddidit, ut summo regno famul optimus esset.* Paulatin inualuit vsus vt familiae nomine liberi, & quicumq; sub vnus patris familias iure viuerent, comprehenderentur. Translata vox deinde ad eos qui sunt ex eadem cognatione, vt Caesarem familia, &c. Sueton. in Nerone: Ex gente Domitia duae familiae claruerunt. Coruinarum & Enobarborum, familia enim pro secta sumitur, vt apud Ciceronem, Peripateticorum familia, huius nominis significationem latiore vide apud Paulum Iurisc. 1. Pronunciatio, ff. de verb. signif. apud veteres frequenter occurrunt familiaria sepulchra, familiares Lares, familiaria fulmina, &c. familiares etiam pro amicis, contubernaliibus, necessariis, domesticis & familiae membris.

Hebraei domum, aedes, domicilium, & Synecdochice familiam, quae domo continetur, *Baith* appellant. *Beth*, domus. Familiz curia commendatur, *Proverb. 27. 23. & 31. 15. & 1. Tim. 5. 8.* familiae suae doctor fuit Abraham patriarcha. *Gen. 18. 19.*

SENTENTIAE VETERVM.

Familia, quae coetus est cognationis, dissimilibus sui partibus componitur, & ad patrem familias veluti optimum se refert, & concordiam, vt pote commune bonum molitur. Callistratus Pythagor. apud *Srob. serm. 83.*

Omnis familia, tanquam palsterium tribus istis indiget, apparatus, concinnitate, & correctatione, siue vsu musico. *ibid.*

Familiaris hominum ordinis partes sunt tres: prima imperat, vt maritus: secunda parem, vt vxor: tertia auxiliari est, nempe liberi ex illis nati. *ibid.* Accedunt serui, &c.

Nostri maiores omnem domus inuidiam, omnem contumeliam seruis detrahentes, dominum patrem familias, seruis familiaribus vocabant. *Senec. epist. 47. Macrobi. lib. 1. c. 2.*

Coniuges & liberi in exercitu sunt militibus hortamenta victoriae, vel pulsus pudor. *Tacit. hist. lib. 4.*

In consilio illud est praestantiorum ciuili nullam virtutem in hominem cadere. Huius autem partem non exiguum esse in rei familiaris administratione positam plerique fatentur. Ciuitas enim corpus quoddam ex familiaris confitium cum sit, & quasi summa eorum, ita demum valida est respublica, si priuatum res ciuium bene habeant. *Plut. in compar. Aristidis & Catonis.*

Hesiodus nos ad iustitiam cum rei familiaris cura coniungendam esse cohortatus, ignauam, & iniustitiae causam traducens. *Re. &c. & haec Homerus cecinit.*

Non operis etenim mihi frugiferine laboris Augendaq; rei, quae dulcia pigro a lumur, Cura fuit: studium lembis remusq; dicar ami, Semper & horriserit ludam Mauortis amabam, Spiculuq; & leuis hastas, Solacresq; sagittas.

Ostendit enim eos quibus rei familiaris studium, iniustis rebus victum suum querere. *ibid.*

Domum suam coerecere plerisque haud minus est, quam prouinciam regere. *Tacit. in vita Agricola.*

Vide Oeconomia.

Familiaritas.

DEFINITIO ET ETYMOLOGIA.

FAMILIARITAS, *convictiva*, consuetudo ipsa inter familiares & amicos. *Cicero de Amic.* Accepimus a patribus maxime memorabilem. C. Laelii & P. Laelii familiaritatem. *Terentius in Heaut.* Mihi magna cum eo iam inde vsque a pueritia semper fuit familiaritas.

SENTENTIAE BIBLICAE.

Cum potentioribus vivenda.

Quando sedebis vt comedas cum principe, diligenter attende quae apposta sunt ante faciem tuam, & statue eultrum in gutture tuo, &c. *Proverb. 23. 6. & 1. 2. 3.*

Aduocatus a potentiori, discede, ex hoc enim magis te aduocabit. Ne improbus sis, ne impingueris, & ne longe sis ab eo, ne eas in obliuionem. *Ecl. 13.*

Inhonest.
Subtrahite pedem tuum de domo proximi tui, ne quando fatia-

tus oderit te. *Proverb. cap. 25. v. 19.*
Domum fratris tui ne ingrediaris in die afflictionis tuae. *Eccl. 10. 1.*
Pes fatui facilis in domum proximi, & homo periturus a persona potentis. *Eccl. 11. 1.*
Stultus a fenestra respiciet in domum: vir autem stabit ibid.

Stultitia hominis auscultare per ostium, & prodire contumelia. *ibid.*

APHORISMATA.

Lacides accersitus ab Attalo Rege, respondit, magis esse spectandas. Innuens archam assiduumque famulatum minueret virtutis admirationem. *Laert. lib. 4. c. 1.*

Cato Uticensis Munatio quarenti, quod in *Cypro* ens, parum ciuilitate repulsius esset, quum nihil ciuilitatis cum *Caudio* fabularetur: sic e purgatus *Cato* iuxta *Theophrasti* sententiam; nimia ciuilitas daret odio. *lib. 5. apoph.*

Et vis est consuetudinis cum amicis atque conuicia maiestatem deprimeret valeat: & in familiaritate quae ad gloriam requiritur, vox potest. Atin eo quod sit praeditus, ea pulcherrima videntur, quae maxime cotidiane vitae rationem. *Plut. in Pericle.*

SIMILITUDO.

Anonymous. Vina non modo fusi referuntur, etiam ad borum aut fructuum vicinorum. Ita non minus eos, vnde progeniti sumus, sed & eos quos sumus vli. *in Senil.*

Vide Amicitia & Amicus.

Fastidium.

DEFINITIO ET ETYMOL.

FASTIDIUM, Graece *αἴσθησις*, & regio factum dicitur tem fastidium a fastu. Et autem fastidire proprie quodam contemere. *Virg.*

Inuenies alium, si te fastidit Amyntus.
Sumitur & fastidio pro stomachor: a quo fastidium fastidium afferens: & fastidiosis aduerbum, hoc est fastidiosus etiam fastidibiliter dicebant.

POETICAE SENTENTIAE.

Fastidium Spirituale.
Iacob. Bill. Anthol. Sac.
Pt perduunt propriam mortali corpore vitam, Si nequeunt escas sumere corporis: Sic anima nisi delictis ratiouis alacris, Dum verbi aeterni pane carere, perent, Nam quid erit, quod a procul fastidit, Cum seipso fugit mensuratae Di.

APOLOGI.

Pauper Nigatur.
Iuerat pauper in sylvam ligna vt colligeret. In fine repererat contemntis, progrediebatur quare dicitur finem faciebat mutationis, neq; electionis. Tandem cecidit in cauernam luporum, eos fugens, deuenit ripae cum neque ponte coniuncta, neq; nauicula committit se in flumen, vt ebat a tergo lupi. In illo liquantisper, cum non procul abisset, quum fustibus relicto illo semianimo discedunt. Paulo post reuertentibus narrat casum suum, & de aduersis suis periculis, ruit maceria, & nugatorem inter ferocissimos cat & hoc; maximis saepe periculis excepto minime tinguui.

Onia deditur.
Gulae deditus quidam ad epulas inuitatus in m. ab vrbe paulo longius, dum proficiscitur spe longiorum & opipare instructum capui, in itinere repositum vt etiam per derisionem lotio suo aspergeret. Cum qua transeundum fuerat, subito ea nocte ad aliam sefer tantam: vt cum manifesto discrimine in praesentem intelligeret, redire tristis, atque post ereptam praesentem ecerime esurire cepit. Itaque cum ad piram, quae inueniat, venisset, cetera illa arrosti, & haec cetera latrantibus intelletis.
Fabula docet, contemptus & fastidii saepe has periculis paulo ante homines spreuerunt & abiecerunt: ea amplius antur.

Fastus.

DEFINITIO ET ETYMOLOGIA.

Fastus (inquit) tanquam pastor quoquo libet vulgus...

ΑΡΟΦΗΘΕΓΜΑΤΑ.

Fastus (inquit) tanquam pastor quoquo libet vulgus...

ΣΙΜΙΛΙΤΥΔΙΝΕΣ.

Viget diffundit vires: Sic homines solidos animi elata...

Fatum.

DEFINITIONES ET ETYMOLOG.

Fastus (inquit) tanquam pastor quoquo libet vulgus...

ΠΟΙΗΤΩΝ ΣΕΝΤΕΝΤΙΑΙ.

Fastus (inquit) tanquam pastor quoquo libet vulgus...

Quicquid facimus, venit ex auro...

Regitur fati mortale genus...

Manili.

Misto, quod certum est...

Solvite mortales animos, curasque, levate...

Hec durus fati remor, est ne quod illi...

Qui fata preculcavit, ac vita bona...

ΑΡΟΦΗΘΕΓΜΑΤΑ.

Tales interrogatus, quid in tota rerum natura esset robustissimi...

Titus Vastus, quum a duobus clarissimi ordinis esset in...

Asterario Mathematico a Domitiano Imperatore interrogatus...

Cosmus Flor. dux, Alphonso Aragonum regi male pacatus...

his animo illudens. Nam cum Livius in medio constitutus esset illum manibus accepit, legit & euoluit. Subinde medicos, qui contine aduerfarentur, rogatis, vt definerent ineptire. Regum quidem animas non priuatorum libidini subiectas esse: sed sub Dei cura & tutela facras latasque agere, inquit. *Panorm. lib. 6. de rebus gestis Alphonfi.*

Fatum quadruplex. 1. *Mathematicum*, quod ligat & necit firmiter actiones omnes euentusque ad vim siderum & polituram stellarum. 2. *Naturale*. 1. Ordo causarum naturalium, quæ nisi impediantur vi & natura sua, certum eundemque producant effectum. 3. *Violentum*, Stoicum nempe, & Poeticum, quod Seneca definit necessitatem rerum omnium actionumque quam nulla vis rumpat: Deum ipsum & actiones omnes internas, & nostræ voluntatis huic fato subiciens. 4. *Verum*, est pendens à diuino consilio, series ordinæ causarum. Vel, Inherens rebus immobilibus immobile. Prouidentia decretum, quod singula suo ordine, loco, tempore, firmiter reddit. Prior veri fati definitio est planè Theologica, de quadruplici illo fato veteres & neoterici multa tradunt, summam proponit I. Lipsius *lib. 1. de constantia, c. 17. & 18.* Vide Angulinum *lib. 5. de ciu. 6. 9. & Tit. Præsidens.*

SENTENTIAE. Variorum de fati.

Fatalia necessario ferenda sunt: fortiter autem ea quæ hostes faciunt. *Thocyd. lib. 25.*

Fati vim effugere nulla possunt homines ratione. *Pausan. lib. 1. Hominiū plerumque in rebus præclare gerendis alacritatem, nihilo fore minus fatum quam calculos fluuiorum limus obruit, idem, lib. 4.*

Fatum est inuitabile. *Currius, lib. 4.* Equidem æterna constitutione crediderim, nexuque causarum latentium, & multo ante destinatum suum quemque ordinem immutabili lege percurrere. *idem, lib. 5.*

Incluctabilis fatorem vis cuiuscunque; fortunam mutare constituit, consilia corrumpit. *Pell. Patere, lib. 2.*

Prævalent fata consiliis, omninoque humanæ mentis aciem perstringunt: quippe ita se res habet, vt plerumque qui fortunam muraturus est, consilia corrumpat, efficiatque quod miserimum est, vt quod accidit etiam merito accidisse videatur, & castus in culpam transeat. *idem, eod. lib.*

Manum iniectantibus fati, solent hebetari sensus hominum & obrundi. *Agm. Marcell. lib. 12.*

Arduum fatalia diuertere: eoque futuri notio superflua. *Anrel. V. Hor. l. de Casarib.*

Fatorum vis prudentiam humanam superat. *Nicer. Acem. Isai. Angel. lib. 1.*

Dubitare cogor, an fato & sorte nascendi, vt cætera, ita principum inclinatio in hos, offensio in illos: an sit aliquid in nostris consiliis, liceatque inter abruptam contumaciam & deforme obsequium pergere inter ambitione ac periculis vacuum. *Tacit. Annal. lib. 4.*

Mihi in incerto iudicium est, fatone res immortalium, & necessitate immutabili, an forte voluantur: quippe sapientissimos veterum, quique sectam eorum æmulantur, diuersos reperies: ac multis infamam opinionem, non initia nostri, non finem, non denique homines diis curæ. Ideo treberima & tristia in bonis, læta apud deteriores esse. Contrà alii, fatum quidem congruere rebus putant, sed non è vagis stellis, verum apud principia & nexu naturalium causarum, ac tamen electionem vitæ nobis relinquunt: quam vbi elegeris, certum immutentem ordinem, neque mala vel bona, quæ vulgus putat: multos qui conflictari aduersus videantur, beatos ac plerosque, quanquam magnas per opes, miserimos: si illi grauem fortunam constanter tolerant, hi prospera inconsultè vtantur. Cæterum plerumque mortalium non eximi, quin primo cuiusque ortu ventura destinentur: sed quædam fecus quam dicta sunt cadere, fallacis signaria dicentur. *idem, Annal. lib. 6.*

Nulla vis humana, vel virtus, vnquam meruisse potuit, vt quod prescripsit fatalis ordo, non fiat. *Ann. Marcell. lib. 23.*

Fatum, vt animantibus, ita etiam ciuitatibus inuitabile. *idem, Quod in fati est, oppugnat sapientiam. G. Pachymer. hist. lib. 2.*

Fati magna vis est, que quid contra machineris. *lib. 3.*

Id quod futurum est, semel diuinitus decretum, nec murus (vt aiunt) ferreus, nec ignis impeditur potest. *Constans. Manass. in Annal. lib. ext. in Davo.*

Occulta vis fati sæpenumero prudentes ad insaniam vertit. *P. Iovius, hist. lib. 3.*

Fatali tempestati nec humanum consilium nec constantia repugnare potest. *Fr. Guicciard. hist. lib. 8.*

ADAGIA.

Fatis adactus. *In eum, qui non sponte sed casu, vel acis, fati impellentibus, in aliquod vitæ genus incidit. Congr. nec illud Homericum: Τὸ δ' ἄγα δὲν ἀνθρώποις ἐστι Διὸς καὶ κήρυκε πειραστῆ. Id est: Ab hinc huc ventusque, serens atque appulsi vnda.*

Fatis imputandum. *Cum hominem quempiam culpa liberabimus, tunc eum, vel in fortunam reuertemus, vt supra licet merum Priami ad Helenam.*

Orti, qui autem totis, diu vultu aut vultu. Id est:

Nihil ego imputo, verum ipse magis imputat. *Fatum immutabile.*

Diuina decreta non commutantur: vt: humana legum variantur: quemadmodum & mores Solentur. *illud Homeri:*

Ὅν γὰρ αἰὶν ἴσθαι Διὸς ἑστῆσθαι νόμος αἰὶν ἴσθαι. Id est:

Non etenim diuini mens: Scribitur astralium *Fatum inuitabile.*

Quod fati decretum est, id nemini licet exire. *sententiam faciet illud Homeri.*

Ἄλλῃ μὲν οὐκ ἔστι Διὸς νόμος ἀλγεῖν ὄντι παρὰ τῆς ἰσθῆς Διὸς δὲ ἴσθαι πάντα. Id est:

At mentis Iouis haud illi rationem, necque *Dinorum quæquam vitæ are aut fallere fati.*

Inuitabile fatum. *Quod homini fati decretum est, id eueniet. In Homeri:*

Ἐστὶ δ' ἰσθῆς Πέτρῳ, ὅρα δὲ αἰὶν καὶ ἐστὶν ἰσθῆς ἰσθῆς Γεωμετρίας νόμος ἀπὸ τῆς αἰσθῆς.

Post illic accidit illi. *Quod fatum Parca, graues in flamine uentis*

Nascitur: non quum materis promerere dicitur.

Quangum hunc locum de fati oportet uti dicitur.

re Velari si quis filium longius aliquo spacijs causa amaret sibi cura futurum, quid illic agat, sed id Deo premittere.

HIEROGLYPHICA.

Addemus & illud, receptissimum apud Poetas, vt ponere, quiddam nescio quid sapit Hieroglyphicum, vt in ista prætereamus, quæque super his libi dicitur. *Etiam pro Fato Poetæ ponant, causam asserunt mortali, quia scilicet terræ fetus est immo, quem mortales videt abruptum, significat hominem esse perire. Pier. Valer. lib. 4. pag. 394. D.*

Adiecerunt Sacerdotes Aegypti, Fatum per stellam quoniam id ex federali dispositione consistere vulgari opinione creditur. Per motum enim stellarum reguntur, vt Hesiodi interpres ait super Asteris. *Pier. Valer. lib. 4. pag. 436. E.*

Addit & Fatum siue Parca per vocalium A, B, C, nem intelligi: non tam ob Planetas septem, qui Fatum mala dicitur, vt lacus in stella differimus, quam ob id, quod habetur Seprenarius, dux idem & princeps vnusquisque in his, indomitus, omnium victor, gubernator omnium. *idem, pag. 465. B.*

Per column autem & fuscum significari Fatum, quod est, quam vlla debeat commentatione vltimus expulsi, quidem sunt Poetarum volumina, fatum ipsum per fuscum, per column per fuscum ubique significatum. *idem, pag. 48. pag. 47.*

Vide Deus, Fortuna, Præsidens.

Fauor.

DEFINITIO ET ETYMOLOGIA.

F A V O R, Græcè *φείδωρος*, us, ὁ, à fando dicitur. *Favor* bene precans alicui, siue alicuius commotio, tunc. Vnde *fauor* & *fauoris*, à *fauore*. Est enim bona facti, *Virgilium, Ore fauore omnes.* Vnde *fauorem* habemus, & *fauorabiliter* cum *fauore* patitur, *felix*, cui omnes fauent, & hinc *fauste* aduerbium, *faustum*, & *infauftum*, id est, infelix, & *infauftus*. *Hebr. Ches, gratia, fauor, clementia, & vis i. dicitur.* *Ches, fluit* à verbo *Chanahay*, gratia afficit, *gratia*, *gratificatus* est, *gratis* donauit, *misertus* est. *Cognatum cum Chanah, placide se infinuauit.* Item cum *Nachach*, duxit placidè. Hinc Græcè *φαιδω*, *gratia* prestitam.

PATRYM SENTENTIAE.

Qui pro virtute quam egit, humanos fauores delicti gni meriti vili pretio portat venalem. *Greg. lib. 2. Moral. Non possumus simul pro vno & eodem opere fauorem mundi, præmiumque, vitæ cælestis acquirere. Maximus.*

Febris.

LOCIBIBLICI

Febris percipiuntur preceptorum Dei violatores, Debr. 23. 22. Febris quidam leuatur. Matth. 8. 15. Ioan. 4. 50. Febris est calor non naturalis, qui in corde accensus, per venas & art...

PHILOSOPHORVM PLACITA

De Febris. Dial. cxii.

Francisci Ferrarcho.

D O I.

Febris estuo. R. Aftus hic aut tempore finiendus, aut frige- re, vtrum fecerit, bene erit. D. Febris virgo. R. Omnis hic contra naturam motus, plus habet impetus, quam diuturnitatis, & sepe duorum facti alterum, aut corpus expurgat, aut animam ab- soluit. D. Febris tencor. R. Non longum teneberis, expecta. Ci- to te vel sanum oportet esse, vel liberum, vtrumque, optimum. D. Fe- bris laboro. R. Illico requiesces: Natura cum morte configit, opere exitum duelli, prope est hora vel hinc te morbo, vel omni- bus exemptura. D. Febris ardeo. R. Minus mali est corpus ar- dere, quam animum, de quo precedentes tuæ septem proximæ sunt querelæ. Quid si ardor alterius salubris est alteri? Quid si hic ar- dor, quamuis asper optabilis est? quantum denique boni est præ- sentis vitæ mala breui gustu perennis admoerere supplicii, vt infi- nitas amaritudines declinare studeant, qui tam grauitur paucis ho- ris amarifcula tolerant, atque his angustis discent illas euadere, quibus nec phyticus, nec herba medebitur, nec dies criticus, nec mors quidem. D. Febris vrer. R. Vermium cibis excoquitur. Ferre alius vri, cui toties alia vita sunt, & de supplicio consilium cape, ex quibusdam malis remedia conflantur. Saepè paruus dolor ac præfens, vt venturæ ac grauib occurreret, admonuit, fuitque vtilis, qui molestus erat. Felix incendium, breue, quod æterni refri- gerii causa est. D. Febris exerceor. R. Eris iam bonæ valetudinis æstimator idoneus, vos homines Dei dona, nisi amissa, vel intermis- sa non nocitis, ingratus genus. D. Febræ vexor importuna. R. Diu simul esse non potestis. Nemo diu ardet, aut illa te deseret, aut tu illam.

Vide Egritudo, Morbus.

Felicitas.

DEFINITIO ET ETYMOLOG.

FELICITAS, Græcè εὐδαιμονία, in Hebr. Ofcher, & εὐδαιμονία, in Hebr. Afchre, felix dicitur. Est autem felicitas quædam operatio animæ per virtutem perfectam. secund. Aristot. lib. 1. Ethic.

Felicitas est, quod vitam sufficientem, optabilem, ac nullius indigam præstat. secundum eundem ibid.

Felicitas est virtus in vita perfecta. Idem lib. Maior. Mor.

Felicitas est virtutis operatio, & vsus quidam perfectus. secund. Arist. lib. 7. Polit.

Felicitas est operatio quædam secundum virtutem perfectam operantem exterioribus bonis. secund. Arist. 3. Ethic.

Felicitas est vel forma secunda cum virtute, vel perfe sufficientia vitæ, vel tuta vita, & iucundissima, vel possessio sum facultas, & corporis vires cum factiua, conferuatiua, amplificatiua horum vitute. secund. Arist. lib. 1. Rhet.

POETICAE SENTENTIAE.

Boet. 3. 12.

Felix qui potuit boni fontem visere lucidum: Felix qui potuit graui Terra soluere vincula.

Boet. 1. 1.

Qui me felicem toties iussit, astu amici: Qui cecidit, stabili non erat ille gradus.

Tibull. 36.

Vos ego nunc moneo, felix quicumque doloris Alterius desces posse carere tuo.

Plautus

DELEXANTIA

SENTENTIAE POETARVM. Quid. 2. Pont. 3. Conueniens hominum est, hominem seruare voluptas, Et melius nulla queritur arte fauor. Quid non Anaphorem Lafrigona desouet? aut quis Manificis mores improbat Aleino? Quid. 3. Pont. 9. Scribentem inuast ipse fauor, minuitq; laborem: Cum, suo crescenti pectore seruet opus. SENTENTIAE PHILOSOPHORVM. Quod volui placere populo: nam quæ ego scio non probat Quod probat populus, ego nescio. Quis enim placere populo placet virtus? Malis artibus popularis fauor acquiruntem te illis facias oportet: alioquin non probabunt, nisi...

Plautus.

Felicitas sapit, qui alieno periculo sapit.

Terent.

Ex alijs periculum facito, tibi quod ex usū fieri.

Virg. Georg.

Felix, qui potius rerum cognoscere causas: Arque metus omnes, & inexorabile fatum. Subiecit pedibus, strepitumq; Acherontis auari.

Claud. de fene Veronensi.

Felix, qui proprijs eum tr. assegit in arvis, Ipsa domus puerum quem videt esse senem. Qui baculo nitens in qua reptavit arena, Vnus numerat secula longa casa. Illum non vario tr. axis fortuna tumultu, Nec bibit ignotas mobilis hospes aquas. Non fiet a mercator timuit, non classica miles, Non ranci lites perulit ille fori. Indocilis rerum, vicina nescius urbis, Affectu fruitur libertate pot. Frugibus alternis non consule comptat annuum, Aut unum potius, ver sibi flore notat. Idem condit ager soles idemq; redact, Metiturq; suo rusticus orbe diem. Ingentem meminit paruo qui gramine quercum; Equanumq; videt consensisse nemus.

Ibidem.

Erret & extremos alter scrutetur Iberos.

Plus habet hic vitæ, plus habet ille Sive.

Iuuenal. 13.

Plurima felix Paulatim vitia, atque errores exit omnes.

Ibidem.

Dicimus autem

Hos quoque felices, qui ferre incommoda vitæ, Nec iustare iugum vitæ didicere magistra.

Horat. i. Carm. 13.

Felices ter & amplius,

Quos trupta tenet copula, nec malis

Diuisus querimonij,

Suprema citius soluet amor die.

Ex Grecis Comicis.

Δικαιοί τὸ πρῶτον βολὰ μισοῦσι θεῶν θεῶν.

In prospera aequum sorti et meminisse est Dei.

Θεὸς γὰρ ἰδὸς ἐστὶν ἕρως, ἢ βροτῶν ἄνω.

Nihilus beatus absque numine est Dei.

Καὶ οὐδὲν ἀκαλῶς ἰσὶ χροῖος ἕρως ἄνω.

Viri probi communis est felicitas.

Πόλλοι μὲν ἐν τοῦ βροτῶν, οὐ φρονεῖσι δὲ.

Prudentia expers plurimis felicitas.

Τοὶ ἐν τοῦ βροτῶν καὶ φρονεῖν οὐκ ἔγνω.

Prudens videtur ille, cui sorti prospera.

Τὸ γὰρ καλὸς πρῶτον ἔστι πᾶσι κατὰ θεῶν.

Terra omnis illi patria, cui res prospera.

Ὅτ' ἐν τοῦ βροτῶν μάλα καὶ μὴ μὴ φρονεῖ.

Minus inolese, quo magis beatus es.

Ὅτι ἰδὸς καὶ πᾶσι καὶ οὐ μὴ μὴ φρονεῖ.

O quam iustitia splendida vitæ cita.

Anthol. Sacr. Iac. Bill.

Stultum esse, qui in mundi prosperitate fiduciam collocat.

Stultus, ut est, lenibus ventis qui fuit & umbra;

Et nati placida somnia certa putat.

Scribere quis, in aquis molitur: sic quoque figit,

Quis spes in mundi prosperitate suas.

Atque ideo in terris firmi nil protinus esse,

Constituit, super a qui manet arce, pater.

Scilicet ut firmi nihil hic stabiliq; videntes,

Tendamus celeri semper ad astra pede.

PHILOSOPHORVM PLACITA.

Defelicitate. Dial. cviii.

Francisci Petrarch.

G A V D.

Sum felix. R. A. T. Pontificatu forsân, aut Imperio, aut omnino potentia, atque opibus felicem fieri credis? Falleris. Non felicem faciunt ista, vel miserum, si detegunt ac ostendunt, & si quid facerent, miserum potius, quam felicem facerent. Sunt enim plena periculis, quibus humanarum est affixa miseriarum radix. G. Felix sum. R. Opinio fortassis tua, quæ, quoniam falsa est, felicitati ni-

hil addiderit, sed miseræ multum. Et quidem proprie seere miseriam, miseriam summa est. G. Felix sum. carnificum gladios magnus ille Pompeius de le probrum (si profundius verum fodis) auquam fuerit, dem, dum florentissimo in statu felicissimus videtur, qui in tot malis te felicem speres! G. Sum felix. R. Viator insolitus mirus cursor, quo in hoc serape de felix inter mille pericula rapatus; ziter, & ingratum dem hic est felix, quod nemo vniquam fuit, nemo enim Nam quis quæso, hominum felix in alio est, nemo enim priusquam ex hac miseriarum valle migraverit. Nemo cunctis mortalibus colligunt felices, in quibus opibus Quintus Metellus, & apud scriptores rerum, & videri Sed huc tamen, quamvis late iactatum, felicitas non busdam exactioribus scriptis creptum scio multum de uissimis, & (quod dolore ingeminat) vili ab omnibus Tam reliquorum falsa felicitas in illo est. Felicitas atus est, infelicem tamen vite alium ac mortis tunc Alexandri Macedonis, ac Iulij Cæsaris, et fortuna potest ta tamen iniqua semper, ac turbida, atque ideo ante Vtriusque mors rapida. Ille in medio bellorum exitio etiam repente: ille veneno perit, hic ferro. Scimus felicitatem alterius indignum exitum, indignam etiam inulta mors minuit. Longum est euolere iugum. Ad supremum venio. Vnus omnium ferè omnium Augustus Cæsar, Monarchia omnium altissima diuina spatio, ac sine suauissimo (quodque omnia superat) animi tranquillitate perpetua. Quis hunc felicissimum Sed felicem negant, quibus hæc scrutandi statum suum nim extrinsecis fulgoribus interioris ac domesticæ fortuna longe alia: naturalis ac virilis sobolis defectum ac nepotum immaturæ mortes, & quorundam contumacia. Ad hæc & vilissimum quoque hominum suorum in se crebræ conspirationes, & dilectissimum ac neptis adulteria crebriora, denique non suauissimum non placitum, & necessitate magis, quam iudicio celebratio se dignus, nec imperio. Si horum ergo nemo felicissimum da mihi, cum quo felix sis, vel sine consorte tandem veriori sententia auriem præbe. Secundum rum, ante mortem nemo hominum felix. G. Ego autem R. Sentio, quam felicitatem dicis; aut felix igitur ait ille: Quæ felicitas (vt dixi) miseria est. Aut vult quæ nec ipsa felicitas plena est, quamuis sit ad felicitatem postremum quidam diffidentem, ne mirari non desinas, hi felicitatem quendam somniant, promittuntque se homines in multis hac in parte cæcissimi. Nam hi multus honorum ad felicitatem, illique indifferenter ritur, & quam multa defuit homini vitæ, statim deest quisque sentit, & hæc ipsa, quæ adsum, quam incerta obilia sint, agnoscit, siue, quod alius videtur, sola certe ipsi, qui secundum virtutem vitam agunt, quædam licet, quosque felicitati proximis non nego vitam, & tentationum præliis patuntur infestam, percaute quæ grauibz expostiti, nec vniquam ante exitum fecerunt, sciunt, siue sciunt, atque miseri sunt habendi. Nulla rore, nulla sine securitate felicitas. G. Felix multa ipse responsum habes. Si felicem error faceret) patitur essent, falsa ergo felicitas tua est, & ea ipsa perbre diu contigit gaudere. Sola quidem veritas solida est quiddam & inane, quod inter amplectentium manus aut umbra dissiliat. Veniet, quæ vmbra abigat, & apertum protrahat, quæ felicitati humane verum ponat. Quære interim ab his ipsis, quorum procerat bita, Quære ab omnibus, qui felices vel sibi, vel aliis nam gentium, quocum nunc in statu sint, de sua felicitate quid sentiant, tacebunt ipsi, sed loquetur veritas, vultu bitos felices, fuisse miserissimos.

SENTENTIÆ HISTORIÆ.

Deus Græcis (inquebat Solon) mediocriter fortunati cuiusdam fiducia eos beatus, quæ mediocriter fortunati popularibus magis hominibus quam regio ipse. Ea cum videat hominum vitam nunquam non velle obnoxiam, non patitur quæquam præsentium beatitudine offerri, neque admirari alicuius hominum beatitudine immutare tempus possit: vnicuique enim vitam esse certi nihil constar, ingruunt. Cui verò res locum nem Deus prorogauit, hunc felicem esse statim hinc hue, & in discrimine versant, felicitas quæ tribuitur, ta atque rata est, quam si victoriam coronamque certanti adseribamus. Plutarch. in Solone. Prouidorum hominum est, felicitatem suam pro re in incerto esse positam, vt ferendis aduersa sit.

...quatenus voluerit quis aggredi bellum, eatenus
...sed quatenus fortuita sua ducunt. *Thucyd. li.*
...ad felicitatem sufficere, ut que ad vsum vita
...neque vilius rei qua ad se sustentan-
...omne autem superuacaneum, cu-
...multorum inuidiam tecum trahere existimo. *Dion.*
...rebus secundis suam felicitatem sen-
...conflicti tam desiderant. *idem lib. 56.*
...perpetuam felicitatem, ferociora vtraque quam
...conflictus metuo. *Liv. decad. 3. l. 10.*
...est felicitas. *Curt. l. 3.*
...moderatioms diuidium est contubernium. *Valer.*
...temperare felicitati, qua te non putes diu surum.
...aliud est, nisi honestarum prosperitas, Tullio te-
...modo definiam, felicitas est fortuna adiutrix confi-
...quibus qui non vitur, felix nullo pacto esse po-
...perdis impisque consiliis quibus Cæsar vltus erat,
...est felicitas, felicitateque, meo iudicio, Camillus exful-
...temporibus isdem Manlius, etiam illi (id quod cupierat)
...et. *Marcel. l. 1.*
...veritate antiquum puto prouerbiu, Quod non
...bet ho-
...sed malis semper aliquibus admixt
...sine fletu habemus, resque fesi
...subsequitur, ac voluptatem comit
...tristitia ;
...sinceratque felicitate quandoque frui nusquam
...de bello *Verf. l. 2.*

ADAGIA.

Duas Achilles, quatuorq, reseras.
Hunc versum Suidas ex Euripide citat. Quid autem sibi velit
adagium, nullus explicat, nisi quod coniectare licet dictum fuisse
de is, qui in omni re sincerent, propterea quod is reserarum iucius
felix esset.
Noctua volat. *Παυδὲ ὄψιλατος.*
Rebus feliciter atque ex animi sententia succedentibus dici con-
suevit: Noctua volat. *Zenodot.*
Laureum baculum gesto. *δ' αὐτὴν φίζα βακρυγία.*
Suidas tradit, ita solere loqui eos, qui essent ab aliquibus insidijs
appetiti, feliciterq, periculum effugissent: propterea quod Lausus
credita est aduersus venena remedium habere.
Midas in tectis consultor optimus. *Μίδας ὁ ἐν κούβωτον ἐμβολύτα-
τος.*
Accommodari poterit adagium ad rem, que forte fortuna bene
cadit.
Que diuinitus contingunt.
Qui dicit quippiam non cuius contingere: quisquis optat, sed di-
uinitus dari, velut ingenium, formam, vires. *V. supra poterit illud*
Homeri:
Ἐκὼρ δ', ἐν ἄντις ἰδοίτο.
Non quisquis sceler illa ferat.
Felicitas a Deo. *Ὀὐδὲ εὖ εἰσι τῶν τυχεῖν θεοῦς.*
Vt res nostra bene cedant, id in nobis situm non est, sed a superum
arbitrio pendet. Hominum est conatus: Dei est eventus. *Ich hab es*
im Sinn Gott hat deu gewalt.
Gall. L' homme propose & Dieu dispoſ.
Primum recte valere: proxime forma: tertio loco diuitie. *Μετὰ τὸ*
ἴδε ὡς ἀρετὸν ὑπάρχειν, δὲ ὑπερεὶν δὲ κάλλος, τρίτον δὲ πλοῦτος, Plato lib. 2.
de legibus.
Id est: Aiuat enim optimum ac perfectum esse bonam Sacerdoti-
nem proximum formam, tertium diuitias. Alius quidam dicit: Re-
cte valere & sapere, duo iuxta bona.
In celo esse.
Pro eo, quod est, supra modum fortunatum esse & gloriosum.
Quevis terra patria. *πῶς οὐ γὰρ πατρίδα.*
Admonet adagium, virum sapientem ac bonum, vbi cuiusq, gen-
tium vixeris, felicem esse. *Zenodot.*
Virtute duce, comite fortuna. *M. Tull. epist. fam. l. 10. ad Plane.*
Omnia summa consequutus es, virtute duce, comite fortuna.
Supercilium salit.
Quoribus bona quedam spes titillat animum nostrum, dicere lice-
bit nobis salire supercilium. *Plaut.*
Effugi malum, inueni bonum. *ἴφ' οὐκ ἔχου, εὖ εἶπ' ἀρετῶν.*
Dicit solum, si quando fortuna laus tor cuiusq, contigit.
Inueni, non quod pueri in faba.
Vbi magnum quiddam reperire nos significabimus. *Side Aulul.*
Plauti. Es sind nicht schnellgölein.
Bonorum mare, ad vltimam *ἀλάσσεια.*
Dicitur & diuersam in partem. Item de magno, & vehementer
cumulatis commoditatibus.
Thallus bonorum. *θάλλος ἀλάσσεια.*
De is, qui splendida pollicentur.
Bonorum aceruus. *ἀλάσσεια ἀλάσσεια.*
De opibus ingentibus. *Vnde & frequenter extractas oper, & opes*
cumulatas, pro copiosis legitimus, tanquam aceruatis congestas, neq,
numero, sed ipsi cumulo insus.
Hornu mellis.
Plantus in *Mistell.* Hornam messem prouerbiali figura dixit, pro
maximo emolumento quasi dicas tantum lucri, quantum eo animo
sibi prouenturum in agris.
Bonorum myrmecia. *ἀλάσσεια μυρμηκία.*
De immensis opibus. *Cicero.*
Dathus bonorum. *δάθος ἀλάσσεια.*
In eandem sententiam dici consuevit.
Gargara bonorum. *ἀλάσσεια γάργαρα.*
Innumerabilem hominum, rerumq, vim, presci *Gargara* dice-
bant, sicut a ni fallor, voce, a strepitu, quem facit hominum congrega-
torum multitudo, aut rerum copia.
Bona terra. *τὰ τῆς γῆς ἀλάσσεια.*
De bonis immensis, & omnigenis, quasi dicas, quicquid terra pro-
gignit, omnium rerum parent.
Ingens rerum multitudo. Item, Bonorum glomi. *ἀλάσσεια ἀλάσσεια.*
δὲ.
De opibus extractis & assatim cumulatis.
Copia cornu. *ἀλάσσεια κέρατος.*
Cum assatim omnia superesse significamus, copia cornu dicimus.
Lucianus.
Exitis pluit. *ἀλάσσεια βροχί.*
Id est, *Lucianus* pluit: Sermo prouerbialis de prodigijs rerum
copia. *Es regnet* *Diabtblüß.*
Capram cœlestem orientem conspexerunt, *ἀλάσσεια τὴν ἀγαθὴν ἐπι-
τίλλασσαν ἐν ἰσταντο.*
Hoc dicit solum in eos, quibus omnia feliciter, ex quo animi sen-
tentia succederent.

est. In abundantia etenim frugum terra bonis veluti fatiara videtur. fertilitas magna in terra Aegypti, Gen. 41. 47. à Deo est Esai. 55. 10.

SENTENTIA PHILOSOPHORVM.

De fertilitate terræ. Dial. LVII.

Francisci Petrarchæ.

G A V.

FERTILIS ager est mihi. R. Vim fecundatoris intellige, donis- que caelestibus sic vttere, ne displiceas largienti, quod ita demum rite facies, si & sobrietatem & modestiam fertilitas non excludat, & v- bertatis in partem egeni venient atque amici. Nil soli dulce, nil sapi- dum. G. Agrum fertilem exquisitissime colo. R. Non homo terræ, sed terra homini ferre debuerat, hominum culpis effectum est, ne terra possessori suo sine labore respondeat. Inculta messim horri- dam, lappas, & tribulos paritura, hanc ferro sollicitare, mirisq; blan- ditis mollire mortalis cogit indigentia. Hinc agriculturæ fluxit initium, sanctissimæ & innocentissimæ quondam vitæ. Nunc vni ex multis & pisco labori, & nouis vitis obnoxie, postquam nihil in- uidie atque auaritiæ inaccessum rusticis etiam casus vrbana pia- cula peruasere. Certe vltimos hominum rusticos malos iustis con- uent, vnde illud poeticum: *Extrema per illos iustitia excedens ter- ris, vestigia fecit.* Sed verendum, ne qui mali fuerant, nouissimi pri- mi sint, vt si inquam forte esset ad virtutem reditus, & ad pisco- mores, in hoc quoque sint vltimi. Nunc ad ipsam agriculturæ ar- tem redeo, quæ magnis olim tractata viris atque ingeniis in pretio fuit, in qua vt multis in rebus altum locum Caro Censorius teneo, de quo cum verissime scriptum sit, optimus Senator, optimus Ara- tor, optimus Imperator, tandem laudis ad cumulum illud est addi- tum, sine zmulu, siue sine exemplo sui temporis agricola. Quæ- puderet igitur cum Catone terram colere? Quis omnino sibi pre- ter corporis atque animi virtutes, rerumque gestarum gloriam, etiam de Hispania triumphasset? Quis sollicitare atque hortari boues eru- beceat, quos in sulcum vgeret illa vox, quæ tot magnos exercitus in prælium accendisset, tot accipites causas disertissime perorasset? Quis raltum atq; aratum saltudret, quod illa triumphalis ac phi- losophica manus attingeret, quæ insignes de tot hostibus victorias peperisset, tot de rebus optimis præclaros libros scripserit, siue ad philosophiam, siue ad historiam, siue ad vsum vitæ spectantibus, quales sunt, quos de hoc ipso, quod nunc loquimur, scripsit? Primus equidem apud nos calendarii præcepta collegit in formam artis, ac redegit in literas. Secuti que illum multi alii, quorum quidam humile illud ac depressum artificium nobilissimis verbis exule- runt, quos nunc memorans nec humanæ iumentorum necessitates a- griculturnam certe non improbo. Nunquam tamen aut Scriptorum claritas aut inopia metus cogit, vt liberalibus & honestis artibus præferendam censam, nec æquandam quidem. Quamvis enim eosdem duces simul illustres & agricolas, primum illud imperii tempus habuerit, mutata iam spacio res est. Neque (vt fragilior nunc natura est) ad res tam varias ingenia nostra sufficiunt. Hac atate igitur excellentibus viris agriculturæ operam dare non pro arte vt negotio, sed pro otio & curarum alternatione permiserim, vtque interdum teneros ramos pubescentibus gemmis inferere, lu- xuriantia folia curua falce compescere, saciuos palmites prolis in- spem serobibus cauis infodere, sitientibus pratis querulos riuos prono calle diuertere, illos linam: sic fodere pertinaciter, atque a- rare, totoque animo incumbere terris (nisi necessitas cogat) inde- corum atque indecens docto fortique viro arbitror, cui nobilioris exercitii deesse materia vix possit. Natura pars optima, dum mul- tas mortalibus artes daret, ipsa etiam distinxit ingenia, vt cui quis- que erit aptissimus, illi insular. Videbis aliquem, qui mediocri in- genio iam solenter auraria sulcet, aut maria, vt hac in re cuiusvis a- cumen philosophi nulla sibi conferri possit industria, stultum & in- glorium fuisse cum alio non in tua, sed illius arte contendere, vbi toto maior vertice minor appareas, & victor in maximis, multis ac paruis in rebus facile vinci queas. G. Ager hac mihi ætate perfertili- sis fuit. R. Proximam operire, præfens læpe fertilitas venturæ steri- litatis artha est, rara quidem sine intermissione prosperitas. G. Di- ligenter agrum colui. R. Bene, si nil melius quod faceres, fuit. G A V. Colui vineam exquisite. R. Latam cum illa forte vindemiam pa- ctus, an & cum pruina, aut etiam cum grandine pepigisti? G. Solito largius arum feni. R. Plures pates græc rure, plures domi mures, volucrum hospes ac vermium, soli excussor, aræ compactor, hor- rei architectus, metentium seruus, ac terentium. G. Seui agrum lar- giter. R. Esto, in spe bona metes, quod seuisti triticum, atque sollici- tudinem, nisi illud est verius, quod triticum plurimorum, sed an- xietas tua est, & vt proprie dixerim, ager ipse est animus, cultus in- tentio, semen cura, messis labor, hanc vberimam percipies. G. Rus optime colui. R. Dicam, quod mireris: Illi ipsi antiqui agricolæ viri fortes, quibus gloria fuit agriculturæ, colendum bene censuerunt, sed non optime, incredibile primo forsan auditu, at experientiæ comprobatione verissimum, vix enim fertilitas sumptum æquat, estq; apud ipsos veteres homines atq; agri comparatio non inepta.

oleam Olea adiecta caduceo felicitatis hieroglyphicum...
In momentaneam felicitatem.
Emblema A. Alciati CXXIV.
Dicitur, quod ex arboribus cecurbita pinum...
Nunc vni ex multis & pisco labori, & nouis vitis obnoxie...

Feria.

DEFINITIO ET ETYMOLOG.

In Græcæ Ægyptiæ, & Ægyptiæ, o, feriat dicitur: sic di-
feriat dicitur: In his enim epulæ fiebant ex porcorum
prouentibus. Feriarum publicarum genera erant
Satiæque vniuersi populi communes, quæ cer-
tibus diebus fiebant, in quibus præcipue seruabantur A-
mentalia, Lupercalia, Conceptus, quo quotannis à
sacerdotibus concipiebant certos sine incertis
Lance, Sementine, Paganalia, Comptalia. In peratiæ,
vel pratoris pro arbitrio indicabant. Nundina paga-
norum, quibus ad negotia & mercès conueniebant.

APOPHTHEGMATA.

Lacedæmonie peregrinum quendam conspiciens sele-
festum diem componentem. Quid facis, inquit? An non
mihi bono festus est? Senit, hunc mundum esse phan-
in quo confitatus homo semper honeste, velut in
gnans, quæque naminis omnia cernentis, vclari debeat. Detorsit huic
quod dicitur, Pigris semper esse festum. Laert. l. 6.
interrogatus, quid esset dies festus? Gulæritamen
oculationem esse dixit. Stob. & Max. ser. 27. Anton. lib.
39.

Sabbatum, & Solemnitas.

Fermentum.

Fermento in Palæstina celebratione non vtendū,
Ezech. 4. 13. & 4. 7. qui fermentum comedisset in Palæstina
relinquendus, non rebebat, sibi dem. Fermentum in oblationibus
Leu. 2. 11. Fermentum in bonam partem, Mart.
Ecclesia comparatur fermento reposito in farina. In ma-
pauli doctrina, Matth. 13. 6. Luc. 12. 1. Gal. 5. 9. Allego
calem accipi potest & Leu. 2. 11. & 6. 16. Deut. 16. 13. Fer-
mentum malitiæ expurgandum, I. Cor. 5. 7.

SENTENTIAE BIBLICAE.

Fermenti conditio bona.
Regnum colorum fermento, quod acceptum mulier
tam in tanne laus tribus, donec fermentatum est totum.

Mala.
caute, à fermento (id est, à doctrina & hypocrisi)
Saturarum, Matth. 13. 6.
verus fermentum, vt litis noua conspersio, sicut estis
Pulchra nostrum immolatio est Christus. Itaque epi-
in fermento veteri neque in fermento malitiæ & nequi-
tatis sinceritatis & veritatis. I. Cor. 5.
farina que subigitur, prius quam addatur sal, ad
decocta & relicta donec aceat. Hebr. scor. Græc.
quo Latini fermentum. Iacens in fermento mu-
dicata dicitur, Plauti.

Fertilitas.

DEFINITIO ET ETYMOLOG.

Agorum & frugum vbertas ac fecunditas iou-
Hebr. Sabbab, à verbo Sabbab, latur fuit, satiatas

...Miphobof, 2. Sam. 4.4. Eunuchus Achab, 2. Reg. 10.13. Alifer, Ezech. 1.1. Sam. 1.1. Scriba, 2. Esdr. 4.23. Pec...

SENTENTIAE HISTORICAE.
...improvida est & caeca. Liu. 1.1.2.
...bonos sustinatio pellendit, qui spretis, quae tar...

...est vitilis, si ei pugnandum est aduersus hostes
...castris habitos, per opimae regionis municipia
...hostibus metuendos: qui quanto ferocius ante se

HIROGLYPHICA.
...ex eo genere, qui ex sola pluuia procreantur, fe-
...erat. Nam ubi picis ille vel minimum conalue-

EMBLEMA.
...And. Alciati.
...tubent properet & curat arer omnes,
...procepi, neu mora a long a nimis.

Fideiussio.

DEFINITIO. ET ETYMOL.
...Græce fideiussio, ius, & ius, fidei iubeo dicitur,
...fideiussor, qui pro alienis debitis intercedit, qui

SENTENTIAE BIBLICAE.
...Fideiussio solerter canenda.
...malo qui fidem facit pro extraneo. Prou. 11.

...Fideiussio solerter canenda.
...malo qui fidem facit pro extraneo. Prou. 11.
...bono placet manibus, cum sponderit pro amico suo.

...Fideiussio solerter canenda.
...malo qui fidem facit pro extraneo. Prou. 11.
...bono placet manibus, cum sponderit pro amico suo.

...Fideiussio solerter canenda.
...malo qui fidem facit pro extraneo. Prou. 11.
...bono placet manibus, cum sponderit pro amico suo.

Fidelis. Fidelitas.

BIBLICI LOC.
...pro constanti, quique praestet reuera, quod promissit,
...Deus verus fidelis dicitur, id est, verax benignissime

& firmissime stans promissis gratis erga suos Deut. 7. 9, & 32. 4.
...Esai. 49. 7. Cor. 1. 9. & 10. 13. Cor. 1. 18. 1. Thess. 5. 24. 2. Thess.

Fidelis Iesus Christus, Deus homo, 2. Tim. 2. 13. Heb. 2. 17. & 3. 2.
...Apoc. 1. 5. & 3. 14. & 19. 11. Fidele Dei verbum, id est, certum immo-

Fidelem seu fidum sermonem vocat Paulus Tit. 1. 9, cui meri-
...to fides adhiberi possit, siue qui nunquam fallat, quamobrem etiam

Fideles a fide dicti in sacris literis, non tam qui fidem datam
...seruunt, denominantur, quam qui credant Dei promissis. Fideles o-

Fideles dicuntur Dei serui, in fidei atque constantes in veritatis
...& pietatis professione, Num. 12. 7. 1. Sam. 2. 25. Matth. 24. 45. & 25.

Fideles quo magis affliguntur, eo magis crescunt. Exod. 1. vers. 6.
...12, indices proficere debent, Rom. 5. 17. Ephes. 1. 16. 18. & 2. 22. & 3. 16.

Fidelis interpretatio, id est, vera certissima, Dan. 2. 45.
...Fidelium arma, Ephes. 6. 11. 13. 16. 2. Corinth. 10. 4. 1. Thess. 5. 8. 12.

Fidelitas, Obseruatio fidei, Heb. Emun, a verbo hoemin. fides
...Emanach. vnde Amen. Graec. & iudaeis, fidelitas seruanda est, Prou. 25.

BIBLICA EXEMPLA.
...Fidelitatis exempla: Elitazer seruus Abraham, Genes. 24. vers. 6.
...33. Iacob. 31. vers. 40. Ioseph. 39. vers. 8. & 41. vers. 17. 4. 8.

...Fidelitatis exempla: Elitazer seruus Abraham, Genes. 24. vers. 6.
...33. Iacob. 31. vers. 40. Ioseph. 39. vers. 8. & 41. vers. 17. 4. 8.

...Fidelitatis exempla: Elitazer seruus Abraham, Genes. 24. vers. 6.
...33. Iacob. 31. vers. 40. Ioseph. 39. vers. 8. & 41. vers. 17. 4. 8.

...Fidelitatis exempla: Elitazer seruus Abraham, Genes. 24. vers. 6.
...33. Iacob. 31. vers. 40. Ioseph. 39. vers. 8. & 41. vers. 17. 4. 8.

Iuda, 26. v. 2. Abiſai, 11. v. 17. Elias, 1. Reg. 18. v. 13, 16. Iofaba filia Ioram, 2. Reg. 11. v. 3. Iofada, 9. 4. tres viri, Paral. 11. v. 13. Adificatores te mpli, 2. Paral. 34. v. 12. Raphael, Tobia, 10. v. 7. Abraham, 1. Macc. 2. v. 52. Bacchides, 7. v. 8. De v. 1. 1. Cor. 10. v. 13. 1. Tim. 1. v. 15. 4. v. 9. Paulus Gal. 6. v. 17. Syllanus, 1. Petr. 5. v. 12. Antipas, Apoc. 2. v. 13.

HISTORICA EXEMPLA.

Zeno cuidam promiferat quingentos denarios mutuo, admonitus ab amicis hominem esse male fidei; tamen credit, vel ob hoc quia promiferat, & summa erat exilis. Erasim Adagij.

Fridericus Dux Austriae, Alberti Caesaris filius, commissurus praemium aduersus Ludouicum Baioarium, qui quum de imperio contendebat, quamuis Marchiones Brandeburgenses cum hostilibus sentirent: his tamen promissam ante pecuniam numerauit: alienam fidem accusari, quam suam malens. Aelian. Syl. lib. 3. Com. in Panorm.

In Aureliano scribit Flavius Iosephus: tarum esse, vt Syri fidei seruent, imo difficile: ceu dempta modo hortorum cura operosiore boni maioris, nil praetera in Syrorum ingenitis fere sit requirendum. Cal. lib. 25. c. 25. A. L.

Parthis fides nulla, nisi quantum expedit, quibus vtilitas semper est, fide factior. Alex. ab Alexand. l. 5. c. 10.

Gracorum gens male audit passim apud Poetas Latinos, & item apud Ciceronem: non solum quasi voluptatibus addicta, & effeminata deliciis, verum etiam lubrica qua fide. Erasmus in Adagij.

Lacones vt infidos descripsit Eurip. in Andromacha:

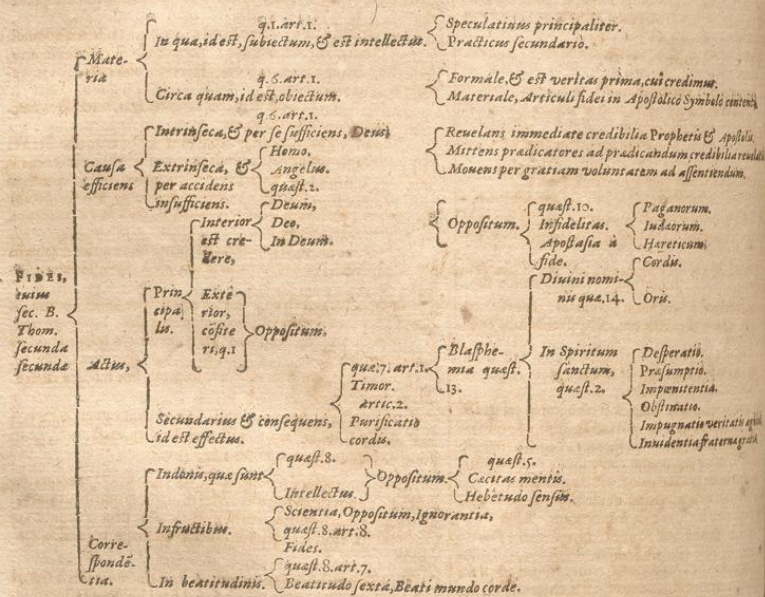
Σαδρῆς ἰσχυρὸς δόλιον βελτορῆμα.

Id est:

Sparta inhabitatores, dolosus senatus.

Et Aristophanes in Acharnensibus:

D I V I S I O.

DE LOCI BIBLICI.

Fides in sacris literis varie capitur:

Primo, significat veritatem & constantiam in seruandis promissis. Psal. 25. 10. & 86. 15. Rom. 3. 3.

Secundo, accipitur pro ipsa doctrina fidei, seu pro Euangelio, cui creditur, id que per Metonymiam subiecti. Rom. 1. 5. Ephes. 4. 5. 1. Tim. 1. 19. Hoc sensu dicitur fides Apostolica, pro doctrina.

Tertio, sumitur pro complemento seu impletione promissionum diuinarum in Veteri Testamento factarum seu pro rebus ipsis promissis olim, & suo tempore exhibitis. Gal. 3. 23.

Quarto, capitur pro obligatione illa facta in Baptismo, ad profectendum veram religionem, & ad credendum in hunc Deum, in cuius nomen baptizamus. 1. Tim. 5. 11. 12.

Quinto, denotat externam religionis & fidei professionem. Iac. c. 2. v. 24.

Sexto, significat notitiam, assentionem & persuasionem de gratia Dei temporariam, vt que in Christo radices non agat: sicut dicitur. Luc. 8. 13. Que species dicitur fides historica.

Septimo, declarat notitiam beneficii Christi: qualis est in piis. Rom. 1. 11. 12.

Ostauo, sumitur pro fidelitate in faciendo officio, sine fraude & furandi cupiditate alieno, studioque contentuendi aliorum facultates & bona. Mat. 23. 10.

Nono, idem est quod iustitia. Psal. 119. 75.

Decimo, denotat quandoque certam persuasionem, quod effectu miraculoso, conceptam ex reuelatione singulari. 1. Cor. 13. 9. & 13. 2. Math. 17. 20. Luc. 17. 6.

Undecimo, indicat fiduciam consequendi bonum spirituum & corporale. Act. 14. 9.

Duodecimo, usurpatur pro certa notitia & scientia Christiana. Rom. 14. v. 1. 23.

Decimotertio, accipitur etiam pro spe, per quam credens ad salutem: quum tamen per se proprie dicitur illa salutis plene occupande patientia.

Decimoquarto, tanquam pro uocatum, sicut dicitur in officio, aut instabilitate. 1. Sam. 25. 23.

Decimoquinto, significat studium & zelum in religione Christiana. Rom. 1. 8.

...Miphobof, 2. Sam. 4. 4. Eunuchus Achab, 2. Reg. 10. 13. ...

SENTENTIAE HISTORICAE. ...

...Fideiussio est vis, si ei pugnandum est aduersus hostes ...

HIEROGLYPHICA. ...

EMBLEMA. Emblemata xx. And. Alciati. ...

Fideiussio.

DEFINITIO. ET ETYMOL. ...

SENTENTIAE BIBLICAE. ...

...Fideiussio solerter canenda. ...

...Vigilanter redimenda. ...

...Ex corde recognoscenda. ...

Fidelis. Fidelitas.

BIBLICI LOC. ...

& firmissime stans promissis gratis erga suos Deut. 7. 9. & 32. 4. ...

Fidelis Iesus Christus, Deus homo, 2. Tim. 2. 13. Heb. 2. 17. ...

Fidelem seu fidum sermonem vocat Paulus Tit. 1. 9. cui merito fides adhiberi possit, siue qui nunquam fallat, quamobrem etiam veritatis nomine significatur, Ioannis 17. 17. ...

Fideles a fide dicti in sacris literis, non tam qui fidem datam seruent, denominantur, quam qui credant Dei promissis. Fideles omnes per fidem aequales, 1. Pet. 2. 5. Christo conformes, Rom. 8. 29. 2. Cor. 3. 18. ...

Fideles dicuntur Dei serui, in fide atque constantes in veritatis & pietatis professione, Num. 12. 7. 1. Sam. 2. 25. Matth. 24. 45. ...

Fideles quo magis affliguntur, eo magis crescunt, Exod. 1. 17. ...

Fidelis interpretatio, id est, vera certissima, Dan. 2. 45. ...

Fidelium arma, Ephes. 6. 11. 13. 16. 2. Corin. 10. 4. 1. Thessal. 5. 8. ...

Fidelitas, Obseruatio fidei, Heb. Emun, a verbo hoemin. fides Emanach. vnde Amen. Graec. & & & fidelitas seruanda est, Prou. 25. 14. ...

BIBLICA EXEMPLA.

Fidelitatis exempla: Elitazer seruus Abraham, Genes. 24. versic. 33. Iacob, 31. versic. 40. Ioseph, 39. versic. 8. & 41. versic. 47. 48. ...

Iuda, 26. v. 2. Abiſai, 11. v. 17. Elias, 1. Reg. 18. v. 13, 16. Iofaba filia Ioram, 2. Reg. 1. v. 9. Iofada, 9. 4. tres viri. Paral. 11. v. 13. Adificatores te mpli. 2. Paral. 34. v. 12. Raphael, Tobia, 10. v. 7. Abraham, 1. Macc. 2. v. 52. Bacchides, 7. v. 8. De v. 1. 1. Cor. 10. v. 13. 1. Tim. 1. v. 15. 4. v. 9. Paulus Gal. 6. v. 17. Syllanus, 1. Petr. 5. v. 12. Antipas, Apoc. 2. v. 13.

HISTORICA EXEMPLA.

Zeno cuidam promiferat quingentos denarios mutuo, admonitus ab amicis hominem esse male fidei; tamen credit, vel ob hoc quia promiferat, & summa erat exilis. Erasim. Adagij.

Fridericus Dux Austriae, Alberti Caesaris filius, commissurus praemium aduersus Ludouicum Baioarium, qui quum de imperio contendebat, quamuis Marchiones Brandeburgenses cum hostilibus sentirent: his tamen promissam ante pecuniam numerauit: alienam fidem accusari, quam suam malens. Aelian. Syl. lib. 3. Com. in Panorm.

In Aureliano scribit Flavius Iosephus: tarum esse, vt Syri fidei seruent, imo difficile: ceu dempta modo hortorum cura operosiore boni maioris, nil praetera in Syrorum ingenitis fere sit requirendum. Cal. lib. 25. c. 25. A. L.

Parthis fides nulla, nisi quantum expedit, quibus vtilitas semper est, fide factior. Alex. ab Alexand. l. 5. c. 10.

Gracorum gens male audit passim apud Poetas Latinos, & item apud Ciceronem: non solum quasi voluptatibus addicta, & effeminata deliciis, verum etiam lubrica qua fide. Erasmus in Adagij.

Lacouer vt infidus descripsit Eurip. in Andromacha:

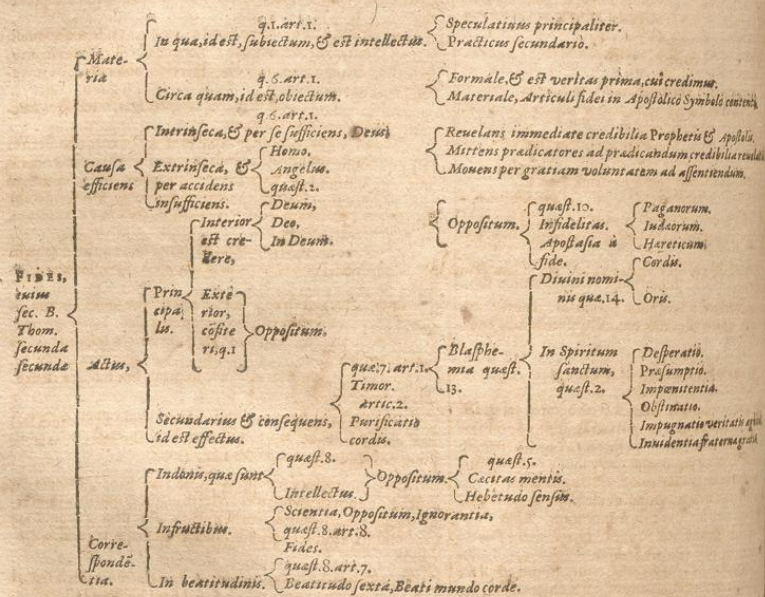
Σαφείης ἰσχυροῦ δόλιον βελτορῆμα.

Id est:

Sparta inhabitatores, dolosus senatus.

Et Aristophanes in Acharnensibus:

D I V I S I O.

DE LOCI BIBLICI.

Fides in sacris literis varie capitur:

Primo, significat veritatem & constantiam in seruandis promissis. Psal. 25. 10. & 86. 15. Rom. 3. 3.

Secundo, accipitur pro ipsa doctrina fidei, seu pro Euangelio, cui creditur, id que per Metonymiam subiecti. Rom. 1. 5. Ephes. 4. 5. 1. Tim. 1. 1. 19. Hoc sensu dicitur fides Apostolica, pro doctrina.

Tertio, sumitur pro complemento seu impletione promissionum diuinarum in Veteri Testamento factarum seu pro rebus ipsis promissis olim, & suo tempore exhibitis. Gal. 3. 23.

Quarto, capitur pro obligatione illa facta in Baptismo, ad profectendum veram religionem, & ad credendum in hunc Deum, in cuius nomen baptizamus. 1. Tim. 5. 11. 12.

Quinto, denotat externam religionis & fidei professionem. Luc. c. 2. v. 24.

Sexto, significat notitiam, assentionem & persuasionem de gratia Dei temporariam, vt que in Christo radices non agat: sicut dicitur. Luc. 8. 13. Que species dicitur fides historica.

Septimo, declarat notitiam beneficii Christi: qualis est in piis. Rom. 1. 11. 12.

Ostauo, sumitur pro fidelitate in faciendo officio, sine fraude & furandi cupiditate alieno, studioque contentuendi aliorum facultates & bona. Mat. 23. 10.

Nono, idem est quod iustitia. Psal. 119. 75.

Decimo, denotat quandoque certam persuasionem, quod effectu miraculoso, conceptam ex reuelatione singulari. 1. Cor. 13. 9. & 13. 2. Math. 17. 20. Luc. 17. 6.

Undecimo, indicat fiduciam consequendi bonum spirituum & corporale. Act. 14. 9.

Duodecimo, usurpatur pro certa notitia & scientia Christiana. Rom. 14. v. 1. 23.

Decimo tertio, accipitur etiam pro spe, per quam credens ad salutem: quum tamen per se proprie loquatur illa salutis plene occupande patiens. Psal. 119. 112.

Decimo quarto, tanquam pro voculorum constantia in officio, aut instabilitate. 1. Sam. 25. 23.

Decimo quinto, significat studium & zelum in religione Christiana. Rom. 1. 12.

Fides.

DEFINITIO ET ETIMOLOGIA.

FIDES, Græce πίστις, 105. & πίστις, fido dicitur. Fides sumitur; nam quandoque dicitur spouio. Item conscientia. Item creditum, vel collectum, tem sacramentum. Item fides miraculorum, de qua habuero omnem. Et eam fides viuam, de qua ad Hebr. 11. sumpta, sic definitur.

Fides & fidelis differunt, secundum Dominum. Quod fidus est amicus, fidelis est seruus. Fidi in maioribus negotiis.

Fides quid differat ab opinione, vide infra in Opinione. Fides est dictorum conuentorium; constantia & contrarium fraudatio. Vel Fides est opinio vobiscum. Topicorum. Cic. de Offic. dicta, quod fieri debeat, quod

...denotat specialiter fidem saluificam & iustifican-

SENTENTIAS BIBLICAE.

...militi in fide. Ose. 2.
...inter vos modice fidei? Matth. 16.
...Domine, ad quem ibimus? verba
...habes, & nos credimus, & cognouimus, quia tu es Chri-

SENTENTIAE PATRVM.

...quod in rebus ad fidem & certitudinem valeat au-
...Catholice, que ab ipsis fundatissimis Apostolo-

...manducauit & bibit. In his vero, qui intrus sunt, id est, in-

Ad fidem nullus est cogendus, vt dicitis: sed per seueritatem,

Vbi sana fides non est, non potest esse iustitia: quia iustus ex fide

Mentis humanæ acies inualida in tam excellenti luce non figi-

Nullæ maiores diuitiæ, nulli thesauri, nulli honores, nulla huius

Nullæ maiores diuitiæ, nulli thesauri, nulli honores, nulla huius

Cum dilectione fides Christiana, sine dilectione fides Dæmonia,

Sicut in radice arboris nulla prorsus apparet pulchritudinis spe-

Quid est fides? nisi credere quod non vides. Vnde & quomodo

Noli intelligere vt credas, sed crede vt intelligas. Intellectus mer-

Ante aduentum Christi præcesserunt iusti credentes, sicut enim

Ambula per fidem, vt peruenias ad spem, spes non edificabit in

Fides appellata est ab eo, quod fit, duæ syllabæ sonant, quum di-

Quod Imperatorum lex minando imperat, hoc fidei lex creden-

Hoc est humanæ salutis initium, sine hac nemò ad filiorum Dei

Fides est prima, quæ subiungat animam Deo, deinde præcepta dat

Illi offerunt sacrilegum panem, & dant elemosynas, & sectari

Fides hosti etiam seruanda est, nec est considerandum, cui, sed

Credo igitur primo omnium ponitur, sicut Paulus Apostolus ad

Hebræos scribens, dicit: Credere enim primo omnium accedentem

ad Deum oportet, quia est, & credentibus remunerator fit. Sed &

Propheta dicit: Nisi creditis non intelligitis. Vt ergo intelligentia

auditi patet teste, primo omnium te credere profiteris, quia nec

mare quis ingreditur, & liquido ac profundo sese committit ele-

mento, nisi se prius credat posse saluari. Nec agricola femina sul-

cis obruit, & fruges spargit in terram, nisi crediderit venturos im-

bres, affuturum quoque solis teporem, quibus terra confosa lege-

tes, multiplicata fruge, producat, ac ventis spirantibus nutriat. Ni-

hil denique est, quod in vita geri possit, si non credulitas ante

præcesserit. Quid igitur mirum, si accedentes ad Deum! cre-

dere nos primo omnium profitemur, quum sine hoc ne ipsa exi-

gi possit vita communis? Hoc autem idcirco in principis præ-

ALYANTIFA

Q. 4

missimus, quia pagani nobis obijcere solent, quod religio nostra, quia rationibus deficit, in sola persuasione consistat, & ideo ostendimus, nec agi, nec stare aliquid posse, nisi praecesserit credendi. Denique matrimonia contrahunt, quia creditur successura posteritas: & pueri discendis artibus traduntur: quia magistrorum in discipulos transfundenda traditur disciplina: & imperii insignia vnus suscipit, dum credit sibi populos & vrbes, armatum etiam exercitum parituum. Quod si haec singula, nisi prius crediderit futura, nullus aggeritur, quomodo non multo magis ad agnitionem Dei credendo veniatur?

Valde alienus a fide est, qui regnum Christi dicit aliquando finendum. Hieron. epist. 1.

Est autem fides, ut dicitur a Paulus, substantia rerum quas speramus, & index rerum, quas non videmus. Crede & vide, quae non debet, quod ea, quae Deus promittit, potens sit, ut promissa tunc, facillime praecurrit. Haec nobis inuisibilia ante oculos ponit, ad hanc ingressi, & Diaboli, & potentiam huius mundi, & harum tenebrarum vniuersa deserimus, & Deo cum fiducia proximamur. Crede enim, & sperare necesse est, quae Deus iussit. Cumque ea, quae Diabolus in seueritate abnegamus: fidem spes sequitur. Hieronymus epistola 5.

Ergo non turbatur haec nauis, in qua prouidentia nauigat, abest perfidia, fides superat. Quemadmodum enim turbati poterat, cui praeratis, in quo firmamentum Ecclesiae est? Illic ergo turbatio, vbi modica fides, sibi fecerit, vbi perfecta dilectio. Denique est aliis imperatur, ut laxent retia sua, soli tamen Petro dicitur: Duc in altum, hoc est, in profundum disputationum. Quid enim tam altum, quam altitudinem diuinarum videre, id est, scire Deum filium, & professionem diuinae generationis assumere? quam licet mens nequeat humana plene rationis inuestigatione comprehendere, fidei tamen plenitudo complectitur. Ambrosius super Marcum, & habetur 24. quae 1. Canon. Non turbatur. Ergo.

O thesauris omnibus opulenter fides! o virtutibus corporeis omnibus fides fortior, medicis omnibus saluator! idem lib. de uirginitate.

Aufer argumenta, vbi fides quaeritur: in ipsi gymnasiis suis iam Dialecticae caecat, pitoribus credunt, non Dialecticis. idem lib. de Trinitate.

Cito fides in exercitata languescit, & crebris otiosa tentatur incommodis. Remissas excubias callidus insidiator irumpit, affluat autem bello viperum hesteria fraus insidiat, & gloriose prouchit palma victoria, pax ergo fidei corruptelae materia est. idem, sup. Beati immaculati.

Fides est radix omnium virtutum, & quod super hoc fundamentum edificaueris, hoc solum ad operis tui iustus, & virtutis proficere mereceris. idem lib. de Cura & Abel.

Quis fideles putat, quos vel pecunia, vel obligatione obligatos sibi crediderit?

Liquet etiam in bello fidem & iustitiam obseruari oportere: fundamentum enim iustitiae est fides. idem lib. 3. de Offic.

Vniuique nihil promittat inhonestum: at si promiserit, tolerabilis est, promissum non facere, quam facere, quod turpe est. idem lib. 3.

In Sacerdotibus fides sit eligenda cum vita: Si enim vita deest, fides meritum non habet, B. Iacobus attestante, qui ait: Fides sine operibus mortua est. Gregorius Theodorico & Theoberto Regibus Francorum, & hab. 1. q. 1. Fertur Syno.

Fortasse vniuique apud semetipsum dicat: Ego iam credidi, saluus ero. Verum dicit, si fidem operibus tener. Vera etenim fides est, quae in hoc quod verbis dicit, moribus non contradicit. Hinc est enim, quod de quibusdam falsis fidelibus Paulus dicit: Qui confitentur se nosse Deum, factis autem negant. Hinc Iohannes ait: Qui dicit se nosse Deum, & mandata eius non custodit, mendax est. Gregorius in homil. Ascensionis, super illud Marci 16. Qui vero non crediderit, condemnabitur.

Diuina operatio, si ratione comprehenditur, non est admirabilis: nec fides habet meritum, cui humana ratio praebet experimentum: Greg. hom. 26.

Tunc enim veraciter fideles sumus, si, quod verbis promittimus, operibus adimplemus. idem hom. 29.

Nisi prius fides teneatur, nullo modo ad spiritualem amorem peringitur. Non enim charitas fidem, sed fides charitatem praecedat. Nemo enim potest amare, qui non crediderit, sicut nec sperare. idem super Exech.

Sicut semper discere, signum est nunquam posse perficere: sic testimonium semper quaerere, signum est nunquam velle credere. Iohannes Chrysostomus super illud Matth. 12. Voluntas & re. signum videre.

Vna est veritas, & non partita: sicut qui margaritam habet, ipse nouit quantum diues est, & tamen multis potest esse non cognitus: Ita qui fidei veritatem detinet, noscunt, quod diuites sunt: in fide autem thesaurum nescientes hunc, diuitias nostras ignorat. Iohannes Chrysostomus super illud Matth. 13. Inuenta autem vna pretiosa margarita.

Talis est natura fidei, quanto magis vetatur, tanto magis accen-

ditur. Virtus fidei in periculis secura est, in securitate Quod enim aliud sic laxat vigorem fidei, sicut loquuntur ibid super illud Matth. 20. At illi magis clamabant.

Fides lampas est, quae sicut lampas illuminat deum animam. Iohannes Chrysostomus super Matth. 23.

Fides religionis catholicae lumen est animae, ostendit mentum saluus aeterna. idem super illud Ieremias, & hab. 1. q. 1.

In malis promissis rescindit fidei. In turpi voto non Quod incaute vouisti, ne facias. Impia est promissio, ut adimpletur. Iohannes in Synonymis libro 2. & habetur in malis.

Mors fidei est separatio charitatis. Credis in Christum, si opera, vt uiuat fides tua. Fidem tuam dilectio auerbet. Non incurrit terrenum opus, quem fides colat. Bern super Cant. serm. 24.

Quid non inueniat fides? Attingit inaccessa, deprecata. Comprehendit immensa, apprehendit nouissimum, aeternitatem tu illo ualidissimo sinu quodammodo conuenit. idem super Cant.

Non fidei, sed perfidiae: non confidentiae, sed diffidentiae metipso habere fiduciam.

Is fidelis est, qui nec sibi credit, nec in se sperat: fides quam vas perditum: sed fide perdens animam suam, ternam custodiat eam. idem serm. 5. in uigil. in uas ad.

Transgredieris enim fides rationis fines, humanae experientiae terminos. Bern. serm. 67.

Fides aliquando recipit, quod ratio non praestitit: ut scilicet uisum fides, tribulatio probat. idem de duobus paruit. 118.

Hoc uestra iudicium charitati, vt ab Apostolicae uolueris recedatis excessu: quia inuitum posthac accipitis, si qui quam Apostolicae regulas in aliquo credidistis. genidas. Leo Papa, & hab. dist. 11. Hoc uestra.

POSTICAE SENTENTIAE

Silius 2.

Ante Iouem generata decem diuinis, hominum Quae sine non rellas pacem non aquata ueritate. Iustitia confors, ac ueritas, in pectore nomen. Exiit nonne tua diuina spectare Saguntis. Et tot pendente pro te Dea cernere patris. Vt uerba lena potes: moritur tibi uoluntate. Te matres uincite fama, te missa uirum. Or a uocant, primasq, sonant te uoce minores. Fer cele auxilium, & fessis de surgere uisum. Hac sacra Alcmena.

Ibidem.

Cohorae cui talia uerba, Cerno equidem, nec pro nihilo est uisus iudicium. Sen. Oct. Teneri in annu hand satis clara est fides. Claud. 4. Hon.

Pramissa sunt uis, Dant exemplis fidem Terent. Andr. Nihil opus est arte ad hanc uerum quam par, Sed his, quas semper arte intellexi fides. Fide & tactu ueritate.

Virg. 4. Aeneid.

Nisquam tua fides. Manil. 3.

Perq, tot arces hominum, tot temporis aera, Tot bella & uarios etiam sub pace labores, Cum fortuna fidem quae rat, uisus inuenit, At quanta est scelerum moles per secula caecis. Quamq, omnis inuisa non excusabile terra. Penales ad sit a patres, matremq, spolia. Imposuit Phobus noctem, serasq, reliquit. Quis loquar euerfas urbes, & prodita templa. Et uarias pacis clades, & mixta uenena. Insidiasq, tori, caedes in montibus ipsi. Et sub emicita grassantem uoluntate turbae. In populo scelus est, & abundans caecitas furoris. Et fas atq, nefas mixtum, legibus, per ipsas. Scauit nequities paruas iam noxia uocant. Corpora nascuntur parua, & subtera per uerba. Et fidei earum sedus pacisq, tribuunt. Virq, sibi calum, sic tellus distat, & fides. Atq, hominum mentes inimica fore seruant.

Claud. 2. Stil.

Hinc Diua germana Fides, & adempta, seruat.

Quemadmodum hi, qui fide subnixi sunt, in tuto navigant: Ita & qui illa exciderunt, nunquam possunt consistere, sed longo errore circumacti, postremo in ipsa perditionis praecepta feruntur. in 1. ad Timoth. hom. 12.

Quemadmodum carnales cibos diebus singulis ex necessitate requirimus: Ita & fidei pietatisque doctrinam semper accipimus, eaque iugiter enutrimur. ibid.

Nec qui clausis oculis querit, inuenire quid poterit, sicut idem & apertis illis, seipsum humo obruat, auerisatusque solem ibi inquirat. inuenire aliquid nequaquam poterit, Adeo sine fide nihil inueniri potest, eaque absente, pugnas nasci necessario contingit. Quae enim fides proficitur sola, succedens quaestio neque permittit intelligi. Cum in quaestiones incidimus, de Deo, quae non oportet, opinamur. Homilia 12. in 1. ad Timoth. & 2. ad Timoth. homilia decima sexta.

Quemadmodum peccatum si vicerit, ipsum est quod vivit in homine, animum, ad quae vult, pertrahens: Ita si illo mortuo quae Christo sunt placita, stant, nec humana dominans est eiusmodi vita, videlicet ipso Christo vivente in nobis, hoc est, agente ac dominante. in 2. ad Galat.

Sicut anchora iactata de naui, hoc permittit eam circumferre, licet venti commoueant, sed iactata firmam facit: Sic & fides. Intueri, quoniam valde convenientem inueni imaginem. Non enim dixit fundamentum, quali dissonaret, sed anchoram. Quod enim in motu est, & non valde videtur fixum esse: quod est super mare, sicut quod super terram stat, & mouetur, & non mouetur in valde firmis & prophetis fortassis. Tempestas, & multus imber commouet ratem: spes autem non permittit circumferri. Si hanc non habuerimus, olim demersi fuissetis, non in spiritualibus tantum, sed in secularibus. Multam quis huius inuenit fortitudinem, vtpote in negotiando, in agricultura, in militia. Nisi hanc quisque sibi proponat, nunquam aliud attingit. Homilia 1. ad Hebr.

Fide opus est, bonorum materia, salutis medicina, sine qua nullam magnarum rerum doctrinam quisquam percipere potest, sed illis similibus, qui sine naui pelagus transire aggressi, parum proeclit, lassatis manibus pedibusque, fluctibus continuo obruantur: neque aliter, qui suis nituntur rationibus aere cognitam veritatem (vt Paulus ait) naufragium faciunt. Homilia tricesima secunda epistolae ad Hebr.

Sicut plantae rigatae magis crescunt: Ita & fides nostra oppugnata magis floret: seditione agitata, incrementa maiora sumit. Neque horti aquis irrigati ita germinant & fecundi sunt, vt Ecclesiae, si martyrum irrigentur sanguine. sermone in Iuuentinum & Maximinum.

Sicut in turri consistentes duo bona consequuntur, & hostium irruptionem ipsi non facile patiuntur: & hostes de turri facile conuertuntur: Sic & qui in fide Christi consistent, vel in lege Dei, & Deumones super se irruere non sinunt, & spiritualibus bonorum operum sagittis eos facile vulnerant. in 2. homil. 40.

Sicut si adamantina & incorruptibilia nobis corpora essent, neque scorpiones, neque serpentes, neque ignem manibus formidare minus complaceat: Ita cum animas nostras tali fide Christus armauit, non est quod timeamus, etiam hostium tenentes venena. Nobis enim concessam est ambulare super serpentes & scorpiones, & omnem Diaboli tyrannidem, multo magis & super terredines, ac scaetabecos. Tam procul est, ne qua parte nos offendant insidiae Diabolicae, & ita se habent res nostrae. Aduersus gentiles, & in Babylam martyrem.

Theophylacti. Quid lutum? Idem corpus maiore quam margaritam honore afficit animam? conculca paleas: id est, sterilia opera, quae comburet ventila brum dijudicationis, habens verbum die igni inextinguibile. Vt locusta, quae descendit super septem in die glaciae, sol ortus est, ac desiliit, nec agnouit locum suum, hoc est: Quemadmodum locusta, caeteraque id genus volatilia, rore ac pruina eorum alis superposita, sepius insident atque fruticibus, vt quae volare nequeunt, sole autem oriente, abluenteque rorem, ipsaque animalicula calefaciente, expandunt alas, & in alium transmeant locum: Hunc in modum ascendebat etiam super septem legis, potentia Dei, purificationes quadam corporales perficiens, & mira signa faciens, usque dum dies erat glaciae, hoc est, regnaret peccati ex Adamo contracti hyems: quando vero secundus Adam peccati expertus, sol iustitiae existens ortus est, desiliit diuina potentia ex legali sepe, ostendens ipsam infirmam esse, vt quae non possit mundam facere conscientiam, transitque ad fidem, quae possit iustificare, nec ulterius cognouit locum eius, quem antea occuparat. in cap. 3. Nabum.

Postquam fides aduenit, quae hominem reddit perfectiorem, nil vltra paedagogi subijcitur, qui sumus per fidem perfectionem adepti, & infantiam ipsam excessimus: quod autem sumus ex fide perfectiores, patet ex eo, quia ob nostram in Christo fidem Dei efficitur filii: qui autem fuerit, vt in Dei Filium susciperetur dignatus, nil profus vel imperfectus, vel infans putandus est, eo fit, vt ridiculum videatur, vt qui iam in virum euaserit, paedagogi sit legi obnoxius: neque enim secus id videretur, quam si vi dies illuxit,

lucernam quis intueretur, non solem. in epistola ad...

Quemadmodum opulentus vir quisquam, cum opibus suis, vt sua diripiat, & se inuadentem, vt enecet, omnia gratia ab eo demerere permittitur est. Sic enim in fide, vt in tuto sit caput, hoc est, fides ipsa. in capitulo...

Nazianzenus. Vt in creaturis primaria dona non sunt, sed omnia, vt vnus creaturae communitatis in fide, quae saluant, non eorum tantum sunt, qui in fide, quae volunt. De modestia in dispensatione...

Origenes. Sicut nihil est delectabile hominibus, nisi in fide, quae saluant, non eorum tantum sunt, qui in fide, quae volunt. De modestia in dispensatione...

Sicut sol, nisi vibrauerit super faciem terrae, mundus eius crederet, neque adolesceret, neque maturet. Sic enim fidem veritas refulserit in animabus hominum, quae acceptabiles coram Deo. in lib. 10. i.

Athanasius. Vt si quis medicus ingressus ad agros, inuitis exiit curatio, nimirum is, qui laborantibus medicis pugnantibus: Sic & Dominus eos, qui fructibus tabatur, nec nisi fidentibus conferbat beneficium, beneficium conferuari possent. Per fidem enim eius propositi n. De passione Domini.

Damasceus. Fide omnia & humana & spiritalia, quae agricola sine fide incidit terrae furculum, neque ligno suam ipsius animam in sano maris pelage nuptiae suant, non aliud quicquam in terra timebit, seruitabilis consensus. libro quarto, capite dandorum...

Theodoretus Episcopi. Satoris discipulus, dum captus credit, quae quid illi a magistro dicitur, docet cum, quod eum tenebit, quomodo eorum scindat. Sic natus colat: Sic se probatum aurum a crudo cognoscere, magister magistram, qui nouit dicere: ille disceret, qui experientia, qui adueritum sit: sic facit, qui in gemmas, qui auferam vestem, & quicquid addebat, sic agrestes opera crassique auditores credunt, sermo...

Marcus Eremita. Talpa supercapta oculis stellam test: Et qui rebus temporaneis Deo fidem non habent, tenuis potest credere. De lege spirituali.

Plutarchi. Nos quemadmodum quoties cum timore tyranno, animo sumus anxio: Sic in actibus ac dissidentem oportet esse. in Moral.

D. Augustinus. Sicut euenire asolet, vt malum malus etiam bono timeat se committere: Ita etiam malus, quae vitique nisi credendo sanari non poterat, dicitur, curari recusat: resistent manibus tuis, qui meum confectis, & sparsisti super morbos orbis terrarum, auctoritatem tribuisti. lib. 6. Confessionum 1. 4.

Dini Ambrosii. Sicut granum sinapis prima fronte paruum, vile, despectum, non saporem praestans, cum ferre, non iudicans suauitate: at vt bene dicitur, odorem suum acrimonia exhibet, cibum flammam, tanto feruoris calore succenditur, vt mirum sit in tantis tantum ignem fuisse conditum, cuius etiam homines, hyemis tempore praecipue, magna proleant, quatenus repellant frigora, humores egerant, calefaciunt, sepe etiam capiti ex hoc adhibent medicamentum. inualidum, si quid agrotum fuerit, sinapis igitur Christiana fides prima fronte videtur esse parua, & inuisibilis, sed tendens potentiam suam: at vt diuersis tentantibus, statim vigorem suum prodit, acrimonia in diuinitate crederitatis aspirat, & tanto diuini ignis, vt & ipsa ferueat, & participantem sibi ardere corporis sinapis membrorum viscera calefaciat: Fides autem peccata comburit. Ille quidem asperum algeorem peccata comburit: haec autem delectorum diabolicum frigus expulset, quos humores decoquit corporum: Fides autem peccata consumit. Per illud medicina capiti procuratur, vt spiritum spirituale caput nostrum, quod est Christus, fidei (iuxta comparisonem sinapis) odor dicitur. serm. 1.

Hilary. Vt quaedam medicamentorum genera inuata, vt aon in singulis tantum agrotantibus vtilia, sed in commune medicantur, habentque in se virtutem auxilii: ita & fides catholica non aduersus singulos tantum, sed contra omnes morbos opem medelae impertit, non genere, non viuenda numero, non diuersitate illorum, eadem aduersus singula omniaque constitit. in epistola...

Fiducia in Deo solo collocanda, *Esa. 2. v. 2. Jer. 17. 5. 7. Zab. 4. 6. Psal. 20. 89.*
 Fiducia in Pastoribus requiritur. *Eph. 6. 19.*
 Fiducia exemplum. *Phil. 1. 14.*
 Fiducia seu confidentia dicitur, motum irascibilis inestimatum non excedere facultatem. Et circa bona est spes, sed circa mala est audacia. *secund. B. Thom. 3. Sent. dist. 29. q. 1. art. 8.*
 Fiducia est omnium bonorum: magnanimitas est magniorum. *secund. eund. 3. Sent. dist. 33. q. 3. art. 4.*

SENTENTIAE HISTORICAE.

Cum vltimi discriminis tempus adueniat, in solitudinem verfa fiducia est. *Curtius, lib. 3.*
 Laudanda fiducia est, quae existimationem sui certo pondere examinat tantum sibi arrogans, quantum a contemptu & infolentia distare satis est. *Val. Max. lib. 3. c. 7.*
 Nimia fiducia maxima calamitati solet esse. *Amyl. Probus in Pelopida.*

POETICA SENTENTIA.

Anthol. Sacr. Iacob. Bill.

Rebus fragilibus nimium non studendum.
*Angelicos ciues, & Christi in membra renatos,
 Non trahat ad veterem carnis origo hominem.
 Multa quidem in nostros bona mundus procreat usque,
 Et pleno r'ellus seruit optima sum.
 Sed terra hospitibus caeli supra astra vocatis,
 Virtutis palma est spernere blanda soli.
 Et sic praesentis spatium transcurrere vita,
 Ipsa peregrinis ne via sit laqueus.
 Nam declinantes pro summas ferre labores,
 Terrenorum auidos insimul suscipient.
 Rebus caducis fidendum non esse.
 An sapit is pressus qui fluctibus arripit algam?
 Nec solidas nixus littora rura petit?
 Haud magis ille sapit, qui ruit in fluctibus huius
 Praepone solidae fluxa miserq; perit.
 Ut fugias igitur tanti discrimina ponti,
 Nec caput ista minax obruat Suda tuum:
 Spemq; fidemq; ag apemq; reue fluxa omnia linquens,
 Huc nihil in tabulas illa protella potest.*

APOPHTHEGMATA.

Themistocles. Cum Eurybiades baculum sustulisset in Themistoclem obrepentem: Percute, inquit, sed tamen audi. Praesens animus, & suo fidens consilio. *Plut. in Graec. apoph.*
Epaminondas. Postquam Alexandrum Pherzororum tyrannum Thebanis inferentem Athenenses sibi facillente amicum ac socium, isque polliceretur illis, se perireturum, vt minam carnium emerent semibulo: videlicet significans, se immensum numerum pecuniarum ac iumentorum adducturum de praeda: Epaminondas, At nos, inquit, Atheniensibus ad coquendas vitas carnes ligna gratis suppeditabimus. Nam sicutas ipsorum succedemus, si se plus satis admisceant nostris negotiis. *Plut. in apoph.*
Xerxes. Cum importaretur ad eum Attice carice venales, negavit se illas elurum, donec regione potius esset, quae illas ferret. Tam ingens erat excellens pectoris fiducia. *Plut. in apoph.*
Fabricius Pyrrho hortanti, vt apud se ageret, imperii socius futurus, Ne tibi quidem istuc expedierit, inquit. Nam si Epirote nostrum vitrumque pernorant, mihi Regi quam tibi parere mallent. *idem.*
Scipio Maior, Cum obsideret oppidum humili loco situm, prominente illinc Veneris templo, iussit illic profiteri vadimonia, tanquam tertio post diebus ibi redditurus. Et quod se facturum praedixit, fecit vrbe capta. Tanta erat fiducia victoriae. *idem.*
Sylla. Cum ad sociale bellum magnis eum copiis missus esset circa Linternum, & vallo terrae hiatu magnus ignis emicuit, cuius flamma ad caelum perueniens constitit. Id vates interpretati sunt, quod vir bonus, alpectu eximius & admirandus principatum adeptus, praesentibus turbis ciuitatem liberaturus esset. Hoc audito Sylla, Ille, inquit, ego sum. Nam illi erat peculiare, comam habere auream ignisque concolorem: nec se auctus virtutis pudere, qui res tam multas tamq; praeclearas gessisset. *Plut. arch. in Sylla.*
idem. Cum Athenienses ad eum duos tresque mississent de pace auctores, atque illi nihil adferrent, quod ad incolumitatem ciuitatis faceret, sed Thestem, Eumolpium, & res aduersus Medos gestas verbis inanibus iactarent: Abire, inquit, o beati, istasque orationes vobiscum referte: non enim discendi cupidus huc missus sum a populo Romano, sed vt rebelles subuertam. *idem.*
M. Crassus & Parthi legati. Cum Parthi denuntiassent Crasso per legatos, vt suae trati consensu bello abstineret, iam sexagenarius, respondit: In Seleucia istis mandatis responsum dabimus. Hic Agidis legatorum vnus, sublatam manu mediam palmam ostendens:

Prius, inquit, in hac manu nascentur setae, quam conspicendi sit futura potestas. *Plut. arch. in Crasso.*
Iulius Caesar. Quum Roma maximo pontifice baret, competitorum Q. Catulo, prima apud Romanos potentia, viro, matris ipsius ad fores deducto: Mater, aut pontificem maximum habebis filium, aut celsa in dolos, omnisque repulsa impatiens. *Plut. in apoph. rheim.*
Pompeius, Quibusdam se videre negantibus, Caesaris impetum sustinere, hilari vultu veniit illis sollicitis. Nam simulac, inquit, solum Italiae pedes licent affatim equestres pedes tresque copiae. Praeterea, si fortuna responssisset. *Plut. in apoph.*
Anonymous. Maximianus quum nimum fidei certum quidam in theatro ipso praesente Graecos versus recitaret haec est sententia:

*Elephas grandis est, & occiditur.
 Leo fortis est, & occiditur.
 Tigris fortis est, & occiditur.
 Cause multos, si singulos non times.*

Qui ab vnno non potest occidi, a multis occiditur. *Antigenidas.* Cum seite canens populo minus proferret, inquit, cano & multis: admonens profus esse contraxerit peritae multitudinis iudicium, quum artis abunde certum sit ipsa conscientia. *Eras. lib. 7. apoph.*
Anacharsis. Cum ex patria Athenas adeo profectus Solonem philosophiae studium excellere, & legum sollicitudinem iuxta conluctudines Graecorum voluit, ob quam causam a fratre in venatione occisum cum iam moretetur, in hac verba prorupit: Ego meam incoluntis Graecia dimissus sum, & nunc propria mea patria trucidor miser. *Laertius, lib. 1. c. 10.*
Euripides. Quum populus Atheniensis turbarum sententia quadam in illius tragodia, quae tum graecum rem efflagraret vt eum multaret, progressus in forum populum doceret, non vt ab eo diceret, fabulas diceret. Eruditio sibi conscia contempit multitudinis iudicium. *idem.*
idem, apud Alcestidem trago-diarum scriptorem, quaeus est, quod summo tridui labore adinuas, motus tres versus absolueret. Contra Alcestidi gloriam quum le centum absoluisset vno die: Attui, inquit, ad me me in omne aeuum duraturi sunt. *Erasmus, lib. 1. c. 10. gmat.*
Dionysius. Cum obiurgaret filium, quod cum matrem culasani vxorem stuprasset, cum hoc tam indignum filii se suo nunquam vel vidisset, vel audiuisset eum abire, filius: Verum est pater, hoc abs te nunquam audiret, quod tu quidem, mi fili, nisi haec facere delinas, nunquam tu Regem. Quod mox contigit. Nam cum Dionysius successisset, haud multo post ob indigna facinora eius. *Fulgens, lib. 7. cap. 2.*
Antoninus Imperator. Cum pecuniam multam partum etiam a lenatoribus minus atq; vt comitatus iurgatus a matre, quae aliquam pecuniam partem conferre conabatur: Define, inquit, sollicita est, stendens gladium nudatum: Quamdiu hunc habebis erit nobis. Freus enim sua potentia, nihil in totum ipsi persuaderebat, quod armata manu repetere non posset. *idem & Xiphilinus in Antonio.*
idem, quum propter nefaria quaedam facinorosa termini animaduerteret: Certo, inquit, cito veni, minime contentos fore: propterea in animis sum, me milites vt possum iumores, qui sparguntur de me. *idem & Xiphilinus.*
Socrates. Quum iudices inter se disceptarent, quid esset Socrates: Ego, inquit, ob ea, quae seculi dignitas ex publico alar in Prytaneo. Nam hoc honoris praeclearae de Reipub. fuissent meriti. *Cic. lib. 1. de Orat.*
Epaminondas. Quum Lacedaemone reuerentis, quum conibus capitis postlaretur, eo quod praeter praesentem secturae mensis 4. addidisset, iussit vt duces in postum men, tanquam vi compulsi. Ipse autem profectus sermone factis meliores. Sentus ipsas res gestas respicere. Quod si, inquit, omnino aliquid diceretur de praetero vt cum me occiderint, columne clamantibus, quum quo Graeci videant, quod Epaminondas Thebanorum coluerat annis 30. igne ferroque populatari: tum ad conciliare resq; illorum componere. denique Graecorum stitueret: Haec enim omnia sub ipso gesta erant.

Marullus Poeta.

Scilicet est olim vis rerum in semine certa,
Et referunt animos singula quaeq; patrum.
Ne leporem canis amatibus timidamve columbam
Notus Hyperboreo falco sub axe creat.

Apud Homer. de Hippochoo. Iliad. g.

Οὐδὲ τὸν ὄντι θεῶν τὴν φιλίαν ἀνὴρ ὄντι.
Neq; nutriendi gratias parentibus ille
Reddidit officia, sed eis breue contrigit annus.

Eurip. in Oenomaio.

Αὐτὸν ἀπὸ τῆς γυναικὸς ἀπὸ τῆς μητρὸς
ἔτι τὸν ἀμύμονα νόστιμον ἴσθι καὶ τὴν
Ὀρῶν ἰσθμῶν ἀμύμονα καὶ τὴν ἀμύμονα
Ὀρῶν ἰσθμῶν ἀμύμονα καὶ τὴν ἀμύμονα
Καὶ τὴν ἀμύμονα καὶ τὴν ἀμύμονα
Καὶ τὴν ἀμύμονα καὶ τὴν ἀμύμονα
Καὶ τὴν ἀμύμονα καὶ τὴν ἀμύμονα

Dubius equidem sum, neq; adiudicare possum,
Virum melius sit progrejui liberos
Mortalibus, aut sterili vita frui.
Istos enim quibus liberi nulli sunt, miseros esse video.
Et contra istos, qui prolem genuerunt, nihilo feliciores,
Nam si mali fuerint, extrema calamitas est:
Rursus si probi euadant, magnum parant malum:
Affligunt enim genitorem dum, ne quod patiantur, metuis.

Idem in Andromache.

Ἐὐχὴ τίμω ἴσθι δὲ ἀντὶ τῆς ἀντιθέσεως
Ἡσυχίαν μὲν ἀδελφῆς, δυστυχίαν δὲ ἰὸν ἀμύμονα.
Si quis imperius liberos solatigim appellauerit,
Ille minus quidem sentit doloris, ac in medio infortunio for-
tunate viuit.

Menander in Episteto.

Ἡδὴν δὲ τὸν πατέρα καὶ τὸν μητέρα
Πατὴρ ἴσθι δὲ ἀντὶ τῆς ἀντιθέσεως
Aut oportet vinere solum ac ca libem, aut natus iam liberis
Mori parentem. Adeo omnis deinceps vita acerba est.

Sophocles in Electra.

Δαῖτον τὸν τίμον ἴσθι, δὲ τὴν ἀμύμονα
Πᾶς γὰρ τὸν πατέρα ἀντὶ τῆς ἀντιθέσεως
Magna vis est procreationis: nam neq; si mala
Pariatur aliquis prolem a se genuit amodisse potest.

Menander Comicus.

Ὀλοὺ τὸν πατέρα καὶ τὸν μητέρα καὶ τὸν ἀμύμονα
Φίλος, φιλίαν, φιλίαν, φιλίαν
Patrem esse plurimum habet molestia,
Metuq; q; curas infirmitas.

Sophocles in Aiace.

Ἐὐχὴ τὸν πατέρα καὶ τὸν μητέρα καὶ τὸν ἀμύμονα
Nihil superè iucundissima vita est.

Incertus author.

Θεοῦ τὸν πατέρα καὶ τὸν μητέρα καὶ τὸν ἀμύμονα
Ἐὐχὴ τὸν πατέρα καὶ τὸν μητέρα καὶ τὸν ἀμύμονα
Ἡδὴν τὸν πατέρα καὶ τὸν μητέρα καὶ τὸν ἀμύμονα
Ἡδὴν τὸν πατέρα καὶ τὸν μητέρα καὶ τὸν ἀμύμονα
Curas pariunt liberi, magnum malum si quid humanitas
eis accidat.

Viventes etiam non modica cura causa sunt.
Vxor bona quidem aliquid in se habet iucundi:
Mala vero acerbam facit marito vitam.

Menander.

Ἐὐχὴ τὸν πατέρα καὶ τὸν μητέρα καὶ τὸν ἀμύμονα
Lestis patri filius sapiens.

Pythagoras in aureis carminibus.

Τὸν τὸν πατέρα καὶ τὸν μητέρα καὶ τὸν ἀμύμονα
Ipse parentes atq; tuos venerare propinquos.

Agatho.

Ἡδὴ τὸν πατέρα καὶ τὸν μητέρα καὶ τὸν ἀμύμονα
Quam dulce genitribus, filior obtemperantes habere.

Virg. 2. Georg.

Tu quos ad studium, atq; solum formabis agrestem,
Iam vitulos hortare, vitamq; inesse domandi.
Dum faciles animi iuvenum, dum mobilis arat,
Ac primum laxos tenuis de Quirine circos
Cervicis subnecto, dehinc ubi liber a colla
Seruatis assuevit ipsis è sorquibus aptos
Iunge pares, q; coge gradum conferre iuvencoi.

Claud. 3. Hon.

Max tibi firmasti recto Vestigia gressu.
Non tibi desideas molles, nec marceda lassu
Orta, nec somno genitor permisit inertes:
Sed nona per diuos instructis membra, labores.
Et crada tenet, è exacuit indole vires.

Frigora sua pati, gravibus non cedere moris
Est, utm tolerare iubar, et ansare iocum
Torquentum furias, ad sensu vincere nocentem
Plantitem cor su, vultes q; concava saltem
Nec non in clypeo sigiles perducere miltis
In galea portare nives, nunc spicula curus
Tendere, nunc glandes Baleas, par grege
Quos, magis nimium pugne in iammam
Facta tui numerabat aus, q;
Nos tibi virtutum stimulis, hac semina
Hac exempla dabat, non ocyus hauris
Semiferi precepta seni, seu cuspida arces
Stue lyra canens, medicas sen dissera veritas

Hor. 3. Carm.

Etas parentum petor nos, vult
Nos nequiores, mos datur.
Progeniem virtuosorem.

Ter. Adelphi.

Sic fer modo, ut nunc est quasi,
Vt quisq; filium suum vult esse, ita est.

Hor. 4. Carm. 4.

Fortes creantur fortibus q; bonis:
Est in iuvenctis, est in equis patrum
Virtus, nec inbecillum feroces
Progenant aquila columbam.

Sen. Hipp.

Redit ad auctores genus,
Stirpemq; primum degener sanguis refert.

Plaut. in Epid.

Doctè q; sapienter
Dicit, non nimis potest pudicitiam prosequi
filla.

PHILOSOPHICÆ SENTENTIÆ

De filio contumace. DIAL. XIIII.

Francisci Petrarchæ.

D O L.

Habeo filium contumacem. R. Equum est, ut quod
non poteras, filium feras, ut que facinorosa
mum premit, pungitque acius superbi filii verbum
rener prolatum, quam feueri patris quæ cuncta
iniuriam facit, hic iure suo vitium. D. Filium habeo
Impudenter de minorum rebellione conqueantur,
iusta contempler imperia. D. Filius contumax et
idem fortassis intelligis, quid tuus ille tam durus pater
D. Filium patris insolentem. R. Si zatus est nam
transibit. Multorum ferax adolescentia progrejui tem-
torem mirificis prouentibus flexa est. D. Rebellem
Non solus. Et Dauid & Mithridates Pont. Rex & Scy-
tor Romanus rebellantes filios habere, & multas
tannici pacem regni (vt fama loquitur) turbant
tis in patrem concitata rebello, sed quoque sua de
nullus aliena vel publica. D. Impius ac infans
tibi portio paternæ molestiæ dempta est mortem filium
beo ignaum, & inertem filium. R. Nescis vt Affricanus
gnus dissimilium filium sibi longeq; degenere
Et profecto maior non dicam amor, sed miseratio debet
minus adiuvare natura. Nullius rei eget, qui virtutum
rum indigentia vere miseros, ac proinde misericordiam
facit, tu in filio & si non virtutem, ama quod filius
at quod homo est. Postremo si nihil est quod ames,
prium patris, vt feueritas, sic misericordia est. D. Per
tæ. R. Pondus infaustum, eoque grauius, quod dum
que abiicit, perfer, & qua datur corrigere. Sic enim aut
ris, aut certe patrem egeris, hoc tibi debitum, illud
pius, inhumanus, intratabilis est filius. R. Si quidem
voluptas in perfidiam ac scelus eruperint, venenosa
gendum est domo, neque vbi, sed quid natum
filius ortas auiculas pacifris, & domi natus
Impius filius est mihi. R. Periculosa seponere animum
Sapientis est. Non te pietatis vmbra decipiat. Nulla
pietas. Est vbi sit crudelitatis species piium esse, sed
minimum spei est, semper ad misericordiam inclina
patrem esse non iudicem, neque hic tibi Terentianum
pro peccato magno paululum supplicii satis est patri.

De ortu filiorum. DIAL. XIII.

G A V.

Nati mihi sunt filii. R. Geminatum malum, postremo
mesticum. G. Filii mihi sunt nati. R. Laboriosa prole, laboriosa
mica, laboriosissima demum proles. G. Nati filii. R. Dicitur
quam pie

... & fel mille circumlitum. G. Nata mihi est dulcis sobo-
 ... tibi grauium curarum dominatum credito. Nun-
 ... metu, atque angoribus vitam ages. G. Filios genui. R. Nec
 ... sperare, nec vota facere noueras. En dices tuo periculo,
 ... parentes orbos miserari, dices & in breui vita longas curas
 ... te longiora negotia ordiri, dices his qui nihil ad te perti-
 ... qui, que virtus nunquam sis disponere. Ad postremum
 ... plus alium quam te, dices ardentissime diligere, tepi-
 ... duras artes. G. Filios habeo. R. Nunc primum intelli-
 ... quid ipse debeas parentibus tuis. G. Filios procreaui.
 ... in exhausto percolendam studio, quæ te dum
 ... cuius nullo forsitan auro, & fortasse post obi-
 ... legas. G. Filii mihi sunt. R. Si boni iugis timor, sin ma-
 ... dolor, interim solamen ambiguum, certa cura. G.
 ... R. Habes vnde viuus dolcas, mortuus agnoscaris. Ha-
 ... sopus mori possis. G. Pater filiorum tuum bonorum.
 ... filios filii, tanto periculolior conditio tua est. Ne-
 ... delendi materiam gignendo queris, quos lachrymis
 ... domum tuam patefeceris, quantum in te ius morti, mi-
 ... præberis. O mater miseræ! At Horatius. O Patres
 ... Dico ego. G. Optimum pater filiorum sum. R. Optan-
 ... integro est, ne forte viuus esse definas quod delectat,
 ... cum Nethore à sociis queras, cur tam diu vixeris. G.
 ... sum sobole. R. Felicitas anxia, sollicitum gau-
 ... hunc mectum, felicitas misera. Posses multos illu-
 ... quorum felicitati nihil magis oblitit, quam quod filios
 ... habuerat.

Defluo infante festiuo. DIAL. LXXI.
 GAV.

... infans festiuus est mihi. R. Modo ne ista festiuitas in do-
 ... defuit, & quo tibi præfens lætior in fustus fuerit, eo mœ-
 ... effugit. G. Infans est mihi bonæ spei. R. Quid si sit nul-
 ... Caduca ante alias eras, illa sæpe in ipso flore præciditur.
 ... diu, sic fere nil amariis. G. Infans est mihi blandiffi-
 ... molloquis. R. O, ne istæ blanditiæ vertantur in lachry-
 ... diuissima (fætor) infanti asperctus & alloquium, vt
 ... Papinium. Syderis cultus & Serbis ligatis
 ... dum auduntur mæcent, dum audiri am-
 ... pollunt, cruciant, nec sine sensu doloris ad memoriam
 ... humanis in rebus, sed in nulla magis dulcedini op-
 ... amantudo est. G. Delector filio infante iucundissi-
 ... Non prohibeo delectari, ne naturæ obitem, sed in omnibus
 ... spero, sine quo nihil bene agitur. Volo te parcius gau-
 ... dolendum fuerit, possis & parcius dolere, & moneo cogi-
 ... posse vt arundineo baculo insistas: vel in cadicum
 ... inclinaueris, quod sepe dixisse fertur Adrianius prin-
 ... quum pulchram sed fragilem adopræs-
 ... canere possis Maronem illud. Ostendunt terra cau-
 ... esse ineni. G. Gaudeo de infante meo. R. Sic
 ... ille vt dixi acerba morte defungitur, siue
 ... multo grauius, quodque sapissime accidit, è grauius in-
 ... ingratas, & inobediens adolescens. G. Multum gaudeo de
 ... filio. R. Nemo iam stultus a gricola est, qui de flore multum
 ... expectandus, tunc gaudentum modice. Inter-
 ... grandines, & vredines inueniendæ sunt, frænandum
 ... gaudium.

De amisso filio. DIAL. XLVIII.

DoL.

... filium. R. Melius dic præmissi, securus cito quidem;
 ... hodie, & quid scimus, an hæc ipse hora? Nulla fides vitæ
 ... tanta sit fides mortis, securus dixi, sequens debui conti-
 ... nusquam in vita pedem figere permissum homini,
 ... gradit ad mortem (uirum dictu) seu ille vincit, seu
 ... tians, seu ambulans, seu sedens, seu sanus, seu æger, seu
 ... ad metam fertur, atque illo in more, qui ve-
 ... R. Compese animum, quem cupis inuenies, nulla est mo-
 ... pau delictorum pau temporis puerile, seu femine
 ... nihil breue difficile. Nosti credo quibus verbis
 ... Platonem Socrates, apud Ciceroem
 ... Lælius conuidentur. Virtute quamuis & gloria supremi vi-
 ... longe impares. Nosti præterea quod animi Ami-
 ... ipse, quid Pericles, quid Xenophon ille So-
 ... Platonis atque Zenonis, quid innumerabiles
 ... mortibus habere, nec te præterit vt Propheta i-
 ... quem languentem fleuerat, non fleuit extin-
 ... irreuerentem lugere superuacua demeritæ
 ... quam precatus est. Quibus se virilibus exemplis interficit

Spartana illa mulier apud scriptores quidem innominata, sed non
 pariter illaudata, quæ audito quod filius in prælio occidisset, ideo
 ait, illum genui vt esset qui mori pro patria non timeret. Par Liviæ
 virtus, maiorisque Coimeliæ, sed clariora sunt nomina, quarum
 prior ingentis hæti, & ad summum spectantis imperium, vt terre
 traditus fuit: luctum mox deposuit, nunquam vero memoriam
 intermisit, altera filii multis innoxio omnibus amissis, quorum ali-
 quos à populo interfectos, inhumatosque conspexerat, commisc-
 rantibus & illius fortem femine morè deplorantibus, miseram-
 que vocantibus, non se miseram, sed felicem esse respondit, quæ ra-
 les filios genuisset. Insignis mulier, nec præfenti misera, nec præ-
 terito etiam infelix, quæ contra publicam opinionem, & consuetudinem
 miserorum se felicitate præterita & læti temporis memoria
 solaretur, grata quod habuisset, quod amisset æquamis, ob hoc
 vnum digna vt prospere succedat. Et illa quidem mulier tota
 grauius fortunæ vultibus inconcussa permansit. Tu vir vnicò
 deictus luges. D. Amisi filium. R. Amisti simul & metus mul-
 tos infinitamque materiam sollicitudinum & curarum, quibus vt
 careres, vel tibi, vel filio moriendum fuit. Securum patrem sola
 mors facit. D. Filium amisi. R. Si pium nil est quod illi metuas, in-
 tuto est. At si pium tuorum numerorem annorum, tuæ sim-
 ulum senectutis exulisti. D. Filium perdidisti. R. Si virtute prædi-
 tum, gaude quod habueris. At si vitio perditum, gaude saltem
 quod amiseris, vt obique naturæ beneficium agnosce, seu quod ta-
 lem dedit, seu quod talem abstulit. D. Ante tempus filium mihi
 mors rapuit. R. Non sit ante tempus, quod in omni tempore fi-
 eri potest. In omnem ætatem multi sunt aditus morti, in adolescen-
 tia infiniti. D. Sine filio remansi. R. Et sine angoribus, & sine pau-
 ribus. Iam non erit cui noctes infomes, cui sollicitos dies agas,
 cui spes longas, atque inextricabiles ordiare, qui canos tuos, rug-
 gasque consideret, hæreditatem æstimes, sumptus arguat, moram
 motus inculcet. Vndique tibi securitas, & quies, geminum bonum
 ingens, titulo licet mortis asperius. D. Acerba filii morte deictus
 sum. R. An non Anaxagoram audieras? An oblitus eras te genuisse
 mortalem? An id potius forsitan luges, quod qui sequi debuerat an-
 tecessit? Equidem cum in multis inordinata hominum vita sit, nul-
 lum penitus mors haberet, & senes decrepiti cunctantur, & festinant
 iuuenes, & præcipitæ pueri, & infantes primo vitæ delimine re-
 trahuntur. Hic tardius licet, ille ocius, hic maturus, ille acerbus, ne-
 mo non moritur, hæc summa est, vbiunque vero hoc qualibet æ-
 tatis parte quis obierit, & si acerbus fuerat, morte maturuit. D. Ex-
 tinctum fleo filium. R. Si sterturus eras morientem, & nascentem
 fleses, tunc inoricuperat nunc desit. Noli autem magis & illius
 iorem optinam lugere, ille iter ambiguum à tergo habet, tu secu-
 rum ante oculos non amplius aut charo oneritimens, vt Maro ait,
 aut alteri. D. Cum filio vitæ dulcedo omnis extinda est. Magnam
 fætor, ac dulce solatium patri filius bonus, sed sollicitum, ac graue.
 Et sepe dulcissima offendunt, & charissima impediunt, & preciosis-
 sima rerum premunt. Et fortassis hic filius obstabat altiori animo
 volenti. Iam inæstior licet ac liberior factus exurgat, bona de ma-
 lis elicere sapientis est. D. Mors me filium mactum fecit. R. At quod
 restat alacrer exige, illi vitæ, viue iam tibi.

De filij fortitudine. DIAL. LXXIII.
 GAV.

Est mihi filius vir fortis. R. Quanto ille est fortior, tanto tu timi-
 dior sis oportet: In nullos enim homines plura pericula, quam in
 sui contemptores, hoc est, viros fortes, congerit fortuna nec imme-
 rito. Cateri enim se abdant, euitantque imperium, illi se obiciunt
 fulminanti. Recurre memoria præteritum tempus, fortissimos fera
 omnes violenta morte consumptos inuenies. G. Fortitudo filii in-
 gens est. R. Fortitudo pulcherrima virtus est, sed comitata casibus
 variis, paratas lachrymas, & instructum feretrum habeto, omnibus
 mors vicina, viris fortibus contigua est. G. Vir fortissimus est filius.
 R. Est qui patriæ libertatem fortiter, stragem hostibus, sibi decus, ti-
 bi fletum aliquando, metum temper afferat. G. Natus mihi fortis
 ac magnanimus est. R. At quid aliud interfecto in filio Creon ge-
 mit, nisi magnanimum bellicæ laudis ardorem? Quid Euander in
 Pallante suo, nisi nouam gloriam armorum, prædulce decus primi
 certamini? Quid alius Priamus Hectorem pauens monet, nisi ne
 Achillem solus expectet? Quidve aliud hunc ipsum mater anxia
 precatur, nisi vt fugiat bellicosum virum? Quid denique vxor He-
 ctorea post viri mortem sati ignara timere se dicit: nisi probitatem
 viri miseram & feruore animi non se in acie continentem bellato-
 rem, sed ceteros præcurrentem, quod ipsum iam ante ab initio for-
 midabat, vbi euntem ad bellum his verbis alloquitur, Domine,
 corrumperet tua vis, neque miseris filii pueri, & mei miseræ ma-
 tris, quæ cito vidua tui ero. Quod postremo Achilles genitrix præ-
 nato timida dum diceret, Iam Pelago terrisq; meis quaeretur Achil-
 les, Et vult ipse sequi, dumque illum frustra tam feruentis belli
 motibus ereptum & imbecillum tranquillæ senis iam remiam inue-
 ctum yugineis latebris occularet? Omnes hos quidem fletus & hos
 metus nihil aliud quam martia vis, & vitæ animosa pepererat. G.

Augustus Caesar, Italiam filiam ac nepotem relegat: deinde Agrippam prius optatum, post ob fordidum ac serox ingenium abdicatum. Ad omnem horum mentionem solebat exclamare versus Horum:

ὄ φίλον ἐγὼ μαιετὲ μίνας, ἀγῶνι τ' ἀπαλεῖθαι.
O firmata cales vixissem orbibus, perissem.

Nec aliter illos appellabat, quam tres vomicas, seu tria carcinate sua. Suorum enim mortem leuius ferebat, quam dedecora. Quin & testamento cauit, ne si quid accidisset Iulie filiae & nepoti, sepulchro suo inferrentur. Erasmus libro 4. apoph. ex Suetonii Augusto.

Titus. Non legiones, inquit, non classes, perinde sunt firma imperii munimenta, quam numeri liberorum. Nam amici tempore, fortuna, cupidinibus aliquando, aut erroribus imminuuntur, transferuntur, delinunt, suis cuique sanguis indifferetis, sed maxime principibus; quorum prosperis & alii fruuntur, aduersa ad iunctissimos pertinent. Ne fratribus quidem mansura concordia, ni patet exemplum praebeat. Tacit. hist. lib. 4.

Solon interrogatus, cur nullas leges aduersus eos, qui parentes verberassent, constituisset. Quod nullos, inquit, tales exituros existimabam. Ant. in Melissa, parte 2. ser. 11. lib. 25. ser. 25.

Diogenes. Ad eum qui patrem despiciat: Non te pudet, inquit, eum contemnere, cui debes hoc idem quod tibi places? Dicitur gratia sita est in allusione contrariorum. Pugnant inter se, despectum esse, & sibi placere. Laert. lib. 6.

Plato videns quendam erga Patrem suum fastuosius agere. Non desines, inquit, adolecens illum contemnere, cuius gratia altum sapere vis? Stob. ser. 77. & Max. ser. 33.

¶ SIMILITUDINES.

Chrysostomi. Ut regula est humanae naturae, ut omnis homo nascatur duos oculos habens, & quinos digitos: aliquando tamen ut manifestentur opera Dei, nascitur homo aut sex digitos habens, aut oculos omnino non habens: Sic & homo extra regulam naturae raro procedit, ut dissimilis nascatur filius parentibus. in Matth. 23. hom. 45.

Sicut arbor in fructu cognoscitur, & fructus per arborem demonstratur: Sic parentes cognoscuntur in filiis, filii per parentes. in Matt. 23. hom. 45.

Anonymi. ut ferrum aut chalybs caetera quidem duritie, rigore; superat, ab adamante vincitur. Ita res quidem potens est amor in liberos, sed hunc quoque superat pietas in Deum. in Simil.

¶ ADAGIA.

Filius degenerans.

In filium, qui paterno degenerat instituto: vel qui non diu fructus & patre relicto sed excutitur a maiorum saculatis. Apoph. ad tenor quae abatur ex Iliad. 6.

Id est: At non consensit patri: in filius armis. ἄλλ' ἄρ' οὖος ἐν ἔρωσι πατρὸς ἐν ἡγῆ.

Virorum Heroum filii nomine. Pateribus illud obseruatum fuit praestantium virorum filios multum a progenitorum moribus abfuisse. Unde et Demosthenes dixit: τὴν ἀρετὴν ἀνὰ τὸν πατέρα κληρονομία ἐστὶν ἐν φαίροις ἀποβίαις τοῦ νόου.

Id est: A viris egregijs, perinde quasi fato quodam id accidit, improbi proficisci filios. Atque haec Demosthenis sententia refertur ab Aristide in Cimone. Manet et hodie vulgatus locus, nempe. Ex sapientissimum is patribus stultissimos propagari liberos. Enripides in Heraclidis generatim hanc sententiam ad omnes mortales retulit: ἕνα γὰρ ἐν πολλοῖς ἰσθῶς ἕνα δὲ ἀνὸς ἐστὶ μὴ χεῖρον πατρὸς.

Unum forsitan inter plurimos. Inueneris, qui patre non sit nequior. Declarat hoc argumentum Aelius Spartianus in Seneca Caesare, multis exemplis declarans: ita forte Sisy Demisse, Si viri seu virtute, seu literis seu fortuna vidualgentia insignes, aut nullos omnino liberos habuerint, aut tales reliquerint, ut magis ex Sisy terrena humanarum fuerint, illos absque liberis descendere.

Nunquam ex malo patre bonus filius. Enripides hanc sententiam prouerbio celebrem fuisse testatur: ἐν τῷ πατρὶ οὐκ ἔστιν ἄλλο ἢ καλὸν ἢ κακόν. Id est: Non est in malo patre non progignit bonos liberos.

Id est: Non est in malo patre non progignit bonos liberos. φῖς φῦν, παλαιὸς ἄνους ὁ ἐκ γὰρ ἔχει, ἕνα δὲ ἀνὸς ἕνα δὲ ἀνὸς ἐστὶ μὴ χεῖρον πατρὸς.

Heu, heu, ut illud dicitur ante recte: probum Patre ab improbo non posse nasci filium! Ad stipulatur huic dicto prouerbium illud: Κακὸν κέρατος, κακὸν θῶρος, id est. Mali coruis malum ouium.

Trenus illud Theophrasti: ὅτι τὸ γὰρ οὐκ ἔστιν ἄλλο ἢ καλὸν ἢ κακόν. Id est: Non est enim ex squilla rosa nascitur.

¶ HISTORICA EXEMPLA.

Bonorum parentum degeneres filii, Chresippus Gabriæ Atheniensis.

nienſis filius, Gerſa & Eliezer Moſi filii, C. Caligula Germanici filius, Commodus Imperator M. Antonini philoſophi filius Licinius Ga- lienus Imperatoris Pub. Cornelii Licinii Valeriani filius, Baſiſſe Bulgofi, de diſt. factisq. memorabilib. lib. 5. c. 5.

Carinus Cari Imperatoris filius: Samuclis prophete filius: Hen- ricus Imperator, Henrici ſecundi filius: Vencilaus Caſaris Boemae Regis Caroli quarti filius: Noradinus Damafceus Sulthantus Sala- dini filius: Ioannes vicecomes primi Ducis Ioannis Galeati filius: Item Franciſci Sfortiae filii, maior natu Galeatius, Philip. & Laidou. Idem.

Scipio ignobilis Africani filius: Q. Fabius Q. Fabii Maximi Al- iobrogici & eius & Imperatoris clariffimi filius: Clodii Pulchri fi- lius: Hortenſius Corbio Quinti Hortenſii eloquentiffimi cuius he- pos, Ex Valer. Maxim.

Finis.

DEFINITIO. ET ETYMOL.

FINIS, pro mercede vel poena quae opus ſequitur. Philip. 3. 19. fi- nem ſuum heſcit homo, Eccl. 9. 12. finis rerum omnium inſtat, 1. Pet. 4. 7. In finem ſeculorum incidimus, 1. Cor. 10. 11. finis le- gis Chriſtus, Rom. 10. 4.

POETICAE SENTENTIAE.

Quid, Epit. 2.

Exitus alia probat: caveat ſucceſſum opoſ, Quisquis ab eorum ſuſta moranda putat.

Iuvenalis 10.

Fefiſto ad noſtraſ. Et Regem tranſire Pentri, Et Craſum quem vox 19/ſi ſacunda Soloni

Reſpicere ad longa 19/ſi ſpacia & prima uita. Boet. 2. 3.

Reperunt proprios quaſq. recuſus, Reduſq. quaſ ſingula gaudent.

Nec manet illiſ tradiſt ordo, Niſi quod ſui inuenerit ortum, Stabilem q. ſui fecerit orbem.

SENTENTIAE PHILOSOPHORVM.

ET HIST.

Finis eſt bonum aliquod, cuius cauſa aliquid aut natura, aut arte fit. Nam quod fortuito euenit, nullus rei gratia fieri dicitur. l. 2. de demonſtr. c. 2. T. 12. Ariſt.

Inter fines 13, qui perfectus eſt, ſemper praecellit imperfectum. Perfectus porro eſt, quo admoto, nullo amplius nobis opus eſt. Im- perfectus contra quo aſſidente, non nihil quo indigemus ab eſt nobis. l. 1. Magna Moral. c. 2.

Non omne quod extremum eſt, finis dicitur, ſed id deniq., quod eſt omnium praerantiffimum. l. 2. de Natura. c. 2. T. 23.

Id cuius cauſa fit aliquid, & quod eius cauſa eſt, fortuna e- uenire poſſunt. l. 2. de Nat. c. 8. T. 85.

Eſt idem finis & actio; neque aliud quippiam eſt praeter actionem finis. l. 2. Magna Moral. 12.

Eſt finis id, unde principium non agendi, ſed cogitandi ducitur, l. 2. de Natura. c. 9. T. 89.

Id cuius cauſa aliquid eſt, finis eſt; eiusmodi autem eſt id quod non alio ſed ad ipſum cetera referuntur. l. 1. Breuior. Mor. c. 2. T. 8.

Fieri non poteſt, vt cauſa ad quam aliquid refertur, infinite pro- gredi poſſit.

Finis eſt cuius gratia omnia comparantur, & cuius gratia ceterae res habentia. l. 1. Rehb. c. 7.

Maius bonum eſt finis, quam quod finis non eſt. ibid.

Quod per ſe bonum eſt, ſuaque vi & natura, id omne finis eſt; & ira cauſa, vt eius gratia & fiat & ſint cetera omnia, finis autem & id quo alia referuntur actionis alicuius finis eſt: actiones vero omnes cum motu coniunctae ſunt. Libro ſecundo Metaphyſic. cap. ſecundo T. 3.

Ea omnia quae, cum aliquid moram attulit ei caſi interiecta ſunt, ad finem omnia referuntur; hoc autem inter ſe differunt, quod alia vt inſtrumenta ſunt, alia quaſi opera. lib. d. 4. Metaphyſic. c. 2. T. 2.

Finis turpis laudem egregiam mitaſulat. Tacit. hiſt. l. 4.

Verbis res maximas aggredi proſus eſt facile; difficile vero rem egregiam reſpla praſtare. Quapropter & hoc quidem quibusvis in promptu eſt, & omnibus (vt ita dicam) tantum audire ſcientibus commune; illud vero rarum admodum, quodque paucis in vita contingit. Polyb. lib. 5.

Res arduas grauitur ordini, & impetu quodam ad incrementa re- rum contendere, multisiam contigiſſe; ſed proſitum ad finem deducere, & ſicubi fortuna obſtiterit, ratione & induſtria id quod promptitudini ac alacritati decedit, adimplere, paucorum eſſe videri. Idem lib. 16.

PROPHETICAE.

Aggeſtius audiens quendam Perſarum Regem admi- rari ſe felicitatem, reſpondit, Non dum vix finis adde- rit. Nam ne Priamus quidem quum cuius eſſet terrarum imperium tamen miſere iam ſenem in Troiano incendio con- ſumit. l. 1. in apoph.

Epaminondas interrogatus, quem arbitrarerit ducere ſiſſimum ſeipſumne, an Chabiriam an Iphicram, reſpon- dit, catuſ perſiſſice eſt, donec viuamus. Alludit ad Solonem qui reſt ad meliora proficere, & ad deteriora degenerare. apoph.

Eridicus Imperat. Percontatus aliquando quid bonum in poſſit contingere? reſpondit, Bonus in hac vita non eſt. l. 4. commentario in Alphonſi rei geſta.

Foedus.

DEFINITIO ET ETYMOL.

FOEDUS eſt pax quae fit inter dimicantes, vel a Bo- bus, id eſt ſacerdotibus dictum, per ipſos enim ſicut per ſeculares bella. Alii foedera dicta putant & crudeliter occiſa: cuius moſi optabatur ei, qui a Virgilius, Et caſa ſigebant ſacra a porca. Foedus patitur diſtae quali in dies oua. Iſid. lib. 8. c. 1. orig.

Foedus Hebr. Berith. vox cognationem habet con- tractuſ, diſſecatur, per medium diſiſit, a diſſectione ponitur, & rationibus quae in foederibus pangendis obſeruantur.

BIBLICI LOC.

Foedus cum impiis inire prohibetur. Oſe 12. 1. Per- foedus cum impiis perculerunt. 2. Par. 20. 37. Foedus contra Dei voluntatem inuium putatur. Iud. 1. 2. 1. Reg. 20. 34. 41. 2. Par. 19. 2. Foedus cum quibus ſit incedendum. 32. Eſ. 34. 15. Deut. 7. 3. Eſ. 20. 13. 1. Reg. 20. 2. 36. 42. Foedus cum ſum cum Moah. Gen. 6. 18. Eſ. 9. 12. Abrahamo, 15. 18. Eſ. circumciſionis cum Abrahamo a Deo inuium. Gen. 9. 9. cum Abrahamo, Iſaac, & Iacobo, Exod. 2. 24. Foedus cum ſum cum populo ſuo. Gen. 17. 7. Exod. 6. 4. Eſ. 39. 21. 22. Eſ. 21. 31. 32. 33. Eſ. 32. 38. 40. Eſ. 48. 11. 30. Eſ. 44. 11. 3. Eſ. 37. 27. 28. Oſe 1. 18. 23. 24. Zach. 8. 8. Eſ. 19. Rom. 11. 27. Hebr. 8. 8. 10. Eſ. 10. 6. 15. Apoc. 21. 3. 7. a populo cum Reg. 23. 3. Par. 25. 12. Eſ. 23. 16. Nehem. 10. 29.

Foedus antiquum ſanguine conſecratur. Exod. 9. 20. Foedus nouum aeternum, 13. 20. per Chriſtum 8. 6.

Foedera pro tabulis foederis. Rom. 9. 4. 1. inueniuntur.

De Dei foedere praefatum gratuito, pauca quae dantur.

De bonis coeleſtibus per voſ dum & Sacramentum Deo pacificeur, foedus Dei generale & ſpeciale. Generale dicitur exilat, Gen. 9. 9. 10. 12. Ier. 33. 20. Speciale & particulariſ reſtringitur, quibus bonum aliquod promittit, cogentibus obſtrigit, vt praefent ea quae requirit ab ipſis. Foedus eſt, legale & Euangelicum foedus legis eſt conditionis viues: de quo quid ſentendum ſit docet Apoſt. Rom. 7. 21. De foedere Euangelico lege dicta, Gen. 3. 15. Eſ. 4. 4. 7. 10. Eſ. Item, cap. 22. 26. 28. Eſ. 35. Hebr. 11. 4.

In foederis gratiaſi conſideratione ſex capita nobis con- guntio Dei, hominis, mediatoris legis foederis, duritiae & teſtimonia foederis huius.

1. Deus cognofcitur vnus eſſentia, trinus in perſona, iuſtus, miſericors, omnipotens, ſapiens, verax, immutabilis, &c. Poſt Adami lapſum, promiſit ſemen mulieris, qui- lium ſuum, vt diſſoluat opera diaboli. Gen. 3. 15. Ioan. 3. 1.

2. Homo, eſt coetus ex Iudeis & Gentibus ad foedus participationem vocatus, foedus illud gratuitum eſt, non a- nex adultos in Chriſtum credentes verum etiam credentes, res amplectitur, quemadmodum Abrahami & Iſtaurum Deum eſſe proſequeur. V. de Math. 19. 14. Rom. 9. 11. Gal. 3. 12. Rom. 11. 16. 1. Cor. 7. 14. Hebr. 11. 4. Eſ. 13.

3. Chriſtus in toto ſacro codice graphice deſcriptus appa- diator noſter Deus homo, ſapientia, iuſtitia, ſanctiſſimus, pro- ptio noſtra vide Chriſtus & memoria reſcripta eſt gratia. Ioan. 3. 16. Rom. 5. 8. Eſ. 53. 1. Tim. 2. 5. 1. Cor. 15. 2. Eſ. 9. 15. 1. Ioan. 4. 9.

4. Leges foederis ſunt a Dei parte: nobis & ſeminaſ Deum, Gen. 17. 7. tum praerentis, tum vnus accerere reſpectu. Eſ. 4. 5. Ier. 31. Eſ. 32. 40. Eſ. 48. 30. 26. Eſ. 41. 34. 7. Oſe 10. 10. Eſ. Pollicetur Deo fidem & nouam obedientiam.

Marullus Poeta.

Scilicet est olim vis rerum in semine certa,
Et referunt animos singula quaeq; patrum.
Ne leporem canis amasibus timidamve columbam
Notus Hyperboreo falco sub axe creat.

Apud Homer. de Hippochoo. Iliad. g.
Οὐδὲ τὸν ὄντι θεῶν τὴν φιλίαν ἀνδρῶν.
Necq; nutriendi gratia parentibus ille
Reddidit officia, sed ei breue contrigit annus.
Eurip. in Oenomaio.

Αὐτὸν ἀπὸ τῆς γυναικὸς ἀπὸ τῆς μάστιγος
ἔτι τὸν ἀμύμονα νόστιμον ἔσθλα τὴν τιμῶν
Οὐλομένην ἄνακτα καὶ πατέρα τοῦ βίου.
Οὐδὲ γὰρ οἷς μὴ δὲ ἴθυσαν ἀδελφῶν
Οὐκ οἶδ' ἐπὶ τῶν ἰσχυρῶν ἔστιν ἔργον
Καὶ γὰρ ἡρώδης τὸν ἄνδρα τὸν ἴσον νόστον
Καὶ μὴ τὸν ἄνδρα τὸν ἀφῆκεν ἡρώδης μὴ καὶ
Αὐτὸν τὸ φῶς ἔσθλα, μὴ πᾶσι δὲ οἷσι.
Dubius equidem sum, necq; adiudicare possum,
Virum melius sit progrejus liberos
Mortalibus, aut sterili vita frui.
Istos enim quibus liberi nulli sunt, miseros esse video.
Et contra istos, qui prolem genuerunt, nihilo feliciores,
Nam si mali fuerint, extrema calamitas est:
Rursus si probi euadant, magnum parant malum:
Affligunt enim genitorem dum, ne quod patiantur, metuis.

Idem in Andromache.

Εὐχῆ τινὲς οἷσι δὲ ἀντὶ ἀπαγορεύειν ἄλλοις,
Ἥσσον μὴ ἀδελφῶν, δευτέρου δὲ ἰού ἀγαθῆς.
Si quis imperius liberos solatigen appellauerit,
Ille minus quidem sentit doloris, ac in medio infortunio fortunatae viuit.

Menander in Episteto.

Ἥσσον δὲ εἶναι πᾶσι καὶ τῶν ἀγαθῶν
Πατρὶς ἀποδύειν, οὐκ τὸ μὴ τὰ ταῦτ' ἔσθλα τῶν φίλων.
Aut oportet vinere solum ac caelibem, aut natis iam liberis
Mori parentem. Adeo omnis deinceps vita acerba est.

Sophocles in Electra.

Δεῖν δὲ τὴν τιμῶν ἔσθλα, δὲ τὸ γὰρ ἡρώδης
Πᾶσι γὰρ μίσησιν ἀντιπαραστήσειν ἔσθλα.
Magna vis est procreacionis: nam neq; si mala
Pariatur aliquis prolem a se genuit amodisse potest.

Menander Comicus.

Οἷος τὸ γὰρ εἶναι πατέρα πᾶσι ἀνδρῶν,
Φίλος, φησὶς, πᾶσι δὲ ἔστιν ἔσθλα.
Patrem esse plurimum habet molestia,
Mortuus, & curas infirmitas.

Sophocles in Aiace.

Εἰ δὲ φησὶς γὰρ μὴ εἶναι ἄνδρα βίος.
Nihil superè, iucundissima vita est.

Incertus author.

Φησὶς τὸ εἶναι πατέρα, μὴ τὸ μὴ ἔσθλα εἶναι πᾶσι,
ἔστι δὲ καὶ τῶν φησὶς φησὶς εἶναι ἄνδρα,
Ἥσσον γὰρ εἶναι πατέρα τῶν φίλων ἔσθλα ἔστιν ἄνδρα,
Ἥσσον γὰρ εἶναι πατέρα τῶν φίλων ἔσθλα ἔστιν ἄνδρα.
Curas pariunt liberi, magnum malum si quid humanitas
eis accidat.

Viventes etiam non modica cura causa sunt,
Vxor bona quidem aliquid in se habet iucundi:
Mala vero acerbam facit marito vitam.

Menander.

Ἐὶ δὲ αὐτοῦ τὸν πατέρα, ἔσθλα τῶν φίλων,
Latria patri filius sapiens.

Pythagoras in aureis carminibus.

Τὸς τὴν γονεῖς τιμῶν, ἔσθλα τῶν φίλων,
Ipse parentes atq; tuos venerare propinquos.

Agatho.

Ἦς ὁδὸν τῶν φησὶς τῶν φίλων, πᾶσι δὲ τῶν φίλων,
Quam dulce genitribus, filior obtemperantes habere.

Virg. 2. Georg.

Tu quos ad studium, atq; solum formabis agrestem,
Iam vitulos hortare, vitamq; inesse domandi,
Dum faciles animi iuvenum, dum mobilis arat,
Ac primum laxos tenuis de Quirine circos
Cervicis subnecto, dehinc, ubi liber a colla
Seruicio assuevit ipsis è sorquibus aptos
Iunge pares, & coge gradum conferre iuvencoi.
Claud. 3. Hon.

Max tibi firmasti recto Vestigia gressu,
Non tibi desideas molles, nec marceda latus
Oris, nec somno genitor permisit inertes:
Sed nona per diuos instructis membra, labores,
Et cruda tenet ex acuit indole vires.

Frigora sua pati, gravibus non cedere moris
Est, sum tolerare iubar, et ansare iocum
Torquentum furias, ad sensu vincere nocentem
Plantitem cor su, vultes & concava saltem
Nec non in clypeo sigiles perducere mactem
In galea portare nives, nunc spicula curam
Tendere, nunc glandes Baleares, par gremio
Quos, magis nimium pugna in summatum
Facta tui numerabat aus, &c.
Hos tibi virtutum stimulos, hac semina laudum
Hac exempla dabat, non ocyus haustu abibit
Semiferi praecepta seni, seu cuspida arces,
Stue lyra canens, medicus seu disserens verbum.

Hor. 3. Carm.

Etas parentum petor non, nisi
Nō negotiores, mos datur.
Progeniem virtuosorem.

Ter. Adelphi.

Sic fer modo, ut nunc est quasi,
Vt quisq; filium suum vult esse, ita est.

Hor. 4. Carm.

Fortes creantur fortibus & bonis:
Est in iuvenctis, est in equis patrum
Virtus, nec inbecillum feroces
Progeniant agulis columbam.

Sen. Hipp.

Redit ad auctores genus,
Stirpemq; primum degenet sanguis refert.

Plaut. in Epid.

Doctē & sapienter
Dicit, non nimis potest pudicitiam prosequi
filia.

PHILOSOPHICÆ SENTENTIÆ

De filio contumace. DIAL. XIIII.

Francisci Petrarchæ.

D O L.

Habeo filium contumacem. R. Equum est, ut quod
non poterat, filium ferat, ut que facinorosa
mum premit, pungitque acius superbi filii verbum
rener prolatum, quam feueri patris quæ cuncta
inuriam facit, hic iure suo vitium. D. Filium habeo
Impudenter de minorum rebellione conqueantur,
iusta contempler imperia. D. Filium habeo
idem fortassis intelligis, quid tuus ille tam durus pater
D. Filium patris insolentem. R. Si zatus est, non
transibit. Multorum ferax adolescentia progrejus tem
torem mirificis prouentibus flexa est. D. Rebellentem
Non solus. Et Dauid & Mithridates Pontus Rex & Scyth
tor Romanus rebellantes filios habere, & multas
tannici pacem regni (vt fama loquitur) turbant
tis in patrem concitata rebellio, sed quoque sua de
nullus aliena vel publica. D. Impius ac infans
tibi portio paternæ molestiæ dempta est mortem filiam
beo ignaum, & inertem filium. R. Necis vt Affrican
gnus dissimilium filium sibi longeq; degenentem
Et profecto maior non dicam amor, sed miseratio debet
minus adiuvat natura. Nullius rei eget, qui virtutum
rum indigentia vere miseros, ac proinde misericordiam
facit, tu in filio & si non virtutem, ama quod filius
at quod homo est. Postremo si nihil est quod ames,
prium patris, vt feueritas, sic misericordia est. D. Per
tæ. R. Pondus infaustum, eoque grauius, quod dum
que abiicit, perfer, & qua datur corrigere. Sic enim aut
ris, aut certe patrem egeris, hoc tibi debitum, illud
pius, inhumanus, intratabilis est filius. R. Si quidem
voluptas in perfidiam ac scelus eruperint, venenostum
gendum est domo, neque vbi, sed quid natum æstim
filius ortas auiculas pacificis, & domi natus inco
Impius filius est mihi. R. Periculosa seponere animum
Sapientis est. Non te pietatis vmbra decipiat. Nulla imp
pietas. Est vbi sit crudelitatis species piium esse, sed
minimum spei est, semper ad misericordiam inclina
patrem esse non iudicem, neque hic tibi Terentianam
pro peccato magno paululum supplicii satis est patri.

De ortu filiorum. DIAL. XIII.

G A V.

Nati mihi sunt filii. R. Geminatum malum, postquam
mesticum. G. Filii mihi sunt nati. R. Laboriosa prole, laboriosa
mica, laboriosissima demum proles. G. Nati filii. R. Dicitur
quam pie

... & fel mille circumlitum. G. Nata mihi est dulcis sobo- ...

Spartana illa mulier apud scriptores quidem innominata, sed non pariter illaudata, quae audito quod filius in praelio occidisset, ideo ait, illum genui ut esset qui mori pro patria non timeret.

De filio infante festivo. DIAL. LXXI. GAV.

Infans filius festivus est mihi. R. Modo ne ista festivitas in do- ...

Est mihi filius vir fortis. R. Quanto ille est fortior, tanto tu timi- dior sis oportet: In nullos enim homines plura pericula, quam in sui contemptores, hoc est, viros fortes, congerit fortuna nec immerito.

De amiso filio. DIAL. XLVIII. DOL.

De amiso filio. R. Melius dic praemis, securus cito quidem; ...

Est filii fortitudine. DIAL. LXXIII. GAV. Est mihi filius vir fortis. R. Quanto ille est fortior, tanto tu timi- dior sis oportet: In nullos enim homines plura pericula, quam in sui contemptores, hoc est, viros fortes, congerit fortuna nec immerito.

Augustus Caesar, Italiam filiam ac nepotem relegat: deinde Agrippam prius optatum, post ob fordidum ac serox ingenium abdicatum. Ad omnem horum mentionem solebat exclamare versus Horum:

ὄφελον ἐγὼ μάλιστα μίνας, ἄρα οὐκ ἀπαλιεῖμαι.
O firmata cales vixissem orbibus, perissem.

Nec aliter illos appellabat, quam tres vomicas, seu tria carcindmata sua. Suorum enim mortem leuius ferebat, quam dedecora. Quin & testamento cauit, ne si quid accidisset Iulie filiae & nepoti, sepulchro suo inferrentur. Erasmus libro 4. apoph. ex Suetonii Augusto.

Titus. Non legiones, inquit, non classes, perinde sunt firma imperii munimenta, quam numeri liberorum. Nam amici tempore, fortuna, cupidinibus aliquando, aut erroribus imminuuntur, transferuntur, delinunt, suis cuique sanguis indifferetis, sed maxime principibus; quorum prosperis & alii fruuntur, aduersa ad iunctissimos pertinent. Ne fratribus quidem mansura concordia, ni patet exemplum præbeat. Tacit. hist. lib. 4.

Solon interrogatus, cur nullas leges aduersus eos, qui parentes verberassent, constituisset. Quod nullos, inquit, tales exituros existimabam. Ant. in Melissa, parte. ser. 11. lib. 25. ser. 25.

Diogen. Ad eum qui patrem despiciat: Non te pudet, inquit, eum contemnere, cui debes hoc idum quod tibi places? Dicitur gratia sita est in allusione contrariorum. Pugnant inter se, despectui esse, & sibi placere. Laert. lib. 6.

Plato videns quendam erga Patrem suum fastuosius agere. Non desines, inquit, adolecens illum contemnere, cuius gratia altum sapere vis? Stob. ser. 77. & Max. ser. 33.

¶ SIMILITUDINES.

Chrysostomi. Ut regula est humanæ naturæ, ut omnis homo nascatur duos oculos habens, & quinos digitos: aliquando tamen ut manifestentur opera Dei, nascitur homo aut sex digitos habens, aut oculos omnino non habens: Sic & homo extra regulam naturæ raro procedit, ut dissimilis nascatur filius parentibus. in Matth. 23. hom. 45.

Sicut arbor in fructu cognoscitur, & fructus per arborem demonstratur: Sic parentes cognoscuntur in filiis, filii per parentes. in Matt. 23. hom. 45.

Anonymi. ut ferrum aut chalybs cætera quidem duritie, rigore; superat, ab adamante vincitur. Ita res quidem potens est amor in liberos, sed hunc quoque superat pietas in Deum. in Simil.

¶ ADAGIA.

Filius degenerans.

In filium, qui paterno degenerat instituto: vel qui non diu fruisset a patre relicto, sed excutitur a maiorum saculatis. Apoph. ad tenor quebatur ex Iliad. 6.

ὄλλ' ἄρ' οὐκ ἐν ἔντρον πατρὸς ἐν ἡγή.

Id est:

At non conuenit patri: in filium armis.

ὄλλ' ἄρ' οὐκ ἐν ἔντρον πατρὸς ἐν ἡγή.

Virorum Heroum filii nomine.

Peteribus illud obseruatum fuit præstantium virorum filios multum a progenitorum moribus abfuisse. Unde & Demosthenes dixit: τὰν ἄρ' ἄρ' οὐκ ἐν ἔντρον πατρὸς ἐν ἡγή. en φαιδρος ἐκδοκίαι τὸς ἄρ'.

Id est: A viris egregijs, perinde quasi fato quodam id accidit, improbis proficisci filios. Atq; hæc Demosthenis sententia refertur ab Aristide in Cimone. Manet & hodie vulgatus locus, nempe. Ex sapientissimū is patribus stultissimos propagari liberos. Enripides in heraculo generatim hanc sententiam ad omnes mortales retulit:

ὄλλ' ἄρ' οὐκ ἐν ἔντρον πατρὸς ἐν ἡγή.

ὄλλ' ἄρ' οὐκ ἐν ἔντρον πατρὸς ἐν ἡγή.

Unum forsitan inter plurimos.

Inueneris, qui patre non sit nequior.

Declarat hoc argumentum Filius Spartianus in Seneca Casore, multis exemplis declarans: ita forte Sæpe Gemise, Si viri seu virtute, seu literis, seu fortuna vidualgentia insignes, aut nullos omnino liberos habuerint, aut tales reliquerint, ut magis ex Sæpe terrena humanarum fuerint, illos absq; liberis descendere.

Nunquam ex malo patre bonus filius.

Enripides hanc sententiam prouerbio celebrem fuisse testatur: in malo patre non progignit bonus liberor.

ὄλλ' ἄρ' οὐκ ἐν ἔντρον πατρὸς ἐν ἡγή.

ὄλλ' ἄρ' οὐκ ἐν ἔντρον πατρὸς ἐν ἡγή.

Hæc, hæc, ut illud dicitur, ante recte: probum.

Patre ab improbo non posse nasci filium!

Ad stipulatur huic dicto prouerbium illud:

Καὶ κίερακος, καὶ κίερακος, id est. Mali coruis malum ouium.

Item illud Theophrasti: ὄλλ' ἄρ' οὐκ ἐν ἔντρον πατρὸς ἐν ἡγή. Id est: Non etenim ex squilla rosa nascitur.

¶ HISTORICA EXEMPLA.

Bonorum parentum degeneres filii, Chresippus Gabriæ Athenicæ.

nienſis filius, Gerſa & Eliezer Moſi filii, C. Caligula Germanici filius, Commodus Imperator M. Antonini philoſophi filius Licinius Ga- lienus Imperatoris Pub. Cornelii Licinii Valeriani filius, Baſiſſe Bulgofi, de diſt. factisq. memorabilib. lib. 5. c. 5.

Carinus Cari Imperatoris filius: Samuclis prophete filius: Hen- ricus Imperator, Henrici ſecundi filius: Vencilaus Caſaris Boemae Regis Caroli quarti filius: Noradinus Damalſceus Sulthantus Sala- dini filius: Ioannes vicecomes primi Ducis Ioannis Galeati filius: Item Franciſci Sfortiae filii, maior natu Galeatius, Philip. & Laidou. Idem.

Scipio ignobilis Africani filius: Q. Fabius Q. Fabii Maximi Al- iobrogici & eius & Imperatoris clariffimi filius: Clodii Pulchri fi- lius: Hortenſius Corbio Quinti Hortenſii eloquentiffimi cuius he- pos, Ex Valer. Maxim.

Finis.

DEFINITIO. ET ETYMOL.

FINIS, pro mercede vel poena quae opus ſequitur. Philip. 3. 19. fi- nem ſuum heſcit homo, Eccl. 9. 12. finis rerum omnium inſtat, 1. Pet. 4. 7. In finem ſeculorum incidimus, 1. Cor. 10. 11. finis le- gis Chriſtus, Rom. 10. 4.

POETICAE SENTENTIAE.

Quid, Epit. 2.

Exitus alia probat: caveat ſucceſſum opoſi, Quisquis ab eorum ſultis a noſtra putat.

Iuvenalis 10.

Festiva ad noſtra, Et Regem tranſeunt Penſi, Et Craſum quem vox 19/ſi ſacunda Soloni Reſpicere ad longa 19/ſi ſpacia & prima viſa.

Boet. 2. 3.

Reperunt proprios quaſq. recuſus, Reduſq. quaſ ſingula gaudent, Nec manet illis traditur ordo, Niſi quod ſuis innoxerit ortum, Stabilemq. ſui ſeceris orbem.

SENTENTIAE PHILOSOPHORVM.

ET HIST.

Finis eſt bonum aliquod, cuius cauſa aliquid aut natura, aut arte fit. Nam quod fortuito euenit, nullus rei gratia fieri dicitur. l. 2. de demonſtr. c. 2. T. 12. Ariſt.

Inter fines 13, qui perfectus eſt, ſemper praecellit imperfectum. Perfectus porro eſt, quo admoto, nullo amplius nobis opus eſt. Im- perfectus contra quo aſſidente, non nihil quo indigemus ab eſt nobis. l. 1. Magna Moral. c. 2.

Non omne quod extremum eſt, finis dicitur, ſed id deniq., quod eſt omnium praerantiffimum. l. 2. de Natura. c. 2. T. 23.

Id cuius cauſa fit aliquid, & quod eius cauſa eſt, fortuna e- uenire poſſunt. l. 2. de Nat. c. 8. T. 85.

Eſt idem finis & actio; neque aliud quippiam eſt praeter actionem finis. l. 2. Magna Moral. 12.

Eſt finis id, vnde principium non agendi, ſed cogitandi ducitur, l. 2. de Natura. c. 9. T. 89.

Id cuius cauſa aliquid eſt, finis eſt; eiusmodi autem eſt id quod non alio ſed ad ipſum cetera referuntur. l. 1. Breuior. Mor. c. 2. T. 8.

Fieri non poteſt, vt cauſa ad quam aliquid refertur, infinite pro- gredi poſſit.

Finis eſt cuius gratia omnia comparantur, & cuius gratia ceterae res habentia. l. 1. Reſp. c. 7.

Maius bonum eſt finis, quam quod finis non eſt. ibid.

Quod per ſe bonum eſt, ſuaque vi & natura, id omne finis eſt; & ira cauſa, vt eius gratia & fiat & ſint cetera omnia, finis autem & id quo alia referuntur actionis alicuius finis eſt: actiones vero omnes cum motu coniunctae ſunt. Libro ſecundo Metaphyſic. cap. ſecundo T. 3.

Ea omnia quae, cum aliquid moram attulit ei caſi interiecta ſunt, ad finem omnia referuntur; hoc autem inter ſe differunt, quod alia vt inſtrumenta ſunt, alia quaſi opera. lib. d. 4. Metaphyſic. c. 2. T. 2.

Finis turpis laudem egregiam mitaſulat. Tacit. hiſt. l. 4.

Verbis res maximas aggredi proſus eſt facile; difficile vero rem egregiam reſpla praſtare. Quapropter & hoc quidem quibusvis in promptu eſt, & omnibus (vt ita dicam) tantum audire ſcientibus commune; illud vero rarum admodum, quodque paucis in vita contingit. Polyb. lib. 5.

Res arduas grauitur ordini, & impetu quodam ad incrementa re- rum contendere, multisiam contigſſe; ſed proſitum ad finem deducere, & ſicubi fortuna obſtiterit, ratione & induſtria id quod promptitudini ac alacritati decedit, adimplere, paucorum eſſe videri. Idem lib. 16.

PROPHETICAE.

Aggeſtius audiens quendam Perſarum Regem admi- rari ſe felicitatem, reſpondit, Non dum vix finis adde- rit. Nam ne Priamus quidem quum cuius eſſet terrarum imperium tamen miſere iam ſenem in Troiano incendio con- ſumit. l. 1. in apoph.

Epaminondas interrogatus, quem arbitrareris ducere ſiſſimum ſeipſumne, an Chabiriam, an Iphicram, reſpon- dit, catu perdifficile eſt, donec viuamus. Alludit ad Solonem, qui reſt ad meliora proficere, & ad deteriora degenerare. apoph.

Eridicus Imperator, Percontatus aliquando quid bonum in poſſit contingere? reſpondit, Bonus in hac vita non eſt. l. 4. commentario in Alphonſi rei geſtas.

Foedus.

DEFINITIO ET ETYMOLOG.

FOEDUS eſt pax quae fit inter dimicantes, vel à Be- bus, id eſt ſacerdotibus dictum, per ipſos enim ſicut per ſeculares bella. Alii foedera dicta putant, & crudeliter occiſa: cuius moſi optabatur ei, qui à Virgilius, Et caſa ſigebant ſacra a porca. Foedus patitur diſtae quali in dies oua. Iſid. lib. 8. c. 1. orig.

Foedus Hebr. Berith. vox cognationem habet coe- terar, diſſecatur, per medium diſiſit, à diſſectione ponitur, & rationibus quae in foederibus pangendis obſeruantur.

BIBLICI LOC.

Foedus cum impiis inire prohibetur, Oſea 12. 1. Per- foedus cum impiis perſeruitur. 2. Par. 20. 37. Foedus contra Dei voluntatem inuium putatur, Iud. 1. 2. 2. Reg. 20. 34. 41. 2. Par. 19. 2. Foedus cum quibus ſit incedendum. 32. Eſ. 34. 15. Deut. 7. 3. Eſ. 20. 13. 1. Reg. 20. 2. 36. 42. Foedus ſum cum Moah. Gen. 6. 18. Eſ. 9. 12. Abrahamo, 15. 18. Eſ. circumciſionis cum Abrahamo à Deo inuium. Gen. 9. 12. cum Abrahamo, Iſaac, & Iacobo, Exod. 2. 24. Foedus ſum cum populo ſuo, Gen. 17. 7. Exod. 6. 4. Eſ. 39. 21. 22. Eſ. 21. 31. 32. 33. Eſ. 32. 38. 40. Eſ. 48. 11. 30. Eſ. 44. 11. Eſ. 37. 27. 28. Oſea 1. 18. 23. 24. Zach. 8. 8. Eſ. 19. Rom. 11. 27. Hebr. 8. 8. 10. Eſ. 10. 6. 15. Apoc. 21. 3. 7. ad populo cum Deo. Reg. 23. 3. Par. 25. 12. Eſ. 23. 16. Nehem. 10. 29.

Foedus antiquum ſanguine conſecratur, Exod. 9. 20. Foedus nouum aeternum, 13. 20. per Chriſtum 8. 6.

Foedera pro tabulis foederis. Rom. 9. 4. 1. inueniuntur. De Dei foedere, praeterim gratuito, pauca quae dantur.

De bonis coeleſtibus per vos dum & Sacramentum Deo pacificeur, foedus Dei generale & ſpeciale. Generale eſt exilat, Gen. 9. 9. 10. 12. Ier. 33. 20. Speciale & particulari- reſtringitur, quibus bonum aliquod promittit, cogendum obſtringit, vt praesent ea quae requirit ab ipſis. Foedus eſt, legale & Euangelicum foedus legis eſt conditionis, viues: de quo quid ſentendum ſit docet Apoſtolus, Rom. 21. De foedere Euangelico lege dicta, Gen. 3. 15. Eſ. 4. 4. 7. 10. Eſ. Item, cap. 22. 26. 28. Eſ. 35. Hebr. 11. 4.

In foederis gratiaſi conſideratione ſex capita nobis con- guntio Dei, hominis, mediatoris legis foederis, duratio, & teſtimonia foederis huius.

1. Deus cognofcitur vnus eſſentia, trinus in perſonis, iuſtus, miſericors, omnipotens, ſapiens, verax, immutabilis, &c. Poſt Adami lapſum, promiſit ſemen mulieris, qui- lium ſuum, vt diſſoluat opera diaboli, Gen. 3. 15. Ioan. 3. 1.

2. Homo, eſt coetus ex Iudeis & Gentibus ad foedus participationem vocatus, foedus illud gratuitum nec mercedis, nec adultos in Chriſtum credentes verum etiam creaturas res amplectitur, quemadmodum Abrahami & Iſtaurum Deum eſſe proſequeur. V. de Math. 19. 14. Rom. 9. 11. Gal. 3. 12. Rom. 11. 16. 1. Cor. 7. 14. Hebr. 11. 4. Eſ. 13.

3. Chriſtus in toto ſacro codice graphice deſcripta appa- diator noſter Deus homo, ſapientia, iuſtitia, ſanctiſſimus, pro- ptio noſtra vide Chriſtus & memoria reſcripta eſt gratia. Ioan. 3. 16. Rom. 5. 8. Eſ. 53. 1. Tim. 2. 5. 1. Cor. 15. 2. Eſ. 9. 15. 1. Ioan. 4. 9.

4. Leges foederis ſunt à Dei parte: nobis & ſemina nobis Deum, Gen. 17. 7. tum praesentis, tum vnice accerere reſpondeo. Eſ. 4. 5. Ier. 31. Eſ. 32. 40. Eſ. 48. 30. 26. Eſ. 41. 34. 7. Oſea 13. 8. Eſ. Pollicetur Deo fidem & nouam obedientiam.

Fœdus. Fœnus.

Claudius Caesar cum regibus fœdus in foro icit, porca caesa, & veteri foecialium praefatione adhibita. *Sueton.*
Perceptione corporis & sanguinis Domini, confirmata fuit pax inter *Henricum IV. Imper.* & *Paschalem Romanorum Pontificem.* *Segebertum.*

Pesci inter vinum & epulas frequentiq; conuiuio, vxores, filios, amicosq; omnes habent, & tanquam fidei pignora adhibent: vbiq; inter sacra mensae, velut apud hospitales Deos fœdera & pacta inuent: & sic fidem socialem ratam, & mansuram pacis pignus inuolabile esse putarunt. *Alex. lib. 5. c. 3.*

Dux Roma, à medio diei fœdus non ferit, nec formulam conficit. *Plur. in quest. Roman.*

Plur. in Galba Suet. & Dion. lib. 57. scribunt suis temporibus moris fuisse, vt Romani milites Kal. Ianuar. in nomen Imper. iurarent: cum antea stante Repub. in senatus populiq; Romani iurare soliti fuissent.

Fœdus firmantes Medi & Arabes, missum eleuter vulneratis brachiis aut pollicibus sanguinem iuicem lambebant.

Romani fœdus firmabant porca saxo confusa, cum imprecationibus, vt sic caderentur, qui fœdere rupto à promissa fide discederent. *Franc. Patrie. de regna. lib. 8. c. 20.*

EXEMPLA HISTORICA.

Apud Romanos Sacerdos foecialis ex iussu regis sumpta ex arce graminis herba pura, seriebat porcum siliue, dicens: Sic à Ioue feristur is, qui sanctum hoc fregit fœdus, vt ego hunc porcum serio. *Liv. vol. 1. ab vrb. cond.*

Arabes quosvis fœdus faciebant cum aliis, quidam mediis inter vtrumque stans, acuto lapide seriebat volam iuxta maiores digitos ipsorum qui fœdus agebant: deinde sumpto flocco ex vtriusque vellimento, inungebat eo sanguine septem lapides in medio positos, inter vngendum inuocans *Dionysium & Vianiam*. Hoc acto idem, qui fuerat sequeter fœderis inter amicos contrahendi, vadibatur pro hospite, aut forte pro tunc si cum eius res agebatur. Quod fœdus & ipsi qui amicitiam contrahebant, seruare iustum censeb. *Polyd. Virg. de inuent. lib. 2. cap. 13.*

Scythae hoc modo fœdus faciebant. Infulo in grandem calicem fictilem vino, commiscebant eorum sanguinem qui ferrent fœdus, percipientes cultello aut incidentes gladio aliquantum corporis, deinde in calice tingebant sagittas, securim, iaculum: hac simul atque fecissent; sese multis verbis deuouere, postea vinum epotare, non modo qui fœdus faciebant, sed etiam comites illi qui erant maximæ dignitatis.

Bancae pacificationem in hanc formulam consabant: seriebant enim fœdus super occultam fossam, & quoad humus ea ita se haberet, tandiu fœdus in ea regione ratum fore sentiebant. *Herodotus lib. 3. 4. 5.*

EMBLEMA.

And. Alciati. Emblemata.

Manc citharam, à lembi que forma balnetica fertur, vendicis & propriam Mūsā Latinā sibi, Accipe Dux: placeat nostrum hoc tibi tempore munus. Quoniam cum socijs fœdera iure parat. Difficile est, nisi doto homini tot rendere choradi. Vnq; si fuerit non bene tenta fides, Ruptum quod facile est perit omni gratia concha, Illeg. praecellens cantus, ineps tu eris. Sed trahi coeunt proceres in fœdera: concors Nil est quod timeas si tibi constet amor. At si aliquis adsciscat, rursi plerumque videmus) In nihilum illa omni soluitur harmonia.

Vide Amicitia, Fides, Pactum, Promissio, Societas.

Fœnus.

DEFINITIO ET ETYMOLOGIA.

FŒNUS, Græce, τὸν οὐλοῦ, s. τὸν οὐλοῦ. Fœnerō. Est autem fœnus vsura. Sed differunt, quia vsura est lucrum de capitali acceptum, fœnus verò est lucrum de vsura. Vel sic. Fœnus ex solo ipso est. Nam dicitur naturalis fructus terræ: Ouid.

Qua ribi cum multo senore reddat ager.
Et inde ad vsuram transfertur, quali pecunia per se fructum producat, sicut terra. Ita & fœnum fructum terræ dicitur, & fœnus fructum pecuniae. A fœnore diminutiuum sic fœnusculum, & fœnero verbum, quod est pecuniæ siue aliâ rem ad fœnus mutuo, & cum accus. iungitur. *Mart. Hæc sapi, hæc omnes funerunt Sna Deor.* huius passiu. est fœneror: vnde res fœnerata dicitur ad vsurâ tradita: a fœnero. fœnerator, qui apud Gr. Donatista dicitur, & fœneratiti: vnde pecunia

fœneratitia, quæ ex vfuris eft collecta, hinc & fœnum dicitur, quod herbæ ex dem manentes quotannis nouas pariunt.

Hebraei vfuram & fœnus duobus nominibus perfringunt. 1. Ne- fœch, à morfu & rofione. 2. Tarbifh, ab acquisitione, & multiplicatione, quæ voces fœneratorum artibus apprimè conueniunt.

SENTENTIA BIBLICA.

Fœneration, condit bona.

Si pecuniam mutuum dederis populo meo pauperi, qui habitat tecum, non vrgebis eum, quafi exactor, nec vfuris opprimes. Exo- di 22.

Non fœnerabis fratri tuo ad vfuram pecuniam, nec fruges, nec quamlibet aliam rem, fed alieno. Fratri autem tuo abfq; vfura id quod indiget, commodabis, vt benedicat tibi Dominus Deus tuus in omni tempore tuo, in terra ad quam ingredieris poffidendam. Dent. 23.

Fœnerare proximo tuo in tempore neceffitatis illius, & iterum redde proximo in tempore fuo. Confirma verbum, & fideliter age cum illo, & in omni tempore inuenies, quod tibi neceffarium eft. Eccl. 29.

Perde pecuniam propter fratrem & amicum: & non abscondas illam fub lapide in perditionem. ibid.

Mala.

Hodie fœneratur quis, & cras expetit, & odibilis eft homo huius- modi. Eccl. 20.

Fœneratio eft periculofa quoad accipientem.

Qui accipit mutuum, feruus eft fœnerantis. Prou. 22. Multi non caufa nequitie non fœnerati funt, fed fraudati gratis timuerunt. Eccl. 29.

Quoad facientem.

Noli fœnerari homini fortiore te: quod fi fœneraueris, quafi perditum habe. Eccl. 8.

Muli, quafi inuentionem æftimauerunt fœnus, & præfiterunt modo illis, qui adiuuerunt. Donec accipiant, ofculantur manus diuitis, & in promiffionibus humilium vocem fuam, & in tempore redditionis poflulabit tempus, & loquitur verbis tardii, & murmurationum, & tempus caufabitur. Si autem potuerit reddere, aduerfabitur. Solidi vix reddet dimidium, & computabit illud quafi inuentionem. 26.

PHILOSOPHICÆ SENTENTIÆ.

De faner. DIAL. LVI.

Francifc. Petrarch.

GAV.

Pecuniam in tuo fœnore pofui. R. Eft & qui bene inuenitis male vitur, & qui male inuenitis peius & peffime. Tu pecuniam inuenifti, non vt diues fieres, fed vt malus, non tam malus (vt auguror) futurus ni pecuniam inueniffes. Sunt enim qui fuccelfibus nequiores funt, non Dei munus agnofcentes, neque illi faltem fimiles (de quo fcriptum eft) Confitebitur tibi cum benefeceris ei, fed aper- tam fibi coelitus nequitiam femitam exiftimantes. Inuenifti ergo pecuniam qua dedecus mercatoris, & exanime metallum, animæ tuæ facinram faceres infelix. G. Fœnus bene pofui. R. Malum non bene poni dixeris, fed deponi. Si quidem malum pondus excufferis, bene erit, alioqui vbicunq; pofueris, dum ad te pertineat malum effe non definet. G. Fœnus optimum bene collocati. R. Quomodo bene collocetur malum videris. Sane quanto optimus malum, tanto eft peius. Notum illud Dauidicum, Prodiit quafi ex adipe iniquitas eorum. Quanto ergo ditior fœnerator, tanto & nequior, tanto maior auaritia, maior impietas. G. Fœnori fludeo. R. An nulla artium erant, cui melius fluderes? An erant multe, fed huius aptius erat ingenium? An quid rei efl vt huic vni ftudio animum applicares, quo nefcio an aliud vifquam fœdius inuenire poteris, aut vilius, aut tam miferi proffus, & deiecti animi tanquam inertis iudicium? tot vndique patent artes, tot viuendi viae, peffimam omnium elegifti, quod quierior vifa efl federe, falicet & numerare dies, ac velociffimi finem mensis expectare, non intelligens tibi quoq; horas diesq; & menses & annos currere, & vt nexis tuis fic & tibi terminum inflare, ftcut inquam illis vt tibi, fic tibi, vt naturæ debitum foluas, turpiter parta deflituens, & incertus tui. Exorquetur ergo pauperibus quo ignotos dites, & futuri femper metuens iudicij, & obfcenæ interim non Dominus fed cultos pauid? rapinæ, fame preffus & infamia. Mirarer in vrbius politis huius flagitio locum effe, nifi efferet & reliquis. Itaq; cum paulo ante hoc tempus fœneratores vt leprofi à confortio hominum fegregati agerent, nec tantum ad eos nullus accederet nifi egenus, fed etiam vt male olentes atq; contagiofi ab obuiis vitarentur, nunc iam non modo cum populo, fed cum principibus conuerfantur, & matrimonia contrahunt, & dignitates adpifcentur. Tanta efl vis auri, imò quidem, quod pro momtro audias, ipfi quos Deus omnipotens male perdat principes fœnerantur,

ram leuis animæ famaq; iactura, tam fuauis vnde cum quæcunq; odore efl. G. Fœnerari iuuat. R. Turpis delectatio efl. G. Fœnerari folitus fum. R. Si Catoni credimus, homines clypeus, hæc caufa præteritur, quod fi fidere volumus, facile efl, qui dicitur inuitus. G. Semper fœnerabor. R. Semper mifer eris, femper cupidus, femper inops.

APOPHTHEGMATA.

Pittacus, Quæritum vbiq; lucrum inexplebile efl. bafis ferm. 10.

Periander dicebat quæritum turpem effe grauem inuentionem ferm.

Socrates interrogatus, quinam auari efferent? Quæritur, inquit, & neceffarios amicorum negligunt. eod. ferm.

Plutarchus, Fœneratores pecunias habere & non habere, Nam dum omnia ad vfuram trahunt, nihil habent, & quæritur alius habet. ibid.

Tacitus, Fœnus efl Reipublicæ funebre malum, fclum (cordiarumq; creberrima caufa, coq; cohibebatur anteq; & minus corruptis moribus. Annal. lib. 6.

SIMILITUDINES.

Lepus fimul parit, & aliud alit, & rursum fuperfecit. Inter- tor æs alienum, priusquam conceperit, parit. Nam detrahitur, & ponentes tollunt, & fœnerant quod pro fatorebus Plutarch.

Ve ignis inualefcens, alia poft alia corrigit, fic vfura. Vultures nihil ipfi occidunt, fed ab aliis occifa inuentionem nulli alienis fruuntur fudoribus. Plat.

Qui in lutum incidit, cum oportet aut fugere, aut nam fi le voluat, magis etiam inquinatur: fic qui rem fœneratoribus. Plat.

Cholerici, qui purgari nolunt fub tempus, collecta inuentionem poftea grauitur difcruciantur: fic qui fimunt fœnerant cum ad efl, grauitur è capite laborant. Plat.

Plato vetat aquam à vicinis petere, nifi prius domum ad terram, quam ceram itidem vocant, repereris que non uenit. ita prius excutiendum, vt parifimonia, aliaue inuentionem, priusquam à menfariis pecuniam mutuum petas. Plat.

Aluarium picem femper fequitur picis nomine difcepto- lo cœnum foderite excitatum deuorat pabulum. Hic mifceant alienis negotijs, vt eis laborantibus fructum parant.

Vido auaritia & vfura.

Forma.

DEFINITIO ET ETYMOLOGIA.

FORMA, Græcè μορφή, & μάθησις, fortitudo, autem forma, quæ dat efl fpecificum artificiatum.

Forma nihil aliud efl (vt hoc loco accipimus) quæfta proportio membrorum, decenti colore fuperficiu, & cum pulchritudine, quam Cicero 4. Tuscul. diftinet, & quædam figuram membrorum, cum coloris quadam fignatura. Cuius laus (refte Ariftoteles i. Rhet.) non foium decoro ftat, & fpecie, fed etiam dignitate, & veneratione, cum quæftitatis nota.

Forma, Hebr. Tær, à verbo Tær, formatur, forma induit. Græcè εὐμορφία, & τὸν μορφή, Forma Dei, & forma ftus. Hic de forma hominis externa, & rerum non agitur.

SENTENTIÆ POETICAL.

Ouid. 2. Art.

Forma bonum fragile efl, quantūq; accedat auro. Fit minor. Et fpatio carpitur ipfa fuo. Nec femper uolens, nec femper illa flaret, Et vixet amiffa fpirita relicta rofa. Et tibi tam venient canis formofe capilla, Iam venient rugæ, quæ tibi corpus arant.

Idem de Medicamine facili.

Et placidam rugis vultus aratus erit. Tempus erit, quo uos fpeculum uisiffi piffi. Et veniet ruga altera canfa dabit.

Petronius.

quod solum forma decus est, cecidere capiti.
Vernantemq; comas rixtas abegit hyems.
Nunc umbra nudata sua iam tempora moriens
Arae, attritus videri adusta pilis.
O pallax natura Deum que prima dedisti
detata nostrae gaudia, prima rapis.
Seneca Hipp.

Accipi forma bonum mori alibi,
Exiit deum breve temporis,
Vt velox celeri pede laboris,
Non sit prae aere nouo decentia
Aspexerit calida dispersit vapor,
Dant solitio cum medio dies,
Et macta breuius precipitat voris.
Languis sunt folio lilia pallida,
Et graua capiti deficiunt rofa.
Vt fulgur teneris qui radat genis
Momento rapitur, nullusq; non dies
Formosissimum corpus absulsi.
Hae est forma fugax.

Idem Hor. Oed.

Vt illa filia forma Vernantes alit,
Quaenore nuda primus innotuit tepor
atq; cum solutos exulit Boreas Notos,
Et lana toras brunnas decussit comas,
Deforme solis adspice truncus nemus:
Innotat a longum forma percurrere iter,
Doperdit aliquid temper, Et fulget minus.
Milesq; minus est: quicquid in nobis fuit,
Quam petrum recidit, Et parvis laborat,
Materq; multum rapuit ex illo mihi,
Ata citato tenor eripat gradus.

Nemelian. Ec. 4.

Non hic semper eris, perdunt Et gramina flores,
Terda spina rosas, nec semper lilia cadent,
Nec longum tenet sua comas, nec populus umbras.
Dum firmabere est, nec se tibi commodat omnia.

Propert. 2. 18.

Nec forma aeternum, aut cuiquam est fortuna perennis.
Quid. 1. Met.

Sed te decor iste quod optas

Et uetat, uosq; tuo tua forma repugnat.
Idem Epist. 15.

Idem Epist. 15.

La est cum forma magna padiciria.

Iuuenal. 30.

Formam optat modesto ueris, maiore puellis
Marmaris, cum uentus statum ridet, anxia mater. Et.
Sed uetat optari faciem Lucretia, qualem
Ipsa habuit, caperet Rutila Virginia gibbum
Acupere, atque suam Rutila daret filius autem
Corpora egregy miseros trepidosq; parentes
Semper habet: ita ara est adeo concordia forma
Atque pudicitia.

Ter. Andr.

Huius formam, at que atatem uides:
Nec dante est, quam illi terraque res inuisiles
Et ad pudicium, Et ad rem tui adam fient.

Sen. Hipp.

Raro forma uiris, saecula proficte,

Quid. de med. fac.

Est etiam placuisse sibi quacunq; voluptas,
Virginibus coras, graes agi, forma sua est.
Lentatq; hominis uolucris luuonia pennas |
Explicat, Et forma multa saper bis auis.

Terent. Heaut.

Leippe forma impulsu nostrae nos amatores colunt:
Hae uis innotuit at a est illi suam animinum alio conferunt.

Quid. 4. Pont. 13.

Tem mala Thesten prohibebat forma lateris,
Quam pulchra Nerens concupiscendus erat.

Quid. 1. Fast.

Infula inest pulchris, sequiturq; superbia formam.

Propert. 2. 33.

Vino forma perit: uino corrumpitur at a:

Vino saepe suam uelut amica uirum.

SENTENTIAE PHILOSOPHICAE.

Forma naturae potius nomine, quam materia appellanda est, & operari uel ratione & cogitatione non potest. Lib. 2. de Nat. cap. 1.
Forma si diuinum quoddam, quod & bonum & expeten-

dum est: alterum ei contrarium esse dicimus: alterum quod quod
suapte natura eius cupiditate dicitur. lib. 1. de Nat. c. 9. T. 81.
Nec mouet forma, nec mouetur, aut locus, aut quod tam ma-
gnum est: sed est id, quod aliquid mouetur, & id quod motum af-
fert, & id quod mouetur. lib. 5. de Nat. cap. 1. T. 3.
Forma ac species cuiusque essentia ac natura ratio est. lib. 2. de
Ort. c. 9. T. 52.
Essentia est forma quae inest, ex qua & materia, essentia uniuersa
& tota dicitur. lib. 6. Metaph. c. 11. T. 42.
Maior est formarum numerus, quam rerum singularum, quae
sub sensum cadunt. lib. 12. Metaph. c. 4.

De forma corporis eximia. DIAL. II.

G A Y D.

Forma corporis eximia est, R. Nihil firmior est illa, quam tem-
pus, cum eo ueniens cum eodem fugit. Siste si potes tempus, pote-
rit forsitan & forma consistere. G. Forma corporis egregia est. R. Fra-
gilibi niteris fundamento. Corpus ipsum umbram in morem praeteritis
tu momentaneum corporis accidens tibi mansurum spondes? Ruc-
re queunt accidentia stante subiecto, nequeunt illo ruente non ruc-
re. Atque cunctis ex qualitatibus, quae mortali cum corpore fugi-
unt nulla uelocior quam forma, quae mox ut amorem flosculum
ostenderit, ipsos inter oculos mirantium, atque laudantium euane-
scit, breuis hunc pruina perulserit: leuis hunc aura decussent, sub-
ito uel inimica manus uigine decerpitur, uel praetereuntis morbi
caele deprimitur. Deniq; gloriare, & exulta, ut libet, uenit ecce ma-
gnis passibus, quae te uelo tenui latentem detegat, quanti esset for-
ma uiui hominis mors ostendit, hec mors sola, sed senectus, & pau-
corum spatium annorum, imo uel uisus lucis repentina febricula.
Postremo ut nihil externum incidat, per se se stando durandoque
coniumitur, & in nihilum redit, neque tantum gaudium ueniens tu-
lit, quantum fugiens fert doloris. Hae (ni fallor) expertus erat ali-
quando formosus ille Romanus Princeps Domitianus, qui amico
scitibens, scias, inquit, nec grauius quicquam decore, nec breuius,
quam uis etiam durabile perpetuumque naturae donum esset, non
intelligo, quid tantopere expectandum habeat iste non solidus nec
in ipso homine nisi superficie tenuis fulgens decor, multa que seceda
coitegens, & horrenda, leuissimamq; cutis obtentu sensibus blandi-
ens, & illudens. Veris igitur ac mansuris bonis delectari conuenit,
non falsis, atq; labentibus. G. Forma corporis elegantissima est.
R. Habet uelum oculis, laqueum pedibus, alis uiscum, haud facile,
seu uera discernere, seu uirtutem sequi poteris, seu in altum euolare
animo, multos ad honesta pergeutes forma detinuit, detorsitque
contrariam in partem. G. Forma corporis mirra est. R. Bene ais mi-
ra. Nam quid hac uanitate mirabilis? quot delectabilibus absti-
nent formosi iuuenes? Quot suscipiunt labores? Quanta sibi infe-
runt supplicia, ut formosiores non sint quidem, sed appareant uisus
formae studio, & ualitudinis, & uoluptatis immemores? Quantum
vero inter comendum tempus effunditur? Quot honesta interim?
Quot uelut? Quot postremo necessaria negliguntur? Tuum igitur
breue caducumque bonum, & inane gaudium sine inuidia tibi ha-
beto: habes hostem tuum domi (quodq; peius est) delectabilem, ac
blandum. Habes raptorem quietis, ac temporis, perpetuumq; tor-
torem, habes materiam laboris, ueritatem discriminum causam,
fomenta libidinum, nec minorem querendi odii, quam amoris adiu-
tum. Fies mulierculis forsitan amabilis, odiosus uiris, aut forte suspec-
tus. Nulla re magis quam forma corporea coniugalis Zelus accen-
ditur. Nulla enim res ardentior appetitur quam forma: Nulla ani-
mum mouet potentior, atq; ideo nulla suspectior. G. Forma cor-
poris magna est. R. Solet haec stultos adolescentes quo non expedie
vigere, dum bono suo, ut libitum, sic licitum frui putant, neq; quid
deceat attendunt, quae saepe iam multis acerbi ac turpis interitus
causa fuit. G. Forma corporis rara est. R. At breuissimum tempus
erit, quando oris habitus hic colorq; mutabitur. Cadei flaua cae-
ries, reliqua albescent, teneras genas, serenam frontem squallentes
arabunt rugae, laetas oculorum acies, & lucida sidera macta teget
nubes, leue dentium ebur, ac candidum scaber situs obducat atque
atteret, ut non colore tantum, sed tenore alio sint, recta ceruix atque
agiles humeri curuescent. Guttur lenis crispabitur. Aridas manus
& recuruos pedes suspiciteris tuos non fuisse. Quid multa? Veniet
dies, quo te in speculo non agnoscas. Et haec omnia, quae abesse mul-
tum existimas, ne quid improbitus monstris attonitus, non praedi-
ctum dicas, hinc iam tibi si uisus dicto citius euentura denotio, qui
si mihi nunc credis, tunc te parcius miraberis transformatum. G. Inter-
rim forma clara est. R. Quid hic dicam breuius, quam illud Apuleij
Madaurensis, *Expellat paulisper Et non eris*. G. Forma corporis ha-
ctenus excellens est. R. Quam malle formam animi excellentem.
Est enim & sua animae pulchritudo multo suauior certiorq; quam
corporis, & ipsa quoq; iuis egibus decore ordinis, atq; apta suarum
partium dispositione subliens. Illam optare, illi operam impende-
re digni erat, quae nec dies longa detereat nec morbo extrinqueret,
nec mors ipsa. Nunc caduca miramini. G. Certè ruine saltem insoli-
ta for-

Calliocrates formosissimus Græcorum omnium apud Plateas. Plut. in Aristide.

Cratinus formosissimus, & luctator fortissimus. Pausan. lib. 6.

Homerus Heroum præstantissimos, Hæctorem & Achillem formosissimos facit. Theophr. Zuing.

Turnum à forma pleurique in locis commendat Virgilius: ut libro 7. Aeneid.

Peris ante alios pulcherrimus omnes, Turnus autis atavisq. potens.

P. Scipio Africanus maior formæ dignitate barbaris in Hispania admirationi fuit. Plutarch.

Magnus Smyrnaus puer, præ cæteris mortalibus formosus, poetica insuper & musica ornatus corona insignis. Suidas & Pausan.

Teridates eunuchus, formosissimus omnium in Asia iuuenum: cum cum Artaxerxes rex Persarum mortem obiisse audisset, per vniuersam Asiam luctum indixit. Aelian. lib. 12.

Phœdrus Elyensis Socrati Platonicæ familiaris, & Dialecticus, cuius nomine liber inscribitur, πειρή καὶ, puer forma præstanti à lenone domino ad merendum coactus, & ab Alcibiade redemptus, philosophiæ traditus est. Gellius lib. 2. c. 18.

Galea formosissimus adolescens, ob pulchritudinem, & animo infusus peculiaris quidam virtutes à Ptolomæo rege Aegyptiorum amatus est. Aelian. de var. hist. lib. 1.

Cygnus Gnidii formosissimi meminit Horat. lib. 2. Ode. 5.

EMBLEMA.

In formosam fatò præceptam.

Alciati, Emblemata c. l. v.

Cur puerum mors ausa solis est carpere Amorem, Tela tua ut iuceret, dum propria esse putat?

Formido.

DEFINITIO ET ETYMOLOGIA.

FORMIDO, Græce δ'αἰδω, us. h. & δ'αἰδω, h. formidolosus vel timidus dicitur. Est autem formido virtus, medio modo se habens circa timores & audacias propter bonum. secund. Arist. lib. 3. Ethic.

Formido est metus permanens, secundum Cic. lig. 4. Tus. 9.

Dicitur autem formido à ferro, fers, & est metus, qui vehementius in mouendo, vt ab se abeat, foras fertur: hinc formido verbum, id est, timeo: & formidabile, timidum: & formidolosus, qui formidat. Terentius: Num formidolosus es mihi homo? & formidolose, id est, cum timore. Apophoreta verò, quæ sunt munera, quæ dari solebant in Saturnalibus: quem morem quoque hodie seruamus mense Decembri, non à ferro, sed à Phero Græco, quod ab his, quos salutabant, referrentur: nam ἀποφορῆν, modo auferre, modo referre significat. Hinc Martialis nouissimum sui operis librum Apophoreta inscriptum, hoc est, munera Saturnaliorum.

SENTENTIAE BIBLICAE.

Formido & pusillanimitas.

Quis homo formidolosus, & eorde pauido? vadat & reuertatur in domum suam: ne pauere faciat corda fratrum suorum, sicut ipse timore perterritus est. Dent. 20.

Dabit tibi Dominus cor pauidum, & deficientes oculos, & animam consumptam merore, & erit vita tua quasi pendens ante te. Dent. 28.

Mane dices; quis mihi det vesperum? & vesperere: quis mihi det mane? propter cordis tui formidinem, qua terreberis: & propter ea, quæ tuis oculis videbis. ibid.

Bestias terræ non formidabis. Job. 5.

Vndique terrebunt eum formidines, & inuoluent pedes eius. 18.

Ne pæneas repentinos terrores, & irruentes tibi potentias impiorum. Prou. 3.

Leo fortissimus bestiarum ad nullius pauebit occursum. 30.

Noli esse pusillanimitas in animo tuo. Eccl. 7.

Dominum exercituum ipsum sanctificat, & ipse pavor vestri, & ipse timor vestri; & erit vobis in sanctificationem. Esa. 8.

Formido & fouea, & laqueus super te, qui habitator es terræ. 24.

Pusillanimes confortamini, & nolite timere. 35.

Non sis mihi tu formidini: spes mea tu in die afflictionis. Ier. 17.

Paucaut illi; & non pauca ego. Abid.

Non formidabunt ultra, & non pauebunt. 23.

Non erit quem formides, quoniam ego tecum sum, vt saluem te. ait Dominus. 30.

Noli timere à facie regis Babilonis (Diaboli) quem vos pauidi formidatis: nolite timere eum, dicit Dominus, quoniam ego vobiscum sum, vt saluos vos faciam. 47.

Ne ti

Formi esse, atque plane Cæsaribus... Maxima... Huiusmodi... gignit... carere, de form... otus gignit... trasset, quo... do composu... esse pronu... incommodu... Citus Flamm... quæ manum... manus, cur... habens: v... eximie, com... quod peccat... ia rei pecc... ventus, at... minibus et... is. Brasim... m deforb... de form... allus, p... um, inq... Crallus: q... ementius... quentia d... ingenit... habere... cos datur... ite libere... operam... od orient... Romam... is Ecclesi... de diebu... robatam... as sibi... mince: t... NBS.

HISTORICA EXEMPLEA.

Melampodia Chalcidem in Eubœa pulchras mulieres nominat: nam formosæ ibi mulieres nascuntur, præcipue Theophrasti. Athen. lib. 13. cap. 32. quæ pulcherrimas fuisse traditur. Est verò vrbs, quæ à Timolo defendentibus occurrit, ad Caystri camponem impolito, quia fit sub monte, qui Aepos nuncupatur. Aelian. de var. hist. lib. 14. cap. 11. Trojanis adiacentem insulam, esse omnium formosissimas mulieres speciosissimas, in Asia periplo scribit Nymphodorus. Aelian. lib. 24. c. 9. Formositas inter Italicas præcellentis formæ, & elegantis singulari decus, constanti omnium fere fama obtinent. Aelian. lib. 2. c. 10. Formositas omnibus hominibus elegantia formæ præstantem, in Italia abcondit. Deprehensus in stupro perit. Aelian. de var. hist. lib. 2. c. 10. Alcibiades F. quam postea duxit rex Ariæ, formosissima fuit: exturpissima talis facta. Herodot. lib. 6. c. 5. Philoſophus tam formosus, vt illum discipuli opinantur esse, qui ex Hyperboreis venisset. Cum nudatus esset, remur eius aureum apparuisse, fama est. Laert. de vita Philoſophi. Formositas, corpore optimo constituto, probo morum formosus. Suidas in Ammoniano.

Ne timeatis multitudinem eorum, & impetum eorum ne formidetis. 1. Macch. 4.

Da illis formidinem, & tabefac audaciam eorum, & commoueat contritione sua. *ibid.*

Quid timidi estis modice fidei? *Matth. 8.*

Non turbetur cor vestrum, neque formidet. *Ioan. 14.*

Consolamini pusillanimes. 1. *Theff. 5.*

Vide Timor. Idem supra Fiducia.

Fornicatio.

¶ DEFINITIO. ET ETYMOL.

FORNICATIO, Græcè πορνεία, *as, h, & πορνείον, n, r, d,* lupanar dicitur. Hebr. *Zenuh, Ole. 4. 11. Zonach,* meretrix, scortum, fornicatrix, fornicus, stabula, loca furua, obscura & obscena captans ad libidines suas explendas, à verbo *Zanach,* fornicatus est, scortatus est, meretricatus est. Cognationem habet cum verbo *Zgn,* diuertit in hospitium publicum. Apud gentes profanas in publicis diuersorijs prostituiebant se meretrices viatoribus & alijs vili mercede. Inde prostibula, fornicariae, quadrantariae dicitur. Est autem fornicatio omnis illicitus coitus, *ut habetur 31. qu. 2. c. Meretrices. §. Qui ergo.* Proprie tamen est inordinatus concubitus naturalis, quo solutus solutatur naturali vsu cognoscit, solutus, inquam, quolibet vinculo coniugii, consanguinitatis, affinitatis, ordinis, religionis seu voti.

Fornicatio, *ut habetur 36. qu. 1. c. Lex illa,* licet videatur esse genus cuiuslibet illiciti coitus, qui fit extra uxorem legitimam, tamen specialiter intelligitur vsu viduarum, vel meretricum, vel concubinarum.

Fornicatio dicitur à fornice, id est arcu, seu opere concamerato, vbi Romæ fiebat fornicatio, & proprie est soluti cum soluta. *secundum B. Thom. 4. sent. dist. 41. art. 4.* Fornix dicitur, vt nonnulli putant, à furno. Furnum vero veteres dixerunt quasi furuum: & furnum, nigrum vel obscurum dicebant. Suntque fornicus loca in arcuum similitudinem ædificata, subobscura: inde fornicor, quod est meretricor, quoniam meretrices in fornicibus habitare consueverunt: inde fornicor & fornicatio deducuntur; hoc est, meretricor & meretricatio.

Fornicantes fornicia cum clericis debent in seruitutem redigi. *32. dist. eos qui.*

Fornicatio non est malum aggerenda propter maius malum vitandum. *32. qu. 2. Aucillam.*

Fornicandi occasione vt non det uxori maritus, se continere debet. *27. qu. 1. Nubendi.*

Fornicationis propter solam causam vxor dimittitur, quantum ad cohabitationem. *22. qu. 1. Dixit Dominus.*

¶ DIVISIO.

Fornicatio est duplex, scilicet spiritalis, & corporalis seu carnalis. *28. qu. 1. Idololatria, 32. qu. 7. Non solum.*

Fornicatio spiritalis est idololatria, quam sequuntur infideles, & quilibet noxia supersticio. *28. qu. 1. Idololatria.*

Fornicatio spiritalis dicitur consensus mentis ad fornicandum, iuxta illud: *Quis videt mulierem. Ec. 32. qu. 7. Non solum.*

Fornicans Episcopus vel Presbyter cum sua filia spiritali, si publicum est, debet deponi: si occultum, episcopus quindecim annis, & presbyter duodecim debet poenitere. *30. quæst. 1. omnes. Ec. 2. cap. seg.*

Fornicatio carnalis dicitur omnis pollutio immunda. *32. qu. 7. per totum.*

Fornicatio simplex est peccatum mortale. *gl. in clem. Sltim. har. in ver. non est. & est soluti cum soluta.*

Fornicationis excusationem non affert necessitas famis: sicut furti. *ff. de ritu nuptiar. l. palam. §. Non est sicut à furto, quia propter necessitatem res, quam furatur, est facta communis, sed in fornicatione non est ita. Imò potius debet quilibet mala pati, quam malo consentire, ut 32. quæst. 5. cap. 1. rane & gloss. in cap. Si quis de furtis.*

¶ LOCI BIBLICI.

Fornicatio iram Dei prouocat, *Deuter. 21. v. 22. Prouerb. 21. 27. Eccles. 19. 3. Ierem. 3. 7. Osea 4. 14. 1. Corinth. 6. 9. v. 13. 15. Col. 3. 5. Hebr. 13. 2. 4. corpus eneruat, & facultates absumit, Iob. 31. 12. Prouerb. 23. 27. Ec. 29. 3. Ec. 31. 3. Eccles. 9. 6. infamiam adfert, 9. v. 10. Ec. 41. 21. Fornicationis occasiones vitandæ, Eccles. 9. 8. 4. 12. Ec. 42. v. 12. Fornicatio non solum in opere externo, sed in affectu prohibetur, *Exodi 20. 7. Marc. 5. 20. Fornicatio spiritalis, Deut. 31. 14. Iudic. 2. 17. Ec. 8. v. 27. 32. Esaiæ 1. v. 21. Ec. 37. 3. Ierem. 3. 1. Ec. eph. 6. 9. Ec. 16. 15. Ec. Osea 1. 2. Ec. 24. Ec. 4. 15. Apoc. 19. 3.**

¶ SENTENTIAE BIBLICAE.

Si seduxerit quis virginem, nec dum desponsatam, dormietque cum ea, dotabit eam, ac habebit eam vxorem. Si pater virginis dare

non uerit, reddet pecuniam iuxta modum dotis, pro pere confuetuerunt. *Exodi 22.*

Si inuenit vir puellam virginem, que apprehendens concubuerit cum ea, & res ad se habuerit qui dormiuit cum illa, pater puellæ quæsitæ, & habebit eam vxorem, quia humiliatam mittere eam cum cunctis diebus vitæ suæ. *Deut. 22.*

Non des mulier potestatem animæ tuæ, neque te tuæ, & confundaris. *Ecl. 9.*

Fornicatio mulieris in excellentia occupatorum lius agnoscitur. *26.*

Dimitte eum, separatim est conuiuium fornicati sunt. *Ose. 4.*

Iræ Dei prouocat.

Morietur, quoniam fecit nefas in Israel, pater sui, & auferens maritum de medio tui. *Deut. 22.* Qui se iungit fornicariis, erit nequam, putabitur illam, & extolletur in exemplum malitiae, mero anima eius. *Ecl. 19.*

Saturari eos, & meretricati sunt. Equi amantissimi missarii facti sunt, vniuersique ad vxorem proce. Nunquid, super his non visitabo, dicit Dominus. Non visitabo super filias vestras (in proce) fornicatae, & super sponsas vestras, quum adulterati ipsi cum meretricibus conuerfabantur, & cum fornicatoribus, & populus non intelligens vapulabit. *Eccl. 10.*

Fornicari regnum Dei non possidebunt. *1. Cor. 6.*

Fornicatores & adulteros iudicabit Deus. *Eccl. 10.*

Esca ventri, & venter elcis: Deus autem & caro corpus autem non fornicationi, sed domino iudicabit. *1. Cor. 6.*

Nescitis, quoniam corpora vestra membra sunt ergo membrum Christi, faciam membrum nescitis, quoniam qui adheret meretrici, vnus Erunt, inquit, duo in carne vna. Fugite fornicationem, quod cumque fecerit homo, extra corpus autem fornicatur, in corpore suum peccat. *Ant. 1.*

membra vestra templum sunt Spiritus sancti, quem habetis à Deo, & non estis vestri. *ibid.*

Timidis autem, & incredulis, & haereticis, & idololatriis, & omnibus illorum erit in stagno ardenti igne & sulphure. *Apoc. 21.*

Conseruacionem retinet.

Non dabunt cogitationes suas, vt reuertantur, quia spiritus fornicationum in medio eorum, & cognouerunt. *Osea 5.*

Corpus eneruat.

Homini fornicatio omnis panis dulcis, non faciens usque ad finem. *Ecl. 31.*

Fornicatio & vinum & ebrietas auferunt corpus. *Eccl. 31.*

Substantiam dissipat.

Ignis est vsque ad perditionem deuorans, & consumit. *Iob. 31.*

Fouca profunda est meretrix, & puteus angustatur à viâ quasi latro, & quos incautos videt, amittit. *Eccl. 23.*

Qui autem nutrit scortum, perdet substantiam suam. *Eccl. 10.*

Non dederis mulieribus substantiam tuam. *Eccl. 10.*

Non des fornicariis animam tuam in vilo, & perditatem tuam. *Eccl. 9.*

Hominem infamat.

Non offeres mercedem prostibuli. *Deut. 23.*

Omnia mulier, que est fornicaria, quasi fornicatoribus prætereuntibus conculcabitur. *Eccl. 9.*

Erubescite à patre & matre de fornicatione. *Eccl. 9.*

Fornicatio diligenter vitanda est.

Nec desiderabis vxorem eius, non seruum, non uerum, non alium, nec omnia, que illius sunt. *Eccl. 10.*

Attende tibi, fili mi, ab omni fornicatione, & peccato. *Eccl. 10.*

am nunquam patiaris crimen scire. *Tob. 4.*

Ego autem dico vobis, quia omnis, qui uiderit mulierem cupiscendam eam, iam merchatus est eam in corde suo. *Eccl. 5.*

Vilum est Spiritui sancto & nobis, vt abstinere. *1. Cor. 6.*

Nec commiscemini fornicariis. *1. Cor. 5.*

Neque fornicemur, sicut quidam ex populo fornicati derunt vna die viginti tria milia. *10.*

Affatu.

ad imaginem Dei est. Fugite ergo fornicationem, persequuntur enim vos illecebræ peccatorum, persequitur libido, sed tu fuge tanquam furiosam dominam, quæ si te comprehenderit, nec de die, nec de nocte requiescere sinet, exagitat, vit, incendit. Ambrosius de fuga seculi.

Non solum de commissa fornicatione peccatum regnat in homine, sed si adhuc delectetur, atque animum teneat, procul dubio regnat. Fornicatio carnis adulterium est, fornicatio animi idololum est servitus. Est autem spiritualis fornicatio, de qua Dominus ait? Qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, iam inceperat esse eam in corde suo. Omnis immunda pollutio fornicatio dicitur, quamvis quisque diversa turpitudinis voluntate prostituatur. Ex delectatione enim fornicandi varia gignuntur flagitia, quibus regnum Dei clauditur, ut homo à Deo separetur. Inter cetera septem vitia vitium fornicationis maximum scelus est, quia per carnis immunditiam templum Dei violatur. Isidorus. Et habetur 23. q. 7. Non solum.

Cui impulsu Dæmonum mens ad delectationem fornicationis impellitur, divini iudicii metus, æterna tormenta incendit, ante oculos præponantur: quia omnis poena grauioris supplicii formidine superatur. Sicut enim claus clauum expellit, ita tæpe recordatio ardoris gehennæ, ardorem excludit luxuriæ. Isidorus de summo bono, lib. 3. cap. 39.

EMBLEMAT.

Cauendum à meretricibus.

Andree Alciati. Emblema. LXXVI.

Sole sata Circes tam magna potentia feritur,
Vertitur ut multi quæ nona monstrata curas,
Telsis equum domitor Lycus, tam Scylla bis fornicata,
Atque Ichaci postquam Sina bibere fecerit,
Indicat illi ubi meretricem nomine Circes,
Errationem animi perdere quisquis amat.

Tumulus meretricis.

Emblema. LXXIV.

Quis tumulus? cuius vna: Ephyrea est Laidos: ah! non
Erubuit tantum perdere Lærcæ decus?
Nulla fuit rursus forma illam iam carperat etas,
Iam speculum Venere cauta decurrit amas,
Quid scilicet sibi vult arces, quem parte leona
Vnguis apprensam posteriore tenet?
Non aliter capros quod est ipsa teneret amantes?
Vir gregis est arces, clune tenetur amans.

Oci effigies, de iis, qui meretricibus donant quod in bonos vltus verti debeat.

Emblema. XXI.

Impiger huius cessat funem contexere spatio,
Humidæ que artificei iungere fila manu,
Sed quantum multis rux torquet strentium horis,
Irosius ignans ventris a jelle vorat,
Femina meri animal, fidei congesta marito
Lucta rapit, mundum prodigat inque suum.

In amatores meretricum.

Emblema. LXXV.

Villosi indutus piscator tegmina capra,
Addidit ut capiti cornua bina suo,
Falsis amatorem suans facinus in litore sargum,
In laqueos sinit quem gregis ardor agit,
Capra refert scortum: simile fit arguo amanti,
Qui miser obscuro captus amore peris.

Vide, Meretrix, Scortum, Scortario.

Fortitudo.

DEFINITIO ET ETYMOL.

Fortitudo, Græce αὐτότης, a ἄυτος, & αὐτός, & fortis & virilis dicitur. Est autem fortitudo aggressio terribilium, ubi mors imminet propter bonum commune saluandum. secundum Arist. lib. 3. Ethic.

Fortitudo est virtus, quæ animum super periculi metum agit, nihilque nisi turpia timis, tolerat toriter vel aduersa, vel prospera præstat autem fortitudo magnanimitatem, fiduciam, securitatem, magnificentiam constantiam, tolerantiam, firmitatem. secundum Macrobius.

Fortitudo est scientia perferendarum, vel affectio animi in patiendo ac perferendo, summa legi parens sine timore. secundum Cic. lib. 4. Insc. quæst.

ad imaginem Dei est. Fugite ergo fornicationem, persequuntur enim vos illecebræ peccatorum, persequitur libido, sed tu fuge tanquam furiosam dominam, quæ si te comprehenderit, nec de die, nec de nocte requiescere sinet, exagitat, vit, incendit. Ambrosius de fuga seculi.

Non solum de commissa fornicatione peccatum regnat in homine, sed si adhuc delectetur, atque animum teneat, procul dubio regnat. Fornicatio carnis adulterium est, fornicatio animi idololum est servitus. Est autem spiritualis fornicatio, de qua Dominus ait? Qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, iam inceperat esse eam in corde suo. Omnis immunda pollutio fornicatio dicitur, quamvis quisque diversa turpitudinis voluntate prostituatur. Ex delectatione enim fornicandi varia gignuntur flagitia, quibus regnum Dei clauditur, ut homo à Deo separetur. Inter cetera septem vitia vitium fornicationis maximum scelus est, quia per carnis immunditiam templum Dei violatur. Isidorus. Et habetur 23. q. 7. Non solum.

Cui impulsu Dæmonum mens ad delectationem fornicationis impellitur, divini iudicii metus, æterna tormenta incendit, ante oculos præponantur: quia omnis poena grauioris supplicii formidine superatur. Sicut enim claus clauum expellit, ita tæpe recordatio ardoris gehennæ, ardorem excludit luxuriæ. Isidorus de summo bono, lib. 3. cap. 39.

Cui impulsu Dæmonum mens ad delectationem fornicationis impellitur, divini iudicii metus, æterna tormenta incendit, ante oculos præponantur: quia omnis poena grauioris supplicii formidine superatur. Sicut enim claus clauum expellit, ita tæpe recordatio ardoris gehennæ, ardorem excludit luxuriæ. Isidorus de summo bono, lib. 3. cap. 39.

Cui impulsu Dæmonum mens ad delectationem fornicationis impellitur, divini iudicii metus, æterna tormenta incendit, ante oculos præponantur: quia omnis poena grauioris supplicii formidine superatur. Sicut enim claus clauum expellit, ita tæpe recordatio ardoris gehennæ, ardorem excludit luxuriæ. Isidorus de summo bono, lib. 3. cap. 39.

Cui impulsu Dæmonum mens ad delectationem fornicationis impellitur, divini iudicii metus, æterna tormenta incendit, ante oculos præponantur: quia omnis poena grauioris supplicii formidine superatur. Sicut enim claus clauum expellit, ita tæpe recordatio ardoris gehennæ, ardorem excludit luxuriæ. Isidorus de summo bono, lib. 3. cap. 39.

Cui impulsu Dæmonum mens ad delectationem fornicationis impellitur, divini iudicii metus, æterna tormenta incendit, ante oculos præponantur: quia omnis poena grauioris supplicii formidine superatur. Sicut enim claus clauum expellit, ita tæpe recordatio ardoris gehennæ, ardorem excludit luxuriæ. Isidorus de summo bono, lib. 3. cap. 39.

Cui impulsu Dæmonum mens ad delectationem fornicationis impellitur, divini iudicii metus, æterna tormenta incendit, ante oculos præponantur: quia omnis poena grauioris supplicii formidine superatur. Sicut enim claus clauum expellit, ita tæpe recordatio ardoris gehennæ, ardorem excludit luxuriæ. Isidorus de summo bono, lib. 3. cap. 39.

Cui impulsu Dæmonum mens ad delectationem fornicationis impellitur, divini iudicii metus, æterna tormenta incendit, ante oculos præponantur: quia omnis poena grauioris supplicii formidine superatur. Sicut enim claus clauum expellit, ita tæpe recordatio ardoris gehennæ, ardorem excludit luxuriæ. Isidorus de summo bono, lib. 3. cap. 39.

Cui impulsu Dæmonum mens ad delectationem fornicationis impellitur, divini iudicii metus, æterna tormenta incendit, ante oculos præponantur: quia omnis poena grauioris supplicii formidine superatur. Sicut enim claus clauum expellit, ita tæpe recordatio ardoris gehennæ, ardorem excludit luxuriæ. Isidorus de summo bono, lib. 3. cap. 39.

Cui impulsu Dæmonum mens ad delectationem fornicationis impellitur, divini iudicii metus, æterna tormenta incendit, ante oculos præponantur: quia omnis poena grauioris supplicii formidine superatur. Sicut enim claus clauum expellit, ita tæpe recordatio ardoris gehennæ, ardorem excludit luxuriæ. Isidorus de summo bono, lib. 3. cap. 39.

Cui impulsu Dæmonum mens ad delectationem fornicationis impellitur, divini iudicii metus, æterna tormenta incendit, ante oculos præponantur: quia omnis poena grauioris supplicii formidine superatur. Sicut enim claus clauum expellit, ita tæpe recordatio ardoris gehennæ, ardorem excludit luxuriæ. Isidorus de summo bono, lib. 3. cap. 39.

Cui impulsu Dæmonum mens ad delectationem fornicationis impellitur, divini iudicii metus, æterna tormenta incendit, ante oculos præponantur: quia omnis poena grauioris supplicii formidine superatur. Sicut enim claus clauum expellit, ita tæpe recordatio ardoris gehennæ, ardorem excludit luxuriæ. Isidorus de summo bono, lib. 3. cap. 39.

Cui impulsu Dæmonum mens ad delectationem fornicationis impellitur, divini iudicii metus, æterna tormenta incendit, ante oculos præponantur: quia omnis poena grauioris supplicii formidine superatur. Sicut enim claus clauum expellit, ita tæpe recordatio ardoris gehennæ, ardorem excludit luxuriæ. Isidorus de summo bono, lib. 3. cap. 39.

Cui impulsu Dæmonum mens ad delectationem fornicationis impellitur, divini iudicii metus, æterna tormenta incendit, ante oculos præponantur: quia omnis poena grauioris supplicii formidine superatur. Sicut enim claus clauum expellit, ita tæpe recordatio ardoris gehennæ, ardorem excludit luxuriæ. Isidorus de summo bono, lib. 3. cap. 39.

Cui impulsu Dæmonum mens ad delectationem fornicationis impellitur, divini iudicii metus, æterna tormenta incendit, ante oculos præponantur: quia omnis poena grauioris supplicii formidine superatur. Sicut enim claus clauum expellit, ita tæpe recordatio ardoris gehennæ, ardorem excludit luxuriæ. Isidorus de summo bono, lib. 3. cap. 39.

Cui impulsu Dæmonum mens ad delectationem fornicationis impellitur, divini iudicii metus, æterna tormenta incendit, ante oculos præponantur: quia omnis poena grauioris supplicii formidine superatur. Sicut enim claus clauum expellit, ita tæpe recordatio ardoris gehennæ, ardorem excludit luxuriæ. Isidorus de summo bono, lib. 3. cap. 39.

Fortitudo est animi affectio legi summæ in perpetuendis rebus obtemperans. *Vt ibidem.*

Fortitudo est probata (vt dicunt maiores) scientia rerum tolerandarum, & non tolerandarum, non excedens modum per immoderatam audaciam, nec deficiens per poenæ sensibilitatem. *secundum Aulum Gellium libro duodecimo Nacturæ Atticarum.*

Fortitudo est, quæ gratia Republicæ se exponit & non cedit, neque fugit periculis excrecentibus. *secundum B. Thom. opusculo de regimine principum.*

Fortitudo est firmitas animi in sustinendis & repellendis his, in quibus maxime est difficile firmitatem habere propter bonum virtutis. *B. Thom. secunda Secundæ. q. 123. art. 2.*

Fortitudo est virtus moderatiua timoris & audaciæ, & propter bonum Republicæ. *B. Thom. super epistolam ad Hebræos. 11. princ.*

Fortitudo & magnanimitas conueniunt in modo & forma, & differunt in materia. *B. Thom. 3. Sent. dist. 3. q. 33. art. 3.*

Fortitudo firmat contra mala, magnanimitas est in perfectione bonorum. *B. Thom. secunda Secundæ. q. 129. art. 5.*

Fortitudo moderatur timorem, patientia & perseverantia tristitiam, mansuetudo iram. *B. Thomas secunda Secundæ. quaestione. 13. artic. 2.*

Fortis proprie est, qui animum habet infra factum, vel qui validis viribus præditus est. Dicitur autem à ferendo, quod æquo animo ferat aduersa. A fortis fit fortiter aduerbium, & fortifico,

pro fortem facio. *Plautus Fortifico animum.* Et fortificatio est huius. *Nauus: Crescit animum & fortescunt virtutes.* Fortitulus diminutiuum.

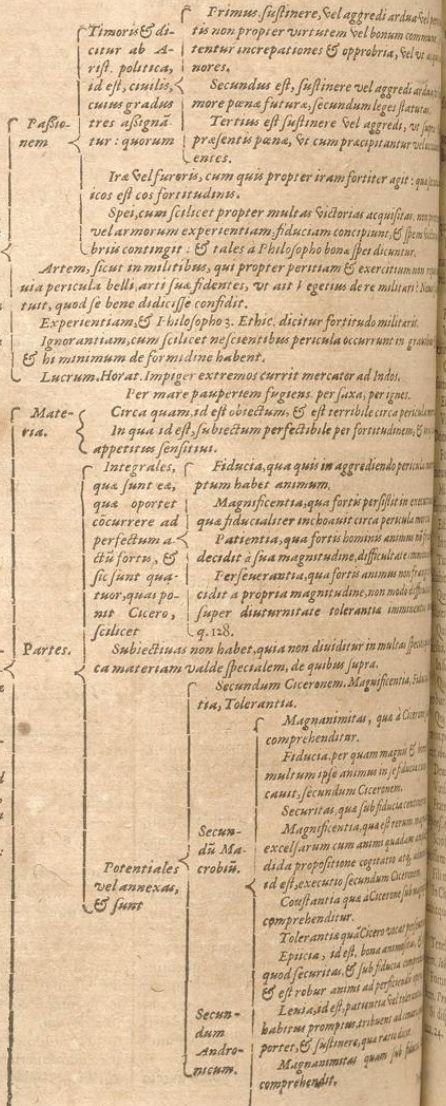
Fortitudo est mediocritas in metu & confidentia. *Ethicor.*

Fortitudo est mediocritas earum rerum, quæ hominibus fiduciam præbent, vel terrorem afferunt. *Peritiam in Ethic. Vel.*

Fortitudo est virtus, pugnant pro æquitate. *Item fortitudo dicitur Socratem & Aristot. 3. Ethic. rerum tolerandarum tolerandarum.*

Fortitudo, animi magnitudo, robur, excellentia, præsentia in rebus arduis. *Hebr. Chet'ek.* à verbo *Chazek.* fortis inualuit, obfirmatus est. Ad eod. verbo derivatur. *Chet'ek.* do, firmitas, robur. *Geburah.* etiam fortitudo dicitur. *Chet'ek.* robur animi & corporis, quo alius alium superat. *Chet'ek.* dus, qui alii imperat & potenter dominatur, superat. *Chet'ek.* modis apparet: a verbo *Gabar.* luperat, ut præualens præcedat virtute; potentia & autoritate luperat. *Chet'ek.* itione *Higebbir.* fecit luperare, corroborauit. In aliis corroborauit. *Deus EL Gibbor* dicitur, fortis. *Chet'ek.* quocumque, vult reddi luperabilis & potentissimus. *Chet'ek.* noua quadam ratione, quoties ei libet corroborat. *Chet'ek.* os, qui eius robur contemnit. *Vide Eja. 42. 11.*

DIVISIO.

Astimulata, & non vera quia scilicet non habens fortitudinē veram operatur fortia, quod sit quia expliciter, propter.

Vno modo ut definit Arist. 3. Ethic. & est mediocritas inter audaciam & timorem propter bonam mortem: & hac est duplex, scilicet

Mentalis, secunda q. 123. artic. 2. B. Tho. *Secundo modo,* ut distinguit Aug. l. 83. q. dicit quod fortitudo est firmitas animi eorum, quæ temporali ter molesta sunt, & sic est quædam generalis conditio cuiuslibet virtutis, & non est virtus specialis.

Fortitudo duplex, scilicet.

ratur omni vento doctrinae, sed manet perfectus in Christo fundatus charitate, radicans fide. Ambrosius in epistola ad Simplicianum.

Fortitudo non nisi in aduersitate offenditur. Tanto enim quisque ad fortitudinem profecisse verius se demonstrat, quanto aliena mala robustius tolerat. Nam minus in se conualuit, quem aliena iniquitas sternit, qui in eo, quod ferre non valet, pusillanimitatis lux gladio confosius ariet. Gregorius libro quinto Moralium.

Fortitudo destruitur, nisi per consilium fulciatur. Quia quo plus se posse conspicit, eo virtus sine moderatione rationis deterius in praecipit ruit. idem.

Iustorum fortitudo est, carnem vincere, propriis voluptatibus contraire delectationem vitae praesentis extinguere, huius mundi aspera pro aeternis praemiis amare, prosperitatis blandimenta contemnere, aduersitatis metum in corde superare. Greg. lib. 7. Moral.

Reproborum fortitudo est transitoria, sine praecipit eius, sine cessatione diligere, contra flagella conditoris insensibiliter perdurare, ab amore rerum temporalium nec aduersitate quiescere, ad inanem gloriam etiam cum vitae detrimento peruenire, malitiae augmenta exquirere bonorum vitam non solum verbis ac moribus, sed etiam gladiis impugnare, in semetipsis spem ponere, iniquitatem quotidie sine villo delicti delicta perpetrare.

Nonnunquam culpa fortium occasio virtuti fit, & virtus infirmorum occasio peccati. Sicut influente aqua paulatim consumitur terra, sic leniter sui repente vitio, mens etiam fortis absorbetur. idem.

Fortes facti sunt Sancti, carnem domant virtutibus coruscant, spiritum laborant, terrena despiciunt, caelestia appetunt: occidi possunt, flecti autem nequeunt, nec sustinere salta per infirmitatem metuunt, nec lesi vnquam a veritate conticebant. Greg. in quadam homilia.

Sancti, quorum vita in prosperitate & aduersitate nouit fortiter stare, lapidibus quadris comparantur; Lapis enim quadris aequaliter stat, in quocunque fuerit latere verius. Quisquis igitur in prosperitate non extollitur: in aduersitate non frangitur, suasionibus ad malum non trahitur, vituperationibus a bono opere non reuocatur, lapis quadrus est. Et quasi ex omni latere statum habet, qui calum in qualibet mutatione non habet. Greg. super Ez. eph. hom. 21.

Fortitudinis mater prudentia, non enim fortitudo, seu temeritas est qui libet ausus, quem non parturuit prudentia. Bernar. in lib. de Consideratione.

Bonus circueuitus est, si iustitia possit, prudentia inuenit, fortitudo vendicat, temperantia possidet, vt sit iustitia in affectu, prudentia in intellectu, fortitudo in effectu, temperantia in vsu. idem.

Virum fortem iniuriarum probant. August.

Sunt quidam, qui corpore fortes sunt, debiles autem animo, parcunt sibi seipsum amant, sequuntur otium, vacant fabulis, tales accusantur de furto, rapina, & mendacio. Sunt enim fures, qui communi necessitati subtrahunt, quod commune fecerunt, cum renuntiant mundo, se ipsos abnegantes. Sunt raptores coram Deo, qui eo vident, qui novit occulta cordium, communi vite, quod faciunt, aut quod possunt, violenter auferunt. Sunt mendaces coram Deo & hominibus, qui quod voluerunt, reddere possunt, sed nolunt. Sic igitur coram fratribus, suis fures, coram Deo raptores, coram Deo & hominibus mendaces sunt. Hugo de claustro anima. lib. 2.

Vir vocatus a viribus, qui nescit in aduersis tolerando deficere, aut in prosperis aliqua elatione se iactare, sed animo stabili defixis, & caelestium rerum contemplatione firmatus, manet semper impavidus. Cassiodorus super Psalmum primum, Beatus Vir.

POETARVM SENTENTIAE.

Ouidius.
Scilicet aduersis probitas exercita rebus,
Tristi materiam tempore laudis habet.
Seneca.
Haud est virile terga fortuna dare.
Virgilius.
Super auda omnis fortuna ferendo est.
Idem.
Audaces fortuna iuuat, timidosque repellit.
Propert.
Audendum tibi aliquid, si vis esse aliquid.
Terent.
Non sit sine periculo facturus magnum & memorabile,
Lauis erit, in magnis & voluisse fat est.
Tendit in ardua virrus.
Nihil intentatum relinquit virtus.
Nihil tam alte natura constituit, quo virtus non possit ensi.
Horatius.
Vinite fortes,

Fortiaque aduersis opponit pectora rebus.
Martialis.
Rebus in angustiis facile est contemere vitam.
Fortiter ille facit, qui miser esse potest.
Plaut. in Plaut.
Bonni animi in re mala, dimidium est malum.
Nam mala stultitia est, facinus magni in malis.
Nam omnes res perinde sunt, vt agas, tu caueas.
Quid. 2. de remed. amor.
Parua necat mors in spatio, vix superat aeternum.
A cane non magno saepe tenetur aper.
Menander.
Ad gres ism, tu peccas in ista vita, vt in vltimo.
Viri est, accidenti a genere se ferre.
Plautus in Alinaria.
Hem ista virtus est, quid & si est qui melius est.
Fortiter malum qui patitur, idem post patitur.
Virg. Aeneid. lib. 2.
Moriamur, & in media arma ruamus.
Vna salus vobis, nullam sperare salutem.
Ibidem.
Quondam etiam Sicuti redit in praerodia terra.
Virg. Aeneid. lib. 6.
Tu ne cede malis, sed contra audentior vi.
Qua tua de fortuna siner.
Ibidem.
Nunc animi opus Aene, nunc pedore stoma.
Virg. Aeneid. lib. 9.
Est hic, est animus lucis contempit, & si.
Qui vita bene credat emi, quo tendit hominem.
Lucan. Pharsal. lib. 7.
Fortissimus ille est,
Qui promptus metuenda pati, sic cominus in.
Et disferre potest.
Quid. Metamorph. lib. 10. fab. 11.
In audaces non est audacia sura.
Idem lib. 10. fab. 11.
Audentes Deum ipse iuuat.
Quid. Trist. lib. 3. eleg. 2.
Sufficitque malis animus nam corpus ab illis.
Accipit virtus, vixque serenda tibi.
Martialis lib. 1. Epigrammatum,
de Mutio.
Dum peteret regem decepta satellite destra,
Iniecit sacris se peritura socii.
Sed tam sana puer nitacula non tulit ulla.
Erratum flammis iustis abre virum.
Vixit quam parat contempto Mutio vixit.
Hanc spectare manu i osena non parat.
Maior accepta fama est, & gloria destra,
Si non errasset, fecerat illa minus.
Martialis libro 1. Epigrammatum
de Porta.
Consequi ausus statum cum Fortis dicit,
Et subruat a sibi quarect arma doler.
Nondum scitis, ait, mortem non posse regem.
Credideram, satis hoc vos docuisse parum.
Dixit, & ardentes auso bibit ore fandum.
Innoc. & ferrum iura amolesta nega.
Horat. Carm. lib. 2. Ode 3.
Aquam memento rebus in arduis
Seruare mentem non secus in bonis
Ab insolenti temperatam
Lactata, morture Deli.
Horat. Epist. lib. 1. Epist. 3. ad
lum Florum.
Quid si
Frigida curarum somenta relinqueris postis,
Quo te caelestis sapientia duceat ires.
Hoc opus, hoc studium, parui prope reuerti
Si patria volumus, si nobis vixere coher.
Boet. de consol. lib. 3. Meto. 3.
Qui se solet esse potentem,
Animos domet ille feroces,
Nec sicca libidine colla
Fedis submitat habentis.
Etenim licet Indica longae
Tellus tua iura tremiscat,
Et feruar siluina Toule:
Tamen atris a pellere carat,
Miseramque fugate querelas
Non posse, potentia non est.
Menander.
Etw ti negatios conis, vt ad dno edicta
Pegonax iauio, tere y maceu, et
Telax d iuuat xpi Ous vlla qm.

maximè leges timent, si aduersus hostem sunt audacissimi: minimeque dolorem formidant, qui male audire maximè timet. *Plur. in Cleomene.*

Efficax fortitudo bellica, vt & aliæ virtutes earum possessoribus sunt fructuose. *Dionys. Halicarnass. lib. 2.*

Nihil adeo arduum est, quod non virtute consequi possit. *Casus de bello Gal. 17.*

Nihil est tam arduum quod animi fortitudine superari non possit. *Appian. de bello Hispanico.*

Fortiter se gerere in aduersis rebus, quid aliud est quam se uentem fortunam, in adiutorium sui, pudore victam conuertere? *Val. Max. lib. 3. cap. 7.*

Cuncta virtute sunt expugnabilia. *Tacitus, Annal. lib. 12.*

Decet viros fortes atque moderatos optima quidem optare, sed ferre quæcunq; incidunt. *Herodian. in Alex.*

In periculis virtutem impigram esse conuenit & audacem, atq; (quum res postulat) regibilem & consiliam. His virtutem oportet esse contentam, quæ furore quæsiuit & dextera. *Amm. Marcell. lib. 17.*

Illum fortem virum dicam, quam bella non subigunt, nec ad mota vis hostilis exieret, non cui pingue otium est inter delictos populos. *Senec. lib. 12. Sap. non cadere iniuriam.*

Fortitudo est virtus, pericula iusta contemners; aut scientia periculorum repellendorum, excipiendorum, prouocandorum. *Idem, de benef. lib. 2. cap. 34.*

Quid est fortitudo? Muni mentum humanæ imbecillitatis in expugnabile, quod qui circumdedit sibi, securus in hac vite obliuione perdurat: virtus enim suis viribus, suis telis. Non est quod inquam fortunæ putes esse tutum. Tuis pugna contra ipsam.

Fortitudo non arman. *Epist. 113.*

Fortitudo, & industria, & ad bellum prompta mens, tam in Persas, quam in altæ cinctos cadit. *Epist. 33.*

Bona capessere decet, & perpeti quodcumque accidit. *Plato apud Stob. serm. 7.*

Fortitudo virtus est animos, per quam non facile mortis metus ingruit. *Aristot. libr. de virtutibus apud Stobeam eodem Sermone.*

Fortitudinis vero inconcussus à mortis formidionibus, constantem in malis & in trepidum esse ad pericula: malle honestè mori quam turpiter seruari, & victoriæ causam præstare. Præterea autem fortitudinis est, & laborare, & in animo instituire, & posse. Accidit autem fortitudini & audacia, & animi præstantia, fiducia, confidentia, ad hæc industria & tolerantia. *Idem ibid.*

Fortis est non tantum hostium bellatorum, sed & voluptatum victor. *Stob. Sermon. 17. ex Democrito.*

Necessitudo etiam timidus fortes facit. *Sallust. in Carilin.*

Ego naturam vnam communem omnium existimo, sed fortissimum quemq; generosum esse. *Sallust. in Jugurth.*

Is clarus est, qui prælio strenuus est & bonus consilio: quorum alterum ex prudentia timorem, alterum ex audacia temeritatem consequi plerumque solet. *Idem.*

Secundis rebus feroces sumus. *Idem.*

Fortitudo autem non ea est, quæ contra naturam monstri vice nititur vitæque modum eius egreditur, aut stupore animi, aut immanitate aut quadam misera & necessaria in perpetendis doloribus, excitatione: qualem fuisse accepimus ferum quendam in ludo Cæsaris gladiatorem, qui, cum vulnera eius à medicis exticabantur, ridere solitus fuit. Sed ea vera & proba fortitudo est, quam maiores nostri sciunt, am esse dixerunt: & rerum tolerandarum & non tolerandarum. Per quod apparet, esse quædam intolerabilia, quibus fortes viri aut obeundis abhorreant, aut iustitendis. *Idem. lib. 12. cap. 5. Notitiam. Atticorum.*

Eneruus animos odisse virtus solet. *Val. Max. lib. 2.*

Multo enim, multoque sepius quam hostem superare, operosus est, nec aduersa propra resolutione fugientem, nec secunda effuso gaudio apprehendentem. *Idem. lib. 4.*

Multa exilia patient fugienti. Patria est, vbi cumq; vir fortis sedem sibi elegerit. *Qu. Curtius de gestis Alexandri. lib. 5.*

Nemo est tam fortis, quin rei nouitate perturbetur. *Iulius Caesar. lib. 6.*

Primum argumentum compositæ mentis existimo, posse consistere, & secum morari. *Seneca. ad Lucil. Epist. 2.*

Turpe est cedere oneri, luctari cum officio, quod semper recepit. Non est vir fortis & strenuus, qui laborem fugit. *Seneca epist. 22. ad Lucil.*

Fortis & compositus animus est, qui nec ablatum quicquam sibi sentit, nec abiectum: sed in eodem habitu est, quocumque res cedunt, siue geruntur. Vulgaria bona supra res suas eminent siue aliquid existis, quæ omnia casus excusserit, minor non fit. *Senec. ad Lucil. in epist.*

Fortes quidem & paratissimi fundere sanguinem suum, alienum videre non possunt. Alii gladium facilius recipiunt, quam vident. *in epist. 58.*

Sic dolores, molestias, iniurias virtus sua magnitudine elidit atque opprimit. *Seneca ad Lucil. epist. 68.*

Quæris, an omne bonum optabile sit: Si bonum est, inquis,

fortiter torqueri, & magno animo vri, & patienter equit, vti ista optabilia sunt. Distingue ista, & intellige quod aliquid optandum. Tormenta à me abesse velim, sed si fuerint, vt me in illis fortiter, honestè, animose que geram, velim non incidere in bellum, sed si incido, & valent, & omnia, quæ bellorum necessitas afferit, vt generositas, bo. Ita non incommoda optabilia sunt, sed vix quæ tur incommoda. Pati tormenta non optabile est, sed fortiter idem.

Non quia difficilia sunt multa, non audemus, sed quia demus, difficilia sunt. *Seneca ad Lucil. in epist.*

Non mirum est in tranquillitate non concitari. Idem tolli alicum, vbi omnes deprimuntur, ibi stare, vt in Sapienti viro nihil mali potest euenire. Stare rectum pondere, nulla illum res minorem facit. Nihil illi terrenda sunt, displicet. Nam quicquid cadere in hominem se cecidisse non queritur. *Idem epist. 73.*

Fortitudo non est inconflata temeritas, nec periculosa nec formidabilium appetitus: sed est scientia diffinitionis malum, & quid non sit. Diligentissima est in iudicio patientissima est eorum, quibus falsa spes malorum epist. 85.

Quemadmodum hostis est perniciosior fugientibus fortium in commodum magis inquit cedens, quam rata tibi est pax, si in aliquo certamine debellata torrensus conualitudo tenet, non animum. *Sen. epist. 79.*

Si alicum valde facias impaudum, quod Deo non fortis, sed infans est. Fortis ergo erit, non qui timore qui nihil mensurat timore, sed qui augeat fortitudinem. *Magnor. Mor. al. 1.*

Fortitudo contempritis timendum est. Cogitanda omnia, & animus aduersus ea, quæ possunt euenire, exilia, tormenta, morbos, bella, naufragia, meditari. *Epist. 89.*

Fortitudo est munimentum humanæ imbecillitatis, quod qui circumdedit sibi, securus in hac vite obliuione perdurat. *Idem. 114.*

Locum medium optimum dicimus in bello, quod inter locum medium, inter locum timidorum & audaciorum. *lib. 2. Poetica.*

Fortes ex eo nominantur, quod ea, quæ accipi debentur, forti magnoque animo perferant. Itaque est fortitudo, ea que iure laudatur: difficilis est exercitiorum molestia que plenas ferre, quam leuè vitare necesse. Sed fortitudinis finis iucundus est, est præparatus circumfusa sunt, minus apparet. *Idem. Aristophan. corum.*

Inter virtutes, quæ fortitudini famulantur, est quæ est aqua laborum ac molestiarum perpetua, imbecillitas: mollitiei que expulso. *Idem. 114.*

lis & firma perpessus eorum omnium, quæ dura, graui, & grauiora, ærumnosa contingere inquam potest, quoque, quæ periculosis atque aduersis malis vitandis esse doceat. *Iohannes Fontanus. libr. 1. de herica & heroica.*

APOPHTHEGATA

Zeno accusatus: quod conuulset in periculo ramati, cum in cuculo iuberetur edere monnales, nominauit periculo illi amicissimos. De his periculo, rogatus a tyranno, num quis superaret eum, ait: qui, Reipublice pernicies, tandem & linguam conuulset in os tyranni, quod ob iracundiam habet. *Epist. lib. 9. cap. 5.*

Bion frequenter dicere solebat, Senem esse videri iuuenem verò, fortitudine. *Laert. lib. 4. c. 7.*

Coriscus admodum tenex, cum à quodam genitro ualuisset: Apage, inquit, quam inuicis reuerentiam, quam partem itineris ementis, quod aboleret, ino Et sane fortitudinis pars melior in moderato modum ptu consilii. *Stob. serm. 7.*

Bias Crocuis rex cum contemptum atque manum alloctus esset, hominem in aduersis rebus infatigabilem cepas edere, sicutum ciuilitat indicans, quandoque puer lachrymas. Adeo sapientes arbitrantur, nihil esse vni, ac virtutem, cuius inilituta per totam vitam fortitudinis fracto animo sequuntur, nec imperans alio modo. *Indus. lib. Quod omnis probus liber.*

Idem. Conterius demisso vultu mœrentibus, in latronibus capti essent, animaduertens quosdam plus satis effeminatum esse, accedens, inquit: Tu viro enim opus habere videtur. Sic ille pudenter non esse vanum, erat sibi conuictus, in carcerem ita audacem coniectorem, sed veridicum suspensum. *Idem. lib.*

interrogatus, quid esset fortitudo & robur? dixit, Nodus...

Demetrius quid esset fortitudo? scilicet: dispendia mihi...

Theophrastus Philo: Minabatur ei tyrannus mortem, & quidem in...

Lato interrogatus, quomodo affectum esse conveniat aduersus...

Archieus, quid esset fortitudo, scilicet: Est inquit, virtus a...

Lacon quidam noctu praeteriens monumentum,...

Archieus, cum sophistam quandam de fortitudine differen...

Alexander Macedo. In illo sacra facienti Alexandro, sacerdos di...

Socrates mori adiuuatus, & proximus quidam Apollodorus...

Virginius, qui facinus magnam & praeciorum egerit, meita...

Archieus Spart. R. Soli inquit, in rebus secundis non fu...

Scipio inquit, quum nauem suam teneri ab hostibus vi...

Philo Iudaeus, cum aliis Iudaeis ex aula C. Caligulae eiec...

Athanasius, quum ei indiceretur à Iuliano Imperatore exi...

D. Ambrosius, postquam aduersus Arianos & Iustinam Augu...

Archieus, qui & Hormidas appellatus est, cum in Persia...

inquit, è vulgo: mea autem nihil interest, super seram ne an infra...

Anaxarchus. Alexandro mortuo, quum Anaxarchum contempe...

Demetrius Cynicus graui calamitate affectus dixit: Hoc vnum...

Paulus & Englius. Cn. Cornelius Lentulus in clade Cannensi...

M. Cato, quibusdam efferentibus hominem inconsulte auda...

M. Crassus, quum Publius, Grassi filius fortissime in bello &

Scipio inquit, quum nauem suam teneri ab hostibus vi...

P. Thraseas Vetus, cum post multa crudelia Neronis facinora...

Philo Iudaeus, cum aliis Iudaeis ex aula C. Caligulae eiec...

Athanasius, quum ei indiceretur à Iuliano Imperatore exi...

D. Ambrosius, postquam aduersus Arianos & Iustinam Augu...

Archieus, qui & Hormidas appellatus est, cum in Persia...

Archieus, qui & Hormidas appellatus est, cum in Persia...

Archieus, qui & Hormidas appellatus est, cum in Persia...

Archieus, qui & Hormidas appellatus est, cum in Persia...

Archieus, qui & Hormidas appellatus est, cum in Persia...

Archieus, qui & Hormidas appellatus est, cum in Persia...

Archieus, qui & Hormidas appellatus est, cum in Persia...

Archieus, qui & Hormidas appellatus est, cum in Persia...

Archieus, qui & Hormidas appellatus est, cum in Persia...

Archieus, qui & Hormidas appellatus est, cum in Persia...

Archieus, qui & Hormidas appellatus est, cum in Persia...

Archieus, qui & Hormidas appellatus est, cum in Persia...

Archieus, qui & Hormidas appellatus est, cum in Persia...

Archieus, qui & Hormidas appellatus est, cum in Persia...

Archieus, qui & Hormidas appellatus est, cum in Persia...

Archieus, qui & Hormidas appellatus est, cum in Persia...

Archieus, qui & Hormidas appellatus est, cum in Persia...

Archieus, qui & Hormidas appellatus est, cum in Persia...

Archieus, qui & Hormidas appellatus est, cum in Persia...

Archieus, qui & Hormidas appellatus est, cum in Persia...

EXANTHIA

Impia atque difficilia à me petis rex, qui vniuersitatis Deum nequam abiuro, vt tuæ maiestatis fiam amicus. Maius enim est erimen diuinam quam regiam lædere maiestatem. N. cephor. lib. 14. c. 20. Eccl. l. 11. f. 1.

Idem. Vestimentis quibusdam donatus à rege, qui cum beneficiis vincere conabatur, excandescens, tunicam confisilam abiicit, & voce magna exclamauit. Si huius, inquit, gratia me religionem longe optimam mutaturum putas, en munus tuum vna cum impietate habet. Rex autem tam forti illum animo esse cernens, nudum regia exegit. N. cephor. eodem loco.

Syracidas ante pugnam Leuciticam quibusdam dicentibus, illam ipsam diem ostenturam fortem virum : Mulcificandam, vrbane inquit, diem esse, quæ virum fortem monstrare potest. Plutarchus.

Anonymus. Miles quidam Lacedæmonius, in pugna prostratus, hostem eius tergo inlidens, rogauit vt se verteret, & in pectus potius stringeret ensem, rogatus : Quid ita? Ne Amalcius, inquit, meus erubeat si viderit, auerfis consilium vulneribus. Plutarchus in Lacon.

Pompeius. cum Syllanæ factioni se addidisset, non absque spoliis, nec sine cruenta victoria imperatori se copias exhibitum esse dicebat. Nec prius venit ad Syllam, quam multis conflictibus hostium duces superaret. Plutarchus in Rom. apoph.

Iul. Cæsar. post atteri os Tigurino, ad vrhem quandam sociorum proficiscens, cum audisset Heluetios in itinere occurrere, in locum quandam munitum se recepit. Ibi congregatis copiis, intractaque acie, vbi equus illius, cui solcabat insidere, adductus est. Hoc inquit, post victoriam vtr in persequendis hostibus, & pedes aggregatus est Heluetios. Plutarchus in Cæs.

Idem. Videns aquiliferum terga dansem hostibus, faucibus comprehensum hominem, in hostes manus conuertit, atque ait: Quorsum abis, ignauissime, an non illos esse vides, quibus cum dimicamus? Brutus lib. 2. c. 43.

Idem. Potentiam duabus potissimum rebus parari, pecunia scilicet & militibus, atque deinde eam potentiam euimodis rebus conferri & augeri, d. cere solebat. Existimauit autem, hæc duo sese mutuo cõsequi posse, exercitum commeatu retinere, iurium commeatu armis comparari. Siphil. in Cæs.

Idem. Dyrrachii expectabat, vt illuc à Brundisio milites mitterentur. Id cum tardius fieret, clam omnibus contenta scapha exigua, tentauit transmittere pelagus, cumque nauigium vnda obueretur, gubernatori iam animo deponenti, quis esset aperuit, dicens: Confide fortunæ, sciaique te Cæsarem vehere, Tanta erat animi præstantia, quasi iocunam ac Deos in manu haberet. Ac tum quidem tempestate ingrauescente, ventus est, quod insituerat, peragere: Milites autem, vbi reseruere factum, concursum fecerunt ad Cæsarem, grauerque ferebant, si alias expectaret copias, velut ipsi dussit. Plutarchus in apoph.

Anonymus. Cum Antonius appareret classem cum Cæsare confingere, quidam tribunus militum, vir fortis, & armis exercitatus, Antonio prætereuntem corpus suum multis cicatricibus insignitum ostendit, dicens: O Imperator, cur his vulneribus, aut huic gladio parum fidis, inquit, lignis si agilibus spem reponis? Sine Phœnicæ & Aegyptii classe pugnent, nobis Romanæ terram da, in qua confueuimus vel hostem vincere, vel mortem oppetere. Plutarchus in Cæsare Antonii.

Turbo. Adriani Cæsaris præfectus, monitus ab eo, vt curam haberet suæ valetudinis, libique daret vacationem a negotiis, respondit: Non decere Cæsaris præfectos nisi itantes mori, ignauium esse fentens, in lecto incumbentem expirare. Erasmus 6. in apoph.

Alphonsus, videns naufragos auxilium implorantes, suos adhortatus est, vt illico subuenirent, qui dum pertimescerent periculum maris tam horrendum dicentes, melius est: vnam quam vniuersas triremes perditum ire: Rex ipsemet soluit prætoriam nauem: Satis esse inquit, vna cum locis viris fortissimis occumbere, quam illos videre ante oculos extrema pati. Panor. lib. 2. de rebus gestis Alphonsi.

¶ SIMILITVDINES.

Syracide. Vt compages & iugamenta lignea ædificatio indita conciliu non dissoluuntur: Sic animus perpenso consilio nullo tempore pertinet, c. 22.

Plutarchi. Vt qui inambulantes atrollunt sese, ac dilatant, fastuosi vocantur: at laudantur, qui itidem faciunt in pugilum certamine, aut in pugna, & vocantur fortes & muniti: Sic & qui in rebus aduersis erigit animum, fortis habetur & insuperabilis. In Moralibus.

Vt cervus frustra sunt ingentia cornua, cum desit animus: Ita non satis est opibus pollere, nisi fortitudo accesserit. In Moralibus.

Seneca. Magnus gubernator & scisso nauigat velo, et si exaruit, tamen reliquias nauigat aptat ad cursum: Sic in corpore

parum felici ac deficiente tamen fortis animus sui

Erasm. Iouiani Pontani. Quoniam generosissimus quisque deconsequi appetentissimus: quibus vt potiarum, etiam in se ferre & perpeti. Ex hoc nature atque animi motu, modo impetu ad laudem ac decus (vt Cæcero ait) impetuntur in præliis. Non sentiunt virtutes in acie valentibus, sed mori malunt, quam tantummodo de legibus moueri. Nec vero quocunque in periculo, sed vbi aut ex morte decus illud tenentur adepturos. Sed quoniam simi etiam nature, tamen ferendis procellis allucinantur: maris in tempestatibus. Quorum quidem motum quam potest habere præclarum? Piebei quoque hinc vmbria educati, corporis cruciatu patiantur. Idem quoque vibratus, & hosticum tubæ sonum terreneque. Quibus vis, quique plane dicendus est vir, ex morte que quocunque sit multo pulcherrima: decus illud auspici contentum, quam maxime felicitatis, otiosus vt potiarum, difficultatis, neula sponte addit: in quibus periculis aut si hoc tulerit, in oppetenda morte, laudemque & decus colorem legit. De fortitudine lib. c. 7.

Cann. amicus vehementius latrat, quam mouet. Quæque humina minimo sono labi videmus. De gestis Alex. lib. 5.

Francisci Philisphi. Vt nature atque fortune deitate vtendum est, & secundum rationem: ita eorum da, li qua sunt, animo infracto atque ingenti tolerantia iubent. In Consolatione ad Iacobum Antonium Aluicium tu filii.

Idem. Vt palmæ arboris ramus, imposito onere, tur in terram cæteram more, sed renititur, & vltimum cinae pondus erigit sese: ita viri fortis animus quoque periturus, quoque magis læuit fortuna, hoc est certum cap. 43.

Erasm. Roterodami. Vt in arboribus robuiores quiloni opponit, quamque Austrum aut Zephyrum ventosiores ac firmiores sumus in his, in quibus non datur erevit fortuna in similibus.

Vt pisces, in mari nati, educati que, nihil tamen sperant: ita qui dami inter barbaros geniti & educati, longè minime barbarie. In similibus.

Thruerit, multis ignis lignis potius accenditur, tingitur: Neque vir fortis calamitibus & iniuriis magis animatur. In apoph. 15.

Quo hostis est occisor, eo est formidabilior: pro quo lupum vincit, quam alios. In apoph. 16.

¶ ADAGIA.

Masculum Varro.

Quicquid segetum, solidum ac robustum est, masculum Lepidus erit. Id ad incorporea transferatur, solent fortis erigunt animum masculum appellamus.

Adamantius. Ad aquarum, l. laro. Ero eo quod est, inexorabilis, insatigabilis, iuuiculus. Aut maerenti vincendum, aut moriendum. c. 1. in h. m. 2.

Dici solium, vbi certa stat sententia, aut resipiscere, aut immori. H. 2. h. v. 1. 2.

Celebratum est cuiusdam Lacana apoph. 2. c. 1. clypeum dixerit, & ταντα τὰς ἰδέσθαι, aut tantum, aut Laconia significans, aut ferendum clypeum, aut tantum.

Thurium Iema Οὐρανὸν ἔγχευ. Dicebant animum in clypeum, & ad bellum paratum. Influxu plagam ab aratro, & τὰς τὰς ἰδέσθαι. Cum in bebimus strenue pugnat, licet sua aratro. Mænia ferrea, non terrea.

Inuicis non oportere in amentum cian aut in amentum sed in viri armatis: quorum consensu mouerunt in uice, cian autem optime tuerur. H. 1. 2.

Hic mirus alienus est. Præbere viros. Ad fortiter agendum ferendum adfertur. Homeri ex illud.

Αὐτὸς ἴππῃ φέρον, ἰππὸς δὲ δέξεται ἄλκιον. Etia est viri, scilicet, exprimitur. Territans, metumque in anem inuenit, ut in h. 1. 2. licet bit. quo Stenelam alloquitur Diomedes.

Μὲν ὄσοι δὲ ἄρῃσιν. Ne respiciantur auctor su.

Vnum augurium optimum tueri patriam.
Abit in proverbium etiam hic versus homerius,
Et sicuti dicitur, ἀντιπροσώπων ἄνδρα.

Una autem optima pro patria pugnare tuenda.
In Lipsidno pugnas, in Leodidno pugnare.
Proverbum dicitur in strenuis ac bellicosis viros.

EXEMPLA BIBLICA.

Fortitudinis & magnanimitatis exempla: Abraham, Gen. 14.
Iacob 31. 36. Moise & Aaron, Exod. 5. 1. Numeri 14. 9.
Dante 17. 36. 50. 24. 6. 25. 5. duodecim adolescentis. 2. Sa-
muelis 17. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

HISTORICA EXEMPLA.

Enim cohortans adolescentes, ut auctacter pugnarent, sub
...
Puerorum denique sequebatur:
Augus...
Puerorum denique sequebatur:
Augus...
Puerorum denique sequebatur:
Augus...

peio, A. Themio consulibus (scriptum est in libris Annalium, plus
quam credi debeat, strenuum bellatorem fuisse: nomenq; ei fa-
ctum ob ingentem fortitudinem, appellatumque esse Achillem
Romanum. Is pugnasse in hostem dicitur centum & viginti praeliis
cicatricem auctam nullam, adversas quinque & quadraginta tu-
lisse, Coronis esse donatum aureis octo, obliquali vna, muralibus
tribus civici quatuordecim, torquibus tribus & octoginta, armil-
lis plus centum sexaginta, hastis duodeviginti. Phaleris quoque
donatus est quinquies vicifque. Populi militaria dona habuit
multiuga: in his prouocatoria pleraque. Triumphavit cum Im-
peratoribus suis triumphos nouem. Aulus Gellius Notium Attri-
catum lib. 2. c. 11.

HIEROGLYPHICA.

Per anteriora Leonis Hieroglyphice robur significatur: propte-
terea quod in eo animalis membra illa robustiora sunt: ab excel-
lenti enim vi quadam vniuersalique rei significata sua Aegypti de-
sumebant. Expreflit robur hoc Lucretius Carus, cum in scrip-
sit;

Principio genus acre Leonum seuque secla
Tura est Virtus.

Tier. Valer. li. 1. pag. 2. F.

Per Vestus hieroglyphice pugnacitatem, & infestum aduersus
hostes ingenium significabant. Idem lib. 4. pag. 34. E.
Fortem quoque per Camelum Hieroglyphice praefigurabant.
Est enim in hoc animante mirus dorsii vigor, & onerum gerendo-
rum robur indefessum, vt fame etiam acuti pertinacissime tolera-
ta, in plures sub onere dies perleueret. Valer. li. 1. pag. 116. E.
Fortitudinem quoque nonnulli per Tigridem fluuioium omni-
um rapidissimum hieroglyphice significant, quod quemadmo-
dum velocissimus hic fluuius, qua parte ex Armenia in Melitopota-
miam labitur, propter rapidissimam velocitatem sagitte (que Ar-
meniorum lingua Tigris dicitur) comparatur: sic fortitudo cursu
quodam pernici concitata, obstantia quaeque demoliri atque pro-
fertere videatur, nullique obicibus, oppositisque mollibus aut
obstaculis impediti, quin quo ferri destinari, eo victrix prorump-
pat. Idem lib. 2. pag. 197. C.

Non temere quoque; Adamantem pro fortitudine proponi, cui
robur indomitum, visq; insuperabilis nomen merito fecisset, quip-
pe qui limax scalpito & malleo duritia inenarrabiliter resistit, quodque
omnium maxime admirandum est, contra etiam ignis violentiam
incolumis lapillus euadet. Idem lib. 4. p. 422. E.

ELEMATA.

Signa Fortium,
Dialogismus,
And. Alc. Emblemata xxxiii.

Quae causa mouet, Solueris Saturnia, magni
Vt rumulo insidias ardua Aristomenis?
Hoc moneo quantum inter aues ego robore preesto,
Tantum semideo inter Aristomenes.
Insidant rimis rimidorum busta columbae:
Nos aquile intrepidus signa benigna damus.
Obdurandum auerxiu vigentia.

Emblema. xxxvi.

Nirvius in pondus palma, & consurgit in arcum,
Quo magis & premitur, hoc magis tollit onus:
Feri & odorata, bellaria dulcia glandes,
Quis mensas inter primus habetur honos.
Ipuer, & reptans ramis has collige mentis
Qui constantis eris praemia digna feret.
Strenuorum immortale nomen.

Emblema. cxxxv.

Acacia tumulum Rheo in litore cernis.
Quem plerumq; pedes rursus at alba Theris.
Obregitur semper viridi lapsu hic amarantus,
Quod nunquam heros sit mortuus honos.
Hic Gratum murus, magni rex Helioris. Haud plus
Debet Meonida, quam sibi Meonides.

Fortuna.

DEFINITIO ET ETYMOLOG.

Fortuna. Graece τύχη, ἡ & τύχης, ἡ, fortunatus dicitur.
Hebr. Gad, à verbo Gadhas, turmatum exciuit: propter
fortuna varias conuersiones. Tur etiam Soc. dicitur i. lora. Pa-
rim, Sortes, Esther. 3. 7. & 9. 27. & c. à verba Por. labefactaur, fregit,
irritum fecit. Sors enim consilia humana variatq; astutiorum cogi-
tationes labefactat. Est autem fortuna causa per acciden- inagen-
tibus è proposito, semper & frequenter in his, quae propter hoc fi-
unt secundum Arist. li. 2. Physic.
Fortuna est causa per accidens, vt in paucioribus praeter inten-
tionem, in his, quae sunt propter finem, & à proposito. secundum B.
Thom. li. 11. Met. li. 8. fm.

Fortuna quid aliud est? quid fors? quid casus? quid euentus?
aut

EXAMINATA

nisi cum fiscaliquid cecidit, sic euenit, vt vel non cadere atque euenire, aut aliter cadere atque euenire poterit. *Sec. Cic. lib. 2. de Diuina.*

Fortunæ nomen à volubilitate inditum est. Nam quæ prius Fortuna à vero dicebatur litera V. mutatione in F. affinem (quod in plerisque dictionibus factum est) in fortunam abiit. Cuius præcipuum opus esse poetæ finxerunt, ima summis, imis summa committere, rerumque omnium vicissitudinem inducere & cuncta inuertere: cuius quidem vertiginis ergo *Φερεσίδος τυχη* à Pindaro appellatur.

Fortuna dicitur à fero fers, quod temere & sine ratione feratur. Est enim fortuna accidentium rerum, subitus atque inopinatus euentus. Hæc eadem fors dicitur. *Teren. O fortuna, ô fori fortuna, Se nunquam es perpetuo bona.* Aliud (ait *Donatus*) est fortuna, & aliud fors fortuna. Fortuna dicta est incerta res, fors fortuna euentus fortunæ bonus. Nam fors fortuna est, cuius diem festum colunt, qui in arte aliqua viuunt, huius ædes trans Tyberim erat. Sane fortunæ vocabulum medium est, sed cum fortunam solam dicimus, intelligimus felicitatem, vnde fortunatos felices nominamus, infortunatos vero infelices, & infortunium malam fortunam: fortunare est prosperare, & bonis augere. *Cicero: Tibi patrimonium dii fortunent.* Hinc fortunæ dicuntur diuitiæ, & fortunatim aduerbium prosperare ac feliciter. *Plautus: fortunatim omnia succedant.* Fortunæ etiam Insulæ in mari Atlântico vltra Gorgonas sic dicte à fructuum vberitate.

Fortuna & casus sic differunt, quod casus in plus est, quam fortuna, quia omne quod est, à fortuna, est à casu, sed non conuertitur. Casus, non solum est in hominibus, qui voluntarie agunt, sed etiam in aliis animalibus, sicut quod equus casu venit, quando salutem adeptus est, licet causa salutis non venerit. In his, quæ simpliciter fiunt, causa alicuius extrinseci, tunc dicimus, quod fiunt à casu. Sed à fortuna dicimus illa fieri cæcun de numero eorum, quæ sunt à casu, quæcunque accident in habentibus propositum. Quare infans & bestia nihil agit à fortuna. *Ex Arist. lib. 2. Phisic.*

¶ Loci Bibliici.

Fortunæ quod tribuitur, vulgo Scriptura ad Deum refert, vt videre est. *Exod. 21. 13.*

Fortuno nihil accidit, *Exod. 21. 13. Deut. 19. 5. 1. Sam. 5. 9. 12. & 9. 19. 20. 1. Reg. 13. 24. Prov. 16. 33. Ez. ecb. 21. 2. 1.* Vide Dei prouidentia.

¶ PATRYM SENTENTIAE.

Fortuna est accidentium rerum subitus atque inopinatus euentus. Multa enim, inquit Cicero, efficit inopinata nobis propter obsecritatem ignoracionemque causarum. *Descriptio fortunæ per Laëtantium l. 3. De falsâ sapientia. c. 29.*

Quomodo ergo Dea fortuna aliquando bona est, aliquando mala? an forte, quando mala est, Dea non est? sed in malignum cæmonem repente conuertitur? *Aug. de ciuit. Dei. l. 4. c. 18.*

¶ POETARVM DICTA.

Ouid. lib. vlt. Trist. eleg. 15.

Rera quidem est virtus, quam non fortuna gubernas,
Quæ maneat stabili, quam fugis illa, pede.
Horat. 35. Od. 10. 1.

O diua gratum que regis Antium,
Præfens vel imo tollere de gradu
Mortales corpus, vel superbos
Vertere sanctorum triumphos
Te pauper ambit sollicita prece
Roris colonas, te dominam æquoris,
Quicumque Bithyna læcessit
Carpit hinc pelagus cartina.

Te Dacus asper, te profugi Scythæ,
Vrbesque gentesque & Latium serox,
Regumque matres Barbarorum, &
Turpirci metuntur tyranni.

Inturgescens ne pede proruas
Stantem columinam nec populus frequens
Ad arma cessanteis, ad arma
Concitet, imperiumque frangat?

Te semper antest sana necessitas,
Clausos trabales, & cuneos manæ,
Gestans abena, nec fenerus
Vncus abest, liquidaque plumbum.

Te spes, & aliorum fides calit
Velat a panno, nec comitem abnegat:
Vt cunq; mutat a potentis
Veste domos iuicæ linguæ.

At vulgus insidum, & meretrix retro
Toritura cedit, diffugiunt que cadis,
Cum sece siccatu amici,
Ferre iugum pariter dolosi, &c.

Claudius lib. 1. in Ruffinum.

Sed ceteros hominum tantæ caliginis Solus
Aspicere lægoque diu florere nocentes,
Vexatque pio: rursus labefacta cadebat
Religio, cuiusque vnam non sponte sequebat

Alterius, Sæuo qua semina currere motu
Affirmat, magnamque nouas per inane figurat
Fortuna, non arte regi que numina senja
Ambiguo, vel nulla queat vel ne scia nosse.

Seneca,
Fortuna opes auferre, non animum potuit.
Seneca.

Quicquid in altum
Fortuna tulit ruitura lenat,
Horatius.

Fortuna nunquam perpetuo est bona,
Fortuna sams læra negotio &
Ludum insolentem ludere pertinax,
Transmutat incertis honores,
Nunc mihi nunc alii benigna,
Lucan.

Seruat multos fortuna nocentes.
Seneca.

Res secunde non habent unquam modum.
Seneca.

Prospera animos efferunt.
Plautus.

Terinde sit quisque fortuna vitur ita præcæ
Ierent.

Omnibus nobis se res dant sese, ita meque
Horatius.

Fortuna non mutat genus.
Martial.

Fortuna multo nimis dat, fati nulli.
Ouidius.

Dat quodcumque libet fortuna rapitque.
Sil. Ita.

Breuis est magni fortuna fauoris.
Horatius.

Quæ res plus nimio delectauere secunda,
Asuata quæscunt.
Ouidius.

Fortuna arbiris tempus dispensat obiq;
Caveat successibus opio,
Quisquis ab euenit facta miranda potat.
Iuuenal. Sat. 10.

Nullum nomen abest, sicut prouidentia, sed ite
Nos facimus fortuna Deo, scilicet loquimur.
Ouid. 1. de Pont.

Quid facis ab dementi, cur si fortuna recedat,
Naspiras o lacrimas eripis si setus?
Tibull. lib. 1.

Versatur celeri fors leuis orboreta.
Ouid. 5. de Trist.

Rera quidem est virtus, quam non fortuna gubernas,
Quæ maneat stabili, quam fugis illa, pede.
Aulon. in epig.

Si fortuna iuuat, caueo tolli,
Si fortuna tonat, caueo mergi.
Fama est stultibus camasse Agatibolæ regem,
Atque ab eacum Samio sepe ontia, & iano
Fercula gemmarum cum peneret auræ, & iano
Et miseret opes pauperum simul.
Quærens causam respondit: hec ego qui sum
Sicania sigulo sum genitore fati.
Fortunam reuerenter habe quicquidque reperit
Dives ab exili progrediere loco.
Menander.

Αὐδῶντος ἀν, μὴ νοῦτος κούτος τοῦτος.
Homo existens recorde communit fortuna.
Δὸς τῶ τοῦτος τῶ μὴ ἐστ, καὶ τῶ μὴ ἐστ.
Si dederis fortunæ paruum aliquid, accipiet
Oὐδὲ μὴ ἔστω δὲ τῶ μὴ ἐστ, τῶ μὴ ἐστ.
Deo pugnare gratum est & fortuna.
Ois μὴ ἐστ ὅτι οὐδὲ μὴ ἐστ, ἀφῆκε τῶ μὴ ἐστ.
Aliquibus quidem dat, aliquibus auerit
Πᾶσι, & τῶ φῆκε τῶ μὴ ἐστ, τῶ μὴ ἐστ.
Omnibus quidem bene sapientibus exultant
Πῆχες παρῆκε τῶ μὴ ἐστ, τῶ μὴ ἐστ.
Sicertum præfente fortuna negotia.
Σε, ἴφου ἴ παρτα τῶ μὴ ἐστ, τῶ μὴ ἐστ.
Permutat autem omnia quæ sunt in vna parte
Τοῦτος τῶ διατῶ πῆγε, μὴ ἐστ, τῶ μὴ ἐστ.
Fortuna mortalia negotia, non constantia.
Τῶ μὴ ἐστ τῶ μὴ ἐστ, τῶ μὴ ἐστ.
Casus nobis melius consulti.
Τῶ μὴ ἐστ τῶ μὴ ἐστ, τῶ μὴ ἐστ.
Mortalia omnia mutat necesse mouet habent.
Χε, ἴφου μὴ τῶ μὴ ἐστ, τῶ μὴ ἐστ.
Tempus mutat facile in seculum.
Οὐδὲ μὴ ἐστ τῶ μὴ ἐστ, τῶ μὴ ἐστ.

Quam varia res est Erratilis Fortuna.
 Ex primo Epigrammat.
 Oia idcirco quae sunt in mundo sunt
 Quae sunt in mundo sunt in mundo sunt
 Non propterea fortuna te promouit sed ut ostendat
 Quae etiam in te omnia facere potest.
 Lucianus.
 Multa dies in bello conficit rursus.
 Et rursus multa fortuna sorte recumbunt.
 Haud quemquam semper fortuna secuta est.
 Actus in Telepho.
 Nam si a me regnum fortuna atque opes
 Eriperet quiuis, et virtutem nequiss.
 Lucan. lib. 2. Pharsal.
 Sors incerta sagittarum.
 Fertque refertque Vices, et habent mortalia casum.
 Lucan. lib. 3. Pharsal.
 Neque enim tam sufficit illa
 Praecipiti fortuna ruo.
 Idem lib. 8. Pharsal.
 Longi paruas fortuna fauoris
 Exigit a misero.
 Ouid. Metamorph. lib. 7. fab. 10.
 Flebile principum melior fortuna secuta est.
 Idem lib. 13. fab. 4.
 Tanta homines rerum inconstantia versat.
 Ouid. Metamorph. lib. 15.
 Nil equidem durat et diu sub imagine eadem.
 Crederem sic ad ferrum venis ab auro
 Saecula sic toties verja est fortuna locorum.
 Idem Metamorph. lib. 1.
 Sic omnia versat.
 Cernimus, atque alias assumere robora gentes,
 Concideret huius sic magna sunt conjugue viri que,
 Perque decem, potui tantum duci sanguinis annos.
 Nunc inuisa veteres, antummoio Troia ruinas,
 Et pro diuitis tumulos videntur auorum.
 Clis a suis sparta magna vixere Mycena,
 Nec non et Cecrops nec non Amphionis arces,
 Vix solum sparta est, alia cecidere Mycena.
 Oedipodonia quid sunt nisi nomina l'beba?
 Quid t' andronis restant nisi nomina Athens.
 Quid Trit. lib. 2.
 Cum caput quassata domus subsidere, partes
 In proliantus omnes recumbit onus.
 Conclaque fortuna rimam sacente debiscunt:
 Ipsa sua quodam pondere trahitur.
 Ibidem.
 Silius in iuperis etiam fortuna luenat est,
 Nec Veniam lejo Numine casus habet.
 Seneca in Herc. fur. trag. 4.
 Iniqua ratio maximis vixitibus
 Fortuna parca, nemo se tunc diu
 Periculis efferre tam crebris potest.
 Ibidem.
 Quem sepe in ansu casus, quando inuenit.
 O fortuna viri inuida sortis:
 Quam non aequa bonis praemia amida.
 Seneca in Hylle. trag. 2.
 Habere regnum casus est, rursus dare.
 Ima permutat breuis hora summis.
 Ibidem.
 Ibidem.
 Nemo confidat nimium secundis,
 Nemo desperet meliora lapsi.
 Misceat hoc illis prohibet que Clarbo
 Siare, fortunam rotat omne futurum.
 Nemo tam Deos habuit fauentes,
 Crastinum se possit sibi polliceri,
 Res Deos nostris celeri citatas
 Turbine versat.
 Ibid. trag. 4.
 Res humanas ordine nullo
 Fortuna regit, spergit que manu
 diuina caeca, pectora fouens.
 Ibidem. trag. 6.
 Ne turpe puta, quicquid miseros fortuna iubes,
 Ibidem.
 Violenta nemo imperia continuit diu,
 Moderata durans, quoque fortuna alius
 Enexit ac leuauit hauianas opes,
 Hic se magis suppressere filicem decet.
 Ibidem.
 Misero datur, quod cuius, fortuna datur
 idem. trag. 7.
 Fortes fortuna inuat, signa uos premis,
 Idem. trag. 6.
 Rapida fortuna a leuis
 Praecipit, regno eripuit exilio et dedit.
 Lucan. trag. 8.

Quam varia res est Erratilis Fortuna.
 Ex primo Epigrammat.
 Oia idcirco quae sunt in mundo sunt
 Quae sunt in mundo sunt in mundo sunt
 Non propterea fortuna te promouit sed ut ostendat
 Quae etiam in te omnia facere potest.
 Lucianus.
 Multa dies in bello conficit rursus.
 Et rursus multa fortuna sorte recumbunt.
 Haud quemquam semper fortuna secuta est.
 Actus in Telepho.
 Nam si a me regnum fortuna atque opes
 Eriperet quiuis, et virtutem nequiss.
 Lucan. lib. 2. Pharsal.
 Sors incerta sagittarum.
 Fertque refertque Vices, et habent mortalia casum.
 Lucan. lib. 3. Pharsal.
 Neque enim tam sufficit illa
 Praecipiti fortuna ruo.
 Idem lib. 8. Pharsal.
 Longi paruas fortuna fauoris
 Exigit a misero.
 Ouid. Metamorph. lib. 7. fab. 10.
 Flebile principum melior fortuna secuta est.
 Idem lib. 13. fab. 4.
 Tanta homines rerum inconstantia versat.
 Ouid. Metamorph. lib. 15.
 Nil equidem durat et diu sub imagine eadem.
 Crederem sic ad ferrum venis ab auro
 Saecula sic toties verja est fortuna locorum.
 Idem Metamorph. lib. 1.
 Sic omnia versat.
 Cernimus, atque alias assumere robora gentes,
 Concideret huius sic magna sunt conjugue viri que,
 Perque decem, potui tantum duci sanguinis annos.
 Nunc inuisa veteres, antummoio Troia ruinas,
 Et pro diuitis tumulos videntur auorum.
 Clis a suis sparta magna vixere Mycena,
 Nec non et Cecrops nec non Amphionis arces,
 Vix solum sparta est, alia cecidere Mycena.
 Oedipodonia quid sunt nisi nomina l'beba?
 Quid t' andronis restant nisi nomina Athens.
 Quid Trit. lib. 2.
 Cum caput quassata domus subsidere, partes
 In proliantus omnes recumbit onus.
 Conclaque fortuna rimam sacente debiscunt:
 Ipsa sua quodam pondere trahitur.
 Ibidem.
 Silius in iuperis etiam fortuna luenat est,
 Nec Veniam lejo Numine casus habet.
 Seneca in Herc. fur. trag. 4.
 Iniqua ratio maximis vixitibus
 Fortuna parca, nemo se tunc diu
 Periculis efferre tam crebris potest.
 Ibidem.
 Quem sepe in ansu casus, quando inuenit.
 O fortuna viri inuida sortis:
 Quam non aequa bonis praemia amida.
 Seneca in Hylle. trag. 2.
 Habere regnum casus est, rursus dare.
 Ima permutat breuis hora summis.
 Ibidem.
 Ibidem.
 Nemo confidat nimium secundis,
 Nemo desperet meliora lapsi.
 Misceat hoc illis prohibet que Clarbo
 Siare, fortunam rotat omne futurum.
 Nemo tam Deos habuit fauentes,
 Crastinum se possit sibi polliceri,
 Res Deos nostris celeri citatas
 Turbine versat.
 Ibid. trag. 4.
 Res humanas ordine nullo
 Fortuna regit, spergit que manu
 diuina caeca, pectora fouens.
 Ibidem. trag. 6.
 Ne turpe puta, quicquid miseros fortuna iubes,
 Ibidem.
 Violenta nemo imperia continuit diu,
 Moderata durans, quoque fortuna alius
 Enexit ac leuauit hauianas opes,
 Hic se magis suppressere filicem decet.
 Ibidem.
 Misero datur, quod cuius, fortuna datur
 idem. trag. 7.
 Fortes fortuna inuat, signa uos premis,
 Idem. trag. 6.
 Rapida fortuna a leuis
 Praecipit, regno eripuit exilio et dedit.
 Lucan. trag. 8.

O regno.

...eiam nostris malis cumulus, accedit, quod affirmatio
...bona regum merita sed fortuna spectat euenrum: caque
...esse prouisa, quae felicitas commendauerit. Quo
...bona prima omnium deleteret infelices. Qui nunc
...bona distone multiplicis: sententia, piget re
...Hoc autem diuini, vltimam esse aduersae fortunae facri
...dum miseris aliquod crimen affingatur, quae per se
...ceduntur. Boet. lib. de Consol. prof. 4.
...inquit mundam temerarius agi, fortuitisq; casti
...an nullum credis ei esse regimen iatibus? Atqui in
...simulacrum modo, vt fortuna temeritate tam certa
...Veni operi suo conditorem praesidere Deum scio,
...fuerit dies, qui me ab hac sententia veritate depellat.
...prof. 6. dicitur Philosoph.
...quo animo tolere oportet, quicquid intra fortu
...gerit, cum semel iugo eius colla submiseris. Quod si
...quid scribere legem velis ei, quam tu tibi domi
...elegisti, nonne tu inuoluis fuens, & impatientia for
...tunae accedebis, quam permutare non possis? Boet. de Consol.
...ita committens, non quo voluntas pereret, sed quo
...des, promoueris. Siarius semina credes feraces inter se
...penales. Fortunae te regendum dedisti, dominae
...obtemperes. Tu vero voluntis rote impetum
...omnium mortalium solidissimas, si manere in
...desiderat, idem.
...hunc continuum ludum ludimus. Rotam
...infima summis, summa infimis mutare
...legem, sed ea lege ne vti cum iudici mei ra
...inuitiam putes. An tu mores ignorabas me
...sciam nunc primum subitus, hospesq; ve
...humane rebus inesse constantiam reris, cum saepe
...velox hora dissoluatur? Nam etiam rara est fortuitis
...vite dies mors quaedam fortuna est
...moriendi
...id. prof. 3.
...hominibus aduersam quam prosperam pro
...felicis videretur
...mutatio
...bono
...fragilis felicitatis ab
...ignat
...exercitatione
...id. prof. 8.
...id. prof. 10.
...id. prof. 11.
...id. prof. 12.
...id. prof. 13.
...id. prof. 14.
...id. prof. 15.
...id. prof. 16.
...id. prof. 17.
...id. prof. 18.
...id. prof. 19.
...id. prof. 20.
...id. prof. 21.
...id. prof. 22.
...id. prof. 23.
...id. prof. 24.
...id. prof. 25.
...id. prof. 26.
...id. prof. 27.
...id. prof. 28.
...id. prof. 29.
...id. prof. 30.
...id. prof. 31.
...id. prof. 32.
...id. prof. 33.
...id. prof. 34.
...id. prof. 35.
...id. prof. 36.
...id. prof. 37.
...id. prof. 38.
...id. prof. 39.
...id. prof. 40.
...id. prof. 41.
...id. prof. 42.
...id. prof. 43.
...id. prof. 44.
...id. prof. 45.
...id. prof. 46.
...id. prof. 47.
...id. prof. 48.
...id. prof. 49.
...id. prof. 50.

ferre possit. Si inquit, hostes videat in maiori versari miseria. Max. serm. 18.
Chilon. Chilonis sententia huic non ab similibus est, qui dicebat, infortunatam non irridendum esse, fortuna cum inconstans sit, & nostrae etiam felicitati inuideat. Stob. serm. 109.
Idem, ab Aesopo interrogatus, quid aeger Iupiter? Respondit: Excelsa deprimi, depressa extolli, indicans, arbitrio numinis res hominum sursum deorsum volui, reuoluiq; Laert.
Aesopus, quae erant, quid dii facerent? dixit, eos alia frueri, alia diruere. Stob. serm. 113.
Eodem interrogatus, quis esset in vita maxime anxius? Qui in maximis, inquit, rebus cupit esse fortunatus. Is enim mille curis distorquetur, vt assequatur ardua: & allequutus, aequetorquetur ne amittat. Laert. l. 4.
Idem dicere solebat, Fortunam diuibus pecunias non dono dedisse: sed mutuo. Haec enim, cum suis bonis extra omnem spem nos euehit, suoque pro arbitrio mox deprimi incautos. Stobaeus serm. 103.
Socrates dicebat, idem esse in secunda fortuna alium sapere, & in lubrica via cursu certare. Stob. serm. 103.
Bis cum demum infortunatum esse pronunciabat, qui infortunium suum a quo animo ferre non posset. Max. serm. 18.
Idem. Interrogatus, quid esset difficile? Mutationem, inquit, secunda fortuna torretur terre. Max. serm. 18.
Leontichidas, roganti quo modo quis maxime praesentia bona tueretur? Si non omnia, inquit, fortunae crediderit. Bryson. lib. 2. capite 37.
Dionysius iunior, amisso imperio Corinthi agens si quis ipsi molestus esset, dicebat. Quam beati sunt, qui a puero infelices fuerunt. Stob. serm. 106. de inperuenientibus.
Idem. Conuenerant aliquando Dionysius secundus & Philippus Amyntae. cumque in diuersos sermones incidissent: Philippus inter alia Dionysium rogabat: Quomodo cum tantum regnum accepisset a parente, non id defendisset, & conseruasset? Respondens: non mirum est, ait: quoniam quam reliqua mihi pater omnia reliquisset, fortunam solum qua ea parauerat, & tutatus fuerat, mihi non tradidit. Aelian. lib. 12. de Var. hist. & Bryson. lib. 2. cap. 37.
Democritus etiam bonum gubernatorem aliquando naufragium facere, & virum bonum vel indutrium etiam infortunatum euadere dicebat. Anton. & Maxim. sermo. de fortuna bona & mala.
Pausanias. Simonides ad conuiuium a Paulania vocatus, rogabatur inter conuiuandum, vt quidam ex philosophiae arcanis in medium adferret hospitibus, quod documento esset omnibus. Is itaque respondit Paulania: Memineris te hominem esse. Vidit vir sapientissimus, Pausaniam ex nimia felicitate superbientem, quem hoc dicto sui officii admonere voluit. Sed Paulania contempsit philosophi dictum. At cum iam in Characeo cum fame luctaretur, iamque contumeliosissimam mortem praeculis cerneret, in memoriam philosophi dictum reuocans: O Cec hospites! ait, magnam quiddam in tuo erat sermone: ego vero nimium fortunae meae fidens, cum nullius momenti esse putabam: vnde nunc miseram interire cogor. Aelian. libro 9. de Var. hist.
Craesus, consultus a Cyro de bello suscipiendo contra Tomyriam reginam, qua tandem occisus est: Si tibi, ait, esse videris immortalis, nihil est opus vt meam tibi sententiam dicam. Si vero te quoque agnoscis hominem, illud in primis dico, talem humanarum rerum circulum esse, qui rotatus, eosdem semper fortuna os esse non sinit. Bryson. lib. 2. cap. 37. ex Herod.
Demetrius. Ilium qui sinistram fortunam ferre nequeat, ne dextram qui dem posse ferre dicebat. Ant. in Meli. par. 1. ser. 10.
Idem. Nemo Demetrio fuit viraque fortuna exercitator. Itaque frequenter solebat in fortunam illud Aeschylus dicere. Tunc extulisti, tu ipsa rursus deiecit. Aut. in Demetrius.
Darius. Xerxis pater, in sua laudem dicere solebat, sese praesertim ac rebus asperis reddi prudentiorem. Atqui talis prudentia nimio constat reip. Praestat principem & philosophiae praecipit habere sapientiam potius, quam experimentis miseram, vt vocant, colligere prudentiam. Erasm. lib. 3. ex Plat. in pophth.
Philippus. Cum Philippo Macedoni nuntium esset allatum, vno die multas res feliciter ac prospere gestas (nam eodem tempore vicerat in Olympis, & Parmenio Dardanentes praesidio fuderat, & Olympias ipsi malediculae sortem erat enixa) porrectus in caelum manibus exclamauit: Et o fortuna, inquit, pro tot tantisque bonis leui quopiam malo me affice. Vir cordatissimus, non insolenter gestit ob rerum successum, sed fortunae indulgentiam suspectam habuit, cuius ingenium esse nouerat, vt quibus exitum molitur, his prius noua rerum prosperitate blandatur. Huc pertinet quod de Polyrate Samiorum tyranno refert Phn. Plus. in apoph. l. 1. g. 6. 2.
Apelles, interrogatus, cur sedentem fortunam pinxisset? Respondit. Quia loco stare non potest. Stob. serm. 130. Max. serm. 67.
Kamillus, infelicitatem hominibus plurimum prodesset dicebat, eo quod in rebus aduersis docemur de rebus antea nobis
T T ignotis.

LAZARUS

APOPHTHEGATA
...faciat, quemadmodum quis calamitatem optime

ignotis. Multi enim cum ratione futura praevidere non possunt, patiendi res intelligunt demum. *Antonius in Melissa, part. 1. sermone 70.*

Idem. Eum nequaquam beatum predicandum dixit, qui propter amicos, aut alias fortunae dotes exultaret, haec enim sunt fallacia & caduca omnia, quae fortunam in sua potestate habet. *Maxim. serm. 18.*

Fabius Max. Cum audiret Minutium collegam ab omnibus mirum in modum collaudari, quod nonnullos hostes iam deiecerat: se magis secundam Minutii fortunam, quam aduersam pertimescere, dicebat. Non ignorabat enim, quam variae essent fortunae vices. *Sec. Plut. in vita Fabii Max.*

C. Marius, non sane mentis hominem esse aiebat, qui se fortunae committeret. *Brut. l. 2. c. 27.*

Anonymus. de Mario tyrannorum septimo dictum est, quod vno die factus est imperator, altero visus est imperator, tertio interemptus est a milite, qui percussurus illum dixerat. Hic est gladius quem ipse fecisti. Fugerat enim opifex ferrarius. Allisit autem interceptor ad illud proverbium, tuo te gladio iugulo. *Trebell. Pollio.*

Seuerus Imper. Celebratur Seueri Imperat. dictum: Omnia fui, sed nihil excedit. Sentiens, iesse ex humili loco per literarum ac militiae officia plurimis gradibus fauore fortunae ad imperii fastigium fuisse perductum: sed nihil feliciter cessisse, aut nulla in re sibi placuisse. *Alsius Spar.*

Chilon, quum quidam propter sua mala doleret, dixit: Si aliorum omnium mala perpenderis, minus aegre feres tua. *Stob. serm. 18.*

Pitrua, prudentium virtutum esse dixit, ne quid in illis fiat caedere, fortium autem, id quod factum est, moderate ferre. *Stob. serm. 18.*

Diogenes in casu quodam aduersos quum incidisset, dicebat, Benefactum, o fortuna, quod tam viri inter mihi praefueris. Idem in huiusmodi casibus alta voce canillabat. *Stob. serm. 106.*

Zeno naufragum passus, cum vna cum opibus omnia amisisset, immobilis vultu, Euge inquit, fortuna, quam opportune nos ad hoc palliolum redegit. *Max. serm. 8.*

Socrates. Xantippe dicebat, cum infinitae mutationes & Rempub & ipsos occupassent, in omnibus se similem vidisse Socratis vultum & exiens domo, & domum redeunns. Ad omnes enim fortunae vndeque ingruentes procellas moderatus & concinnus erat. *Stob. serm. 106.*

Idem dicebat, idem esse in gymnico certamine victum, contumeliam actionem aduersario mentare, & in vita victum a fortuna, eam accusare: quasi nescias quomodo iure quibusque legibus in vita certamen cum ipsa descendimus. *Stob. serm. de pusillanimitate.*

Archytus Pythagoreus dicebat, non difficile est aduersam fortunam commode ferre, sed prosperam. Omnes etenim, inquit, quando in miseria permanent, ut plurimum moderatis modestisque moribus esse videntur, in rerum autem successu elatis animis, &c. *Stob. serm. de virtute.*

§ SIMILITUDINES.

Maximi Monachi. Similis est fortuna sagittario: interdum enim in nos iaculans tanquam in scopum quendam, interdum in ea, quae nobis adherent, omnia dirigit. *Serm. 18.*

Epicteti. Fortunae vita implicata similis est torrenti. Est quippe turbulenta, & limo repleta, ingressu difficilis, violenta, obrepente, & momentanea, *Apud Stob. serm. de virtute. qui est in ordine primus.*

Iosephi Iudae. Quemadmodum ineptorum est, secunda fortuna nimum esse ferri: sic mollium est, aduersa deijci, & terri, facili enim est in vitrae mutatio. *Apud Max. serm. 18.*

Euripidis. Cui speculum ad motum puellae faciem arguit. Sic improbos homines fortuna. *Apud Stob. serm. 88.*

Plutarchi. Velut si quis caecus in quempiam incidat, illum caecum appellat, qui non vitauit: Sic nos fortunam facimus caecam, in quam nostrapte incidimus caecitate. *In Moral.*

Ut alius ventus secundus, sunt, aliis aduersi: Ita aliis fortuna fauet, aliis auertitur. *In Moral.*

In Olympis, non licet vincere, delecto aduersario, sic in vita quocumque obtingit fortuna, cum ea luctandum est. *In Moral.*

Ut si non secatur tiam, nisi prius cinere & aceto praemollitum, nec ebur in scilicet potest zytho prius molle fiat: Sic fortuna non potest reddere vulneratos animo, nisi accesserit malitia. *In Moral.*

Seneca: Ut pumilio, etiam si in monte consistat, pusillus est; Collossus etiam in puteo, magnus: Ita sapiens in quacumque fortuna suis bonis magnus est, stultus & in summa fortuna humilis. *Apud Erasim.*

Ut apparatus scenae quia commodato datus est, statim redditur & sine querela: Ita quicquid in vita contingit magnificum, siue ferus, siue mox a fortuna repetatur, aequo animo reddemus, si his tanquam commodatis vimur. Apud Erasim.

Ut quando illi a tebis distulatur, magno quidem fragore, verum nulla noxa: Sic inualtus fortunae nihil potest in sapientem. *Apud Erasim.*

Socratis. Quemadmodum ignis in foco splendet: Sic mens

quoque in bona fortuna. *In Ant. Meli Spar. serm.*

*Ut qui nauigant ventis secundis, in promptu mento, quibus contra tempestatem aduersam vitantur, bona fortuna sapunt, etiam ad in fortuna parantur. *Stob. serm. De prudentia.**

Ut. Quemadmodum imperiti artifices, cum in magnas lubricas bases, magis conspicuum reddunt, ita fortuna si pusillo animo minus amantur, & arguit magis animi humilitatem. *In Moral.*

*Qui morbo comitiali sunt obnoxii, furore deprensam illico capitis vertigine laborant. At inde totum exherit fortuna, protinus arguit cuiusmodi sim. *In Moral.**

*Ut honoratior est domus, si luceat ignis, quemadmodum mi gaudio condecoratur. *In Moral.**

*Ut qui morbo laborant, cibos pusillimos delectant, & recusant, si quis sedere compellat, idem valetudini, calco quoque aut cape lubenter vestitus magna fortuna inuicunda sapientibus humilitate iuuatur. *In Moral.**

Seneca. Canis quicquid excipit, protinus ad ipem futuri hiat: Ita quod expectantibus fortunae sine vila voluptate dimitimus, statim ad appetitum recti.

Ulini. Hedera complexu necat arbores: Ita fortuna blanditur, strangulat & perdit. *Lib. 6. c. 29.*

Folentii. Quemadmodum dormientes, dum in cantantur usque pro somnium imaginantur rebas, ita tem vana spe se delusos vident: Ita qui in virtutibus licitas, delectatione se aliqua affici sibi vident, illi bonorum honorumque splendorem, nihil in vanam imaginem, ac rei simulacrum potius quam in substantiam.

D. Georgii, aduersitas magis auget desiderium, femina metuum gelu cooperta fertilibus geminat: ut premiur vt. *relic. Lib. 6. Epistol. epist. 77.*

Platarchi. vt decidua itena lubio extinguitur, ita rana lubio in summa proaeceat, repente in aqua. *Moral.*

*Ut terra fertus aliquando copiose pronuntiat, ita ligna: & in inanimantibus aliquando fertus fertus litas est: & in mari aliquando temperas, alioquin Sic in vita vari fortuna causi. *In Moral.**

Plini. vt in rerum natura, quae spectatissime bonum marecunt, veluti rose, lilia, vioia, cum alia duntaxat minimum vita quae florulentissima sunt, cuiusmodi videntur. *Lib. 16. c. 15.*

Nucchi. quod pauper quondam repente diues factus est fortuna: quae indignos homines felicitate sua integros. Num prius conditionis oblitus, viceris gis? non cogitans, quanta sit lubrica fortuna: nihil in te sublimis exult, vt illius grauius caui pareret. *In Epist. ad Regul.*

Ut Fortis. Regna & opes non magis possident quam citiusque: sed vt in seculari ludo, aut in nune referuntur illuc. Sola virtus & viciu & constantia & firma possessio. *Epist. Lepist. 414.*

Max. Tyr. I Latonia. Quemadmodum nocte lunae maiorem claritatem ostendit, ea, quae paucis diebus praetera quod nocte profunda obcuras circumstantia splendorem, interdum vero quasi certamine tenui, quae lucet cum valentissimo solis fulgore suscepto obcuratorem claritatem oportet. Sic etiam tenuis bene contentionem cum malis examinari contingit, si vt contentum, excellentissimumque esse videtur: quemadmodum bris profundis parua aliqua fontilla, aut obfusca quaedam lux splendorem late ostendit, at si ei cum suis circumcursum, contentionemque proponas, tunc eoque quod vere est opumum: cum saliter feceris, occiditque tutes atque confundas. *Serm. 24.*

Epicteti. Quemadmodum in paruo humo quaedam cubare hominem sanum melius est, quam in amplissimo tem negotiare: Similiter & in exigua fortuna melius est contrahentem feliciter agere, quam in magna fortunam diuitis feliciter agere. *Apud Stob. serm. De Temperantia.*

Thyri. iucundissime quicquid copias possidet, eritium: Et bonorum visorum animus tranquillus habet post multas tempestates, calumnias & iniurias. *Apud Erasim. 114.*

*Quis frequenter intentantur ab hostibus, tandem temunt: Et per varias tempestates animus quoque tranquillus. *apoph. 118.**

Magna est corporis imbecillitas, quod ab omni causa leditur. Et satis magna, super quae aduersa

Zenodorus indicat dici solum de iis, qui in extremas vedatis calamitates in istem denno in pristinam felicitatem restituerunt. Quod alius conduit coquus, aliter condiam. Vbi quis rem omnem novat & perturbat, conueniet Plautinum illud.

Bona nemini hora est. Publius. Bona nemini hora est, quin alicui sit mala. Ita fortuna temperavit res mortalium, ut quod huic letum est, alij pariat dolorem. Deus eius est dicitur deus autem Dugill. r. Osculana pugna.

Festus pompetus indicat: Osculanam pugnam pro uerbo dici solitam quoribus uictis uincerent. Per manus tradere. Aul. Hircius. Quod successione quadam ab alio ad alios devenit. De manu in manu. Cicero.

A superiore non est que quaque dissimile est. Traduntur & qui commendantur Terenti. Hanc in manu dat.

HEROGLYPHICA.

Vulgatissimum illud inter Heroglyphica, Fortunam nunc fortunam, ut vulgus nunc sphaera alicui, ut Cebes, insistentem pingere: siue ut eam rerum Dominam ostenderent. (qua de causa Appelles eam in sedem collocauit) siue ut eius instabilitatem coarguerent. Pier. Val. lib. 29. pag. 378. F.

Veteres quum Fortunam plurimum tribuerent eamque negotiorum pene omnium arbitrum opinarentur: simulacrum eius dextra clauum sinistra cornu copiae tenere finxerunt: quod bona & commoda ab eodem omnia proficisci crediderunt: unde diuitias & opulentiam fortunam appellauerunt, vni illi regendi elargendique facultatem concessam arbitrati. Pier. Val. lib. 45. pag. 444. f.

Ut vero eiusdem inconstantiam notarent, sedentem eam in pila sculpebant. Idem eod. lib. pag. 445. A.

Capricornum signum, quod in multis Augustis Caesaris numismatis videmus, summan, ut Astronomi tradunt, sub se natis protendens felicitatem, hieroglyphice nonnunquam significat secundam Fortunam, summamque felicitatem. Idem ibid.

Lactantius fortunam pictam a veteribus fuisse testatur cum copia & gubernacula, tanquam opes tribuat & rerum humanarum teneat regimen. Vnde & omnipotens a plerisque vocata est, quod pro arbitrio possit diuitias commutare, victorias largiri, pauperem subleuare, & opulentum deprimere.

Pacuvius de ea sic ait: Fortunam insanam esse, & brutam perhibent Philosophi, saxig, ad insar globos praedicant esse volubilem. Quia quo saxum impulerit fors, eo cadere fortunam autem manent: caecam ob eam rem vocant, quia nihil cernat, quo se applicet: insanam autem aiunt, quia atrox, instabilisque sit: brutam quia dignum aut in dignum nequeat inter noscere.

Plutarchus in libello de fortuna Romanorum ait, umbram eximia & antiquae fortunae, cum primis fundamentis eiectam fuisse. Primus, inquit, fortunae delubrum Ancus Martius subtraxit fortunamque virili nomine dicauit. Propterea fortalis, quod in victoria fortiter obtinenda, priores sunt fortunae partes.

Bladius libro primo de Rom. Triumphante, scribit, apud Noremensem lacum fuisse templum, fortunae curibus, ubi virgines Deae immolarent. Certum est Tullium Regem, suos omnes actus fortunae adscripsisse, cuius beneficio ab ancilla matre, ad regnum fuerat electus.

Fuit & apud Romanos fortuna barbae simulacrum, quae cultoribus suis malas speciosius vestiret: se spernentes, male barbatos, glabrosque redderet.

Fuit & Vriusque fortunae simulacrum, bona scilicet & male ara vetus, inquit Cicero lib. 3. de Legib. Fuit in exquilis malae, & exerceat fortunae.

Plin. lib. 35. c. 5. Bonae fortunae simulacrum a Praxitele factum, Romae in Capitolio fuisse, &c.

F A A V L A.

Robustus Bos.

Contemnebat praeter reliquos boues, socios suos, vnus eximius viribus praeditus. Sed cum post arationem illi etiam iuga & alia onera impotisset agricola, reuerfus in stabulum post matutinam ferociam maximam, vesperi placidissime dimisso capite altitit. Fabula indicat, & virtutem negotiosissimam solere esse, & cum fortuna plerunque mutari animos. Inde haec duo nota sunt:

Kαλιπτόν το τάλόν τερμύου & : Τόιοις γάρ νόοις τρέφεται τὸν βοῦν ἀνθρώπου. Οὐκ ἔστιν ἡμῶν ἀγροποιῶν ἀπὸ τούτου τὸ βόδιον.

Id est: ut Cicero vertit traditur. Tales sunt hominum mentes qualis pater ipse. Inppiter autem ferus iustitiam lampade terras Viatores.

Duo vna faciebant iter, quorum alter perpetua in cogitatione de victu parando verlabatur, alter in bona felicitate fortunae alacriter pergebat, quo intenderat. Hoc ille mirari, & querere de socio suo, quoniam res tantam animi tranquillitatem efficeret: nam ego quidem curis & sollicitudinibus distringor, dum mecum reputo, quam rationem, & quod consilium vitae degendae

sequar. At ego, inquit ille, iam pridem constitui: ideo animus meus quietus est. Quid constituisset interroganti, respondit: fideliter sc. quam didicisset artem facere velle, & euentum permittere Deo. Hoc vero ille anxius, ridere, & dicere, se multos vidisse Deo fretos decipi. Atque ita relapsus ad dubitationes & incertas atq; sollicitas deliberationes, cepit inter alia percelli metu cæcitas: atque Deum immortalem, secum inquit, qui te futurum esset, cernendi sensum si forte amitteres? Inque hac formidine subit voluntas tentandæ in tali calamitate progressionis: vtq; antecesserat non longe socium, oculos comprimit arcissime, & ita per viam caute & attente vadit, spaciumque nescio quam longum clausis oculis conficit, neque videt in via marisupium cum pecunia, quod alteri cuiuspiam viatori elapsum esset. Ideo vero sequens pone socius mox fuffulit, & aliquanto etiam postea æquiore animo quam dudum reliquum i-tidens conficit.

Fabula considerationem neque industriam notat, sed anxietatem & miseriam consiliorum, de qua neq; actiones fere bonæ, & plerumq; id existit cuius aliquem poeniteat. Fortunam autem in rebus humanis posse plurimum: sensu etiam huius versiculi autor:

Οὐκ ἔστι τὸ γινώσκειν τὸν θεὸν πρὸς τὸν βίον.

Et cecinit præclare Tibullus:

*Non opibus mentes hominum curas, leuantur,
Nam fortuna sua tempora lege gerit.*

Piscatores.

Cum piscatores diu multumq; defatigati, nil capere potuissent, tandem affectu, perdita opera, tristes domum redire parant. Tum de improbitu Thunnus à reliquis piscibus agitur saltu in nauigium illorum se dedit, quo potiturum præda & læticia abiere. Indicat fabula, sipe numero forte fortuna obuenire ea quæ nulla arte ac ratione parari poterint. Secundum Tragicam clausulam.

Præter spem multa Di efficiunt.

Et spes multos sua frustrat.

Contra explicat in sperata Deus.

Camerar. Fab. Æ. sep.

Frater.

DEFINITIO ET ETYMOLOG.

FRATER, Græce ἀδελφός, ὁ, ὁ, & ἀδελφός, ὁ, ὁ, fraternus dicitur. Dicitur autem frater, quasi fere alter, secundum Aulium Gellium lib. 13. Noct. Attic. Et ex sententia P. Nigidii, Salustianus in Jugurtha Quis autem amicitia: quam frater fratris? aut quem alienam fidem inuenies, si tuus hostis fuerit? Hinc fratris, fratris uxor. Fraterculus diminutiuum, & fratrules, duorum fratrum filii.

Fr. Hebr. Ach. cognitionem habet cum Achad, Vnus. Dicuntur enim fratres qui sunt vnus sanguinis, veri, animi, religionis. Nam in S. Bibliis hoc nomine intelligitur. 1. Natus iisdem parentibus, vel etiam patris, aut matris eiusdem filios. 2. Confratruus, fratris vel sororis filius. 3. Homo Israelita ex vna 12. trib. 4. Frater iure religionis seu eiusdem celestis benedictionis confors atq; particeps in Christo mediatore. 5. Frater, turæ naturæ, humanitatis, patriæ, vicinitatis, amicitia, contubernalis, popularis, contubernalis, socialis, communitatis, familiaris, proximus. 6. Frater est discipulus. 1. Chr. 25. 7. 9. 10. Similis, æqualis. Job. 30. 23. Proverb. 18. 9.

Fraternitas, fratrum cœtus & communio. Zach. 11. 14. 1. Pet. 2. 17. Et 5. 9. fraternitas diligenda: Rom. 12. 10. 1. Thess. 4. 9. Heb. 13. 1. 1. Pet. 1. 22. Et 2. 17. Et 3. 8. 2. Pet. 1. 7. Psalm. 133. 1.

SENTENTIAE BIBLICAE.

Frater qui adiuuatur à fratre, quasi ciuitas firma, & iudicium quasi vestes vrbium. Prov. 18.

Fratres in adiutorium in tempore tribulationis, & super eos misericordia liberabit. Eccl. 4. 10.

Nunquid non pater vnus omnium nostrum? Nunquid non Deus vnus creauit nos? Quare ergo despiciat vnusquisq; vestrum fratrem suum, violans pactum patrum vestrorum. Mala. 2.

Quicunq; enim fecerit voluntatem patris mei qui in cælis est ipse meus frater, soror, & mater est. Matth. 12.

Omnem autem vos fratres estis. 23.

Decet autem eum, propter quem omnia, & per quem omnia, qui multos filios in gloriam adduxerat, auctorem salutis eorum per passionem consummari. Heb. 2.

Per iram homicidii fraternitas deperit. Sapi. c. 10.

Charitas fraternitatis maneat in vobis. Paulus ad Heb. c. 13.

PATRYM SENTENTIAE.

Qui effundit sanguinem, & qui fraudem facit, necessario fratres sunt. Aug. & hab. 14. 9. 5. Immolans.

Ismael vt separaretur à populo Dei, non obfuit mater ancilla Agar, sed obfuit fraterna discordia: nec profuit potestas uxoris,

cuius magis filius erat: quia per ipsius iura con-

minatus erat, & ex ancilla susceptus est. Aug. lib. 2. in Genesim. 22. 1. & hab. 14. 9. 5. can. Ismael.

Pro seorare necessitas cogit, per alius autem charitatis hortatur, dulcior autem ante Deum est oratio, quam necessitas transmittit, sed quam charitas fraternitatis transmittit. Ioan. Chrysost. super Matth.

Vera fraternitas est, quæ fratrem venerat deorum dissolutum, quæ præsentis obsequitur, absente non prodeat, plaudat, infirmum non deserit, placatum non prodeat, maiorem metuit. Raban. sup. Matth.

Hæc est vera fraternitas, quæ nullis calibus scilicet soluis dissociare vel deserere locorum vel temporum non præualent, sed nec mors quidem ipsa diuidit.

Hæc est vera & indiuidua fraternitas, quæ genuina in sefectione ac virtute concreuit, cuius semel in uitam delectiorum varietas, nec contentiosa dirumpit communitatem. In collationibus patrum & abbas 19. 19.

Nihil prodest, si moribus ac proposito diuincte, donec iungantur, nec obest parili virtute fundatis, per se ualla dilungi. Apud Deum namq; morum collationem vnitas, fratres habitatione coniungit. Nec prodest, si integritas custodiri, ubi voluntatum diuersitas, & per primum fundamentum est, substantiam munditatem, & primum habere. Inuitum enim atq; impium est, si patre creatam mundi & omnium quæ in eo sunt, vancare, per dilectioni fratris, supplex viliissima, quæ superbie primum mundum est, vt vniquisq; ita iudicet voluntatem, & per tem atq; consilium esse iudicatis, suis male quæ in omnibus obedire. Tertium est, vt fiat omnia etiam necessaria æstimat. postpositum bono charitatis de qua est, vt credat, nec iustus, nec iniustus de causis penam Quintum, vt aduersus se iracundiam fratris, etiam concepitam eo modo quo suam curare desideret, licet per perniciosa alterius esse tristitia, ac si aduersus se iracundiam ueatur, nisi eam quantum in se est, de fratre eam remittit. Idem.

Frates homines omnes inter se. Aug. lib. 2. in Genesim. 22. 1. & hab. 14. 9. 5. can. Ismael.

Fratrem non tolerans, in firmum non diligit. Ioan. Chrysost. super Matth. 23.

Frater infirmitates fratrum tam corporales, quam animales sustinens, est uere fratrum amator. Bern. sup. Cant. 1. 1.

POETICAE SENTENTIAE.

Virg. i. Æn.

Regna Tyri germanus habebat

Pygmalion sceleris ante alios immensus amor.

Quos inter medium venit furor. Ille sicilianus

Impius ante aras atq; auri cæcis amore,

Clam ferro incautum superat securus amaram

Germana: factumq; diu celauit, & æquum

Multa malus simulans: vana se iactat amorem.

Quid. i. Met.

Vivunt ex rapto: non hostes ab hoste tuos.

Non iocet à genero: fratrum quoq; gratia tuos.

Silius. 16.

Impia circo.

Innumero fratres casus damnantis horrent

Tro sepe pro armatis interunt per alia destra.

Is genis mox durus erat, patrumq; peribant

Orbati solium lucis disternunt fratres.

Stat. n. Theb.

Non dum ille per alios

Manibus, vltices animam, seruabat in ira

Virque superstantem, pronamq; in petat ipsa

Erigit occulte ferrum: rursus, labant

Reliquas tenues odio supplicuit, & cœlestis

Iam letus frater, frater, sub corde relinquit.

Manil. 4.

Eccē patrem nati perimunt, natiq; que parentis

Mutuaque armati coeunt in vulnere fratrum.

Quid. 4. Pall.

Hoc Celer Orger opus, quem Romanus ipse fecerat

Sinque Celer cura, dixerat, ipse rui.

Nec quis aut mirari, aut scilicet reuerti sibi

Transcat: audientem uisus detestatur.

Quod Remus ignorans homines conuenere iuui

Capit & huius populus diuersitate erat.

Hoc moras, transiit: retro Celer accipit, et iam

Ille moras duram sanguinolentum lacrimis.

Hor. 7. Epod.

Acerba sit a Romanos agant,

Scelusque fraternitatis:

Vt immarcentis fructu in terram Remi

Sacer nepotibus eruit.

Nullus affectus intensior quam paternus, quamobrem ut quæ tamen morte filii dicta sunt fratri ad interitum transfer, & quæ vtrouque dici solent, amorum etiam in morte profuerint, quæ iactura par fumis est ferenda, tamen ut reliqua vno animi robore toleranda sunt omnia, quæ videntur graua, & sic creditur oppressura sunt. *Doct. Amanissimum frater amisi. R. Inuisum amississe peius fuerat, illius enim amor, huius autem ipsa quoque memoria, dulcis est. D. Gratissimum ipsis ab incunabulis vitæ comitem perdidit, solus sum. R. Non est solus cum quo virtus, & honestas habitant, inter quas affixam præcordis fratris imaginem esse, nec mors ipsa yteruit. Sic nec frater tuus, perditus, nec tu solus.*

Frater si longe ætate diuersi sunt non amplius fraterna inter ipsos amicitia est. *Arist. Ethic. c. 10.*
 Fratrum amicitia localitate est similis. *Idem. ibi.*
 Fratrum contentiones & iræ sunt acerbissimæ, & qui se nimium amant, hi se nimium oderunt. *Idem Polit. 7. c. 7.*
 Fratris officium est erga fratrem eum fere alterum affici. *Cic. in Epist. lib. 3. 7.*

¶ APOPTHEGMATA.

Antisthenes, fratres concordēs omni pariete dicebat esse fortiores. *Luer. l. 6. c. 1.*

Socrates dicebat, non decere fratres, ut lances in statera, altero humilitato alterum extolli. *Anton. & Maxim. serm. de amore fraterno.*

Socrates eos qui fratribus præteritis alios sibi amicos acquirunt, iis similes esse dicebat qui relicto suo agro alienum colunt. *Stob. serm. 82.*

Plutarchus dicebat, nullam esse fratris amissi recuperationem, ut neq. manus ablatæ. *Anton. ser. de amore ac odio in fratres.*

Idem, Musas dicebat nominatas quasi *ipsos fratres*, id est, simul degentes, propter sororiam animorum coniunctionem. *Stobæus serm. 82.*

Euclides Socraticus, cum fratrem dicentem audiisset, Disperam nisi te vitas fuero? Respondit, Et ego? nisi ut nos ames tibi persuaserim. *Plut. lib. de frat. amore.*

Sexton, Fratrum amantem & pauperem dici præstat, inquit, quam fratrum osorem & diuitem. *Stob. serm. 82.*

Idem Fratri in fratrem insurgenti, dicebat, Canem tibi infensum mitigare conaris, ut fiat benignior: erga fratrem vero idem non facies. *Eod. serm.*

Aristippus ad fratrem reconcilatum dixit, Memineris te disensionis, me reconciliatis fuisse auctorem. *Idem.*

Intaphernis uxore. Dario permittente ut vnum ex suis eligeret, cuius vitam sibi donari vellet, fratrem elegit. Demirante Rege, causamque sciscitante: Alius, inquit, maritus, alii liberi, si Deus volet possunt contingere: alium fratrem parentibus vita defunctis, non est quod sperem. *Erast. 5. apoph.*

Eumenes in sidis petiit a Perseo, credebatur extinctus. Is rumor cum Pergamum esset perlatus, Attalus, eius frater imposito sibi diademate, ductaq. fratris uxore, regnum occupauit. Cæterum cum audisset illum viuum: ut volebat profectus est illi obuiam, vna cum satellitibus, hastam gestans. Eumenes autem amanter illum amplexus, dixit in aurem. Ne festinus ducere: priusquam me mortuum videris: nec præterea per omnem vitam, vllam offensi animi significationem vel edicto vel facto dedit: quin etiam moriens fratri & uxori & regnum reliquit. Cuius animi memor Attalus, cum multos ex liberis haberet, nullum tamen regno educauit: sed Eumenis filio posteaquam adoleuisset, adhuc viuens principatum tradidit. *Plut. in regum apophthegmata.*

Antiochus cognomento Accipiter, cum fratre Seleuco pro regno bellum gerebat. At vbi Seleucus a Galatis victus, nusquam appareret, sed interfectus in prælio crederetur, depolita Antiochus purpura, pullam vestem induit: rursus paalo posit cum audisset illum esse in columen, pro leto nuntio dum immolauit, fecitq. ut ciuitates ipsi subleuatas gesserent. Solent fratrum iræ, si quando inciderint, etiam in iustitiam: iollet regni cupiditas nihil impium aut nefarium ducere. At hic ea moderatione regnum ambit, ut fratrem vellet incolumem. *Plut. in regum apoph.*

Cyrus maior. Qui ex eodem semine sunt orti, & nutriti ab eadem matre, & in eadem adoleuerunt, ab eisdem parentibus amati, eandem matrem, eundemq. patrem appellant, quomodo hi non sunt omnium inter se coniunctissimi? Nolite igitur bona, per quæ deducuntur fratres ad coniunctionem inania vniquam facere: sed his continuo superfruite alia amicitie opera, & ita semper inuicem vobis inuicem futura amicitia vestra est. Qui fratri prouidet seipsum curat, &c. *Xenophon l. 8. de inst. Cyr.*

Caracalla, Bassianus præfectus siadebat Caracallæ, ut ad mitigandam inuidiam paricidii fratrem Getam appellaret diuum: Sit, inquit, diuus; dum non sit viuus. Et sic fratrem in diuos retulit. Atq. regnandi cupiditas neficitura pietatis. *Ex A. lio Spartian.*

¶ SIMILITVDINES.

Hierocles. Sicut oculi manusque, si animæ & mentis per se com-

potes fierent, reliquis partes omni studio curarent, nec ecedentem ipsis communionem: quoniam ne ipse quædam onem suam recte administret, quoniam, cura præcipua partium: Ita nobis etiam qui homines sumus & carere fatemur, omnibus vitiis antitendum est, ut non center vitamur. Magis enim, quam partes corporis carere mutuum fratres compositi esse videntur. In libro de caritate. *Mementi & Stob. serm. 72.*

Plurarchi. Et eadem materia prima, nata sunt elementa diuersissima, pugnatissimaque. Sic aliquos ex caritate nascuntur fratres ingenis dissimiles. *In Moralib.*

Ut in dignis etiam qui scribere, aut canere necitant, cum illis mouentur, & obsequuntur. Sic fratres fratrum administrentibus adesse conuenit. *In Moralib.*

Ut in bilance altera insurgente, altera cedit ad alteram fratrem eucto ad maiora fratri cedere debet, submissius repugnans. *In Moralib.*

Ut in numeris minores additi maioribus eos multo ciffim multiplicauerunt ipsi. Sic frater obferuens fratres maiores, & auget illius dignitatem, & vicissim ornatur re. *In Moralib.*

Fraus.

¶ DEFINITIO ET ETYMOLOGIA.

FRAUS Græce *αἰσχρολογία*, & *καταβολή*, & *καταβολή*, & *καταβολή*, dicitur, est autem fraus executio iniustitiae in factu.

Thom. secunda secunda. q. 55. art. 5.
 Fraus non potest esse sine dolo, sed bene dolo fraudi inest dolo, sicut speciei generi. *ex B. Thom.*

Fraus dicitur a ferendo, & est deceptio, quæ alio modo pro periculo quandoque ponitur. *Virg. Quæ Deum inuoluit diua potentia nostræ egrit.* Inde fraudo, as, & fraudus, & defraudo, quod est fructum minuere, vel per fratem amicum.

Terent. diuum defraudans genium composi mihi.

Gebr. Ramah, verbum, sign. præcipit, ut in casu impetu quodam, defraudant aliquem. Inde *Moralib.* fraus, impostura, *Psalm. 57. & 107. & 17. & 24. & 32.*

Aechelitem, id est fraus, a verbo *Nachal*, fraudem dicitur, fraudes, insidiatas est fraudulenter. *Ab Hachal*, verbum, obprelatis verbis deceptio vallet, & calumnia appellatur.

Hofheh, fraus, calumnia, *Leuitic. 5. 4.* Operi coartibus, nempe fraudibus, & Sycophantibus dolo appellatur. *Ab Hachal*, verbum, obprelatis verbis deceptio vallet, & calumnia appellatur. *Hofheh*, fraus, calumnia, *Leuitic. 5. 4.* Operi coartibus, nempe fraudibus, & Sycophantibus dolo appellatur. *Hofheh*, fraus, calumnia, *Leuitic. 5. 4.* Operi coartibus, nempe fraudibus, & Sycophantibus dolo appellatur.

¶ BIBLICI LOC.

Fraus damnatur. *Leuitic. 19. 11. Psalm. 101. Item Marc. 10. 19. Luc. 19. 11. Corinth. 6. 8. 1. fraus ferenda.*

Fraudulendorum merces. *Fron. 28. 10. Fraudulenti buntur.* *1. Corinth. 6. 9.*

¶ SENTENTIAE PATRUM.

Judas de apostolatus fastigio in proditiōis carcerem nec familiaritate communi, nec in tione buccæ gratia frangitur, nec hominem tradat, quem filium dicitur. *Hieronymus in epist. ad Rusticum Marcellinum.*

Institumēto pacis mortem irrogat, sed frater dominus magistrum sic prodit, quasi, inquit, per nitentis rumis ipsam pacem, de osculo machinans ipsam pacem. *Ambrosius sup. illud. Math. 26. Et oscul. sup. eum.*

Duo timenda sunt in bonis operibus, de iudis videtur. *Greg. super illud. Job. 6. 9. Verebar omnia opera mea.*

Indum quoque est, quod tibus modis fraus, quæ tur, quæ per hanc proculdubio aut tacita cordis inuicem fauoris aura, aut res quolibet exterior desideratur. *Moral.*

Solus in Dei opere fraudem non facit: qui cum ad actionis inuigilat, nec ad corporalis rei præmia, nec ad honorem volunt. *Idem.*

Dolosus aduerfarius ferre simulatitium, & sperere in sidiose latens, ut dum occulta sagitta metuitur, impetum hausta timeatur, vel dum ante faciem haite relictur, impetum ex oculo veniens sagitta videatur. *Idem.*

Quacunque arte verborum quis iuret, Deus stant, & cetera autem reus fit, quia & nomen Dei in vnum dicitur, & dicitur dicitur. *Isidor. Sententiarum l. 1. c. 22. 7. c. 22.*

tes? Obsonium, inquit, mihi comparo in coenam, de fame sentiens, quam agitatione corporis excitabat. M. Tullius sic explicat Quo melius coenam, obsonio ambulando famem. Laer.

Idem ad famem ac sium tolerandam exierat sese, post sudorem enim palestra collectum, cum alii potum vehementer appetit, nunquam bibebat de primo cratere, rogatus quam ob rem id faceret? Ne confusam, inquit, obsequi affectibus. Interdum enim, licet sitias, noxium est bibere, hic cum ratio iudaret abstinentiam, affectus hortatur ut bibas, magis obtemperandum est rationi. Laert. l. 2.

Diogenes, cum aliquando à Cratere Alexandri Magni praefecto ad coenam invitatus esset, respondit: te malle iam in Athenisingere quam apud Craterum adipata frui mentia. Laer. l. 5.

Idem, quibusdam obiectibus, quod in foro cibum caperet: Quid mirum, inquit, in foro elurro, ratiocinatus à re laque oppositis. Si fames non videret hominem in foro, fortassis abiturum esset in foro vici. Sed eodem colore se tueri posuerat, in foro deiciens alium, aut vinam reddens. Laer. l. 5.

Idem, quum aliquando videret puerum caua manu bibentem, Hic puer, inquit, me frugalitate superat, qui supellectilem superfluam mecum circumferam, & eductum è pera poculum ligneum abiecit; Ne ticebam, inquit, & in hoc nobis prouidit nauiam. Quum alterum puerum vidisset vaculo fracto cauo panis excipere lenticulam, abiecit & catinum ligneum, ut superuacaneum. Hæc patiar videri ridicula, modo iactamus, inmodicum simplicitatis exemplum in hoc esse vtile, ut nos nostri luxus pudeat. Laert. l. 6.

Idem, quum in publica via pranderet, multi que ingerent illum ob ipectaculi nouitatem, ac subinde acclamarent, Canis, canis: Imo inquit, vos potius estis canes, qui prandentem circumstant, nam id caibus cum primis famulatur. Laert. l. 6.

Idem, quum primum cepisset philosophari, ac in dolio, sicco mucidoque pane vescens solus, audiret totam urbem lætitia perfruentem (erat enim dies ieiunij) tenuit animo non nihil lædij, diuque secum derelinquendo viam instituro cogitauit. Sed quum tandem mures videret adrepentes, panis, micas edere. Quid tibi displicet, inquit, o Diogenes? Iam magnificus es? ecce etiam paratis aliis. Laert. l. 5.

Idem, panem album nactus, è pera cibarium eiecit, hunc versum sum proloquens? Hopes tyrannis è vita deeedit. Srob. ser. 15.

Idem, quum in opipato conuiuio videret Platonem nihil attingentem lautitiam, sed oleis duntaxat vescentem; Quid accidit, inquit, vir sapientissime, ut cum ob huiusmodi mensas in Sicilia profectus sis, hic à paratis abstineas? Ad hæc Plato: At herede Diogenes, & in Sicilia huiusmodi tere cibo contentus eram. Quid igitur, inquit Diogenes, necesse erat Syraculas nauigare cum Attica non terebat oleas? Hoc dictum quidam adiecerunt Aristippo. Laer. l. 5.

Timotheus Cononis F. omisit opiparis coenas, & epulatioibus imperatoris, alium ptus à Platone ad conuiuium Academicum, & frugali modicaque cœna exceptus, reuertens ad suos d. xille iertus. Qui cum Platone coenaret, etiam postero die bene habent: Vituperant coenas splendidas & onerosas, quæ omne sequentis diei gaudium & hilaritatem præterderent atque præterirent. All. 2. de Sar. hist. & Plat. in Sympojactis.

Leo Euth. F. interrogatus, quam quis urbem incolens tuus sit? Vbi, inquit, heque plura neq; pauciora inhabitantes possideant, Plu in apoph.

Antisthenes, Quum Diogenes ab Antisthene pereret tunicam, iussit ut duplicaret pallium, licet cum tunica speciem præbaturum, admonens, oportere paucissimum esse contentum. Laert. lib. 6. cap. 1.

Epicurus dicere solebat, ei cui pauca non sufficiunt, nihil omnino latet esse. Item, te paratum esse felicitate etiam cum loue certare, si aquam & osiam haberet: Laudauit frugalitatem his dictis, quo animo autem voluptatem laudauerit, ex aliis dices. AEL l. 4. de Var. hist. & Srob. ser. 15.

Idem, Gratias naturæ habendas dixit, quod ea quæ ad vitam hominis tubeuandam spectant, parabilia læcerit: difficilia autem non necessaria? Srob. ser. 15.

Idem, Interrogatus, qui piscis aut quæ auis esset ad uicendū tuamissimam? inquit, τάρτα οὐδ' ἀζήρι. id est, illa curare desit. Philos. in Sophistis.

Apollonius, si frugalitatem non ideo commendari hominibus dixit, quod tanti res viles ac imminutias faciamus, sed ut hoc pacto animi magnitudo, nec augeamus. Srob. ser. 15.

Alcemenes i. electi F. obiurgatus à quodam quo, parce nimium ac tam frugaliter viueret, cum iam amphipumas possideret diuitias? Decet, inquit, eum qui multa possidet, pro ratione non prohibere viuere. l. l. in Lucan.

Idem, percontantibus quum ob rem statisset, ut ad adum culmen imponendum fabri securi viderentur, ad fores vico addendos sola terra, nec villo alio instrumento: Ve, inquit, eius mediocritas emiserit in omnibus quæ in ædes inferunt, neque quequam habeant earum rerum quæ apud alios sunt admirationi. Videbatur enim indecorum, si per ostium rude ac tuile suppellex inferretur ex

Fragmentary text from the adjacent page, including words like 'Beneficio Phalero indignatus est', 'vnum fontes etiam panes ferrent', 'Sentiens, non est quod augeas opes', 'virtutum frugalitas', 'Beneficio Phalero indignatus est', 'vnum fontes etiam panes ferrent', 'Sentiens, non est quod augeas opes', 'virtutum frugalitas', 'Beneficio Phalero indignatus est', 'vnum fontes etiam panes ferrent', 'Sentiens, non est quod augeas opes', 'virtutum frugalitas'.

EXMONTANA

retur exotica, pretio cara, arte operosa id ne fieret, ipse quodammodo fores admovebant. Hinc aiunt accidisse, quod Leotychidas primus apud Lacones rex cum cenaret apud quendam, cerneretque testum domus sumptuosus apparatu factum, ac lacunarius ornatum, rogabat hospitem, num ligna apud eos quadrata nasceretur, adeo luxum esse putabat, naturam artificio corrumpere. *Plut. in Lacon.*

Agellus. Thasiolorum gens ut copia rerum abundabat, praecipue vini praesentia nobilitas, ita deliciis erat addictior, per horum agrorum cum exercitu proficiscenti Agellio, Thasi honoris gratia miserunt farinas, anseres, bellaria, libra ex melle condita, & item omnis generis alia maximi pretii, tum esculenta. At ille praeter farinas nihil accepit: reliqua domum referri iussit ab his qui attulerunt, tanquam sibi suisque profusus inutilia. Ceterum cum illi precibus & obtestationibus vigerent omnino, ut acciperet xenia iussit ea inter Heloras distribui, id erat apud Lacedaemonios mancipiorum genus. Eius facti causam sciscitantibus, respondit: Non decere qui virtutis ac fortitudinis studio tenerentur, id genus delicias cupidialque recipere, propterea quod istiusmodi res quibus inescerentur ingenio feruili nati, oportet a liberis procul abesse, grauitertaxans Thasiolorum mores qui dum voluptatibus seruirent, nec ingenuos se praestarent, nec liberos: & sapienter ostendens, nihil esse feruilius abiectioneque voluptatibus obnoxium viuere. *Plut. in apoph.*

Idem. cum audiret quendam admirari cur rex cum ceteris Lacedaemonis tam frugali cibo & vestitu vteretur: Optimum mense metimus, inquit, nempe, libertatem. *Plutarch. in apoph. Laconicis.*

Lysandro in Ioniam proficiscenti, hospites quos habebat in Ioniam, cum aliis multis etiam bouem & placentam dono miserunt. Qui placentam contemplatus rogabat, quidnam illud cupediarum esset? Cui cum is qui attulerat, responderet, ex melle, caseo, aliisque quibusdam confectum esse: Sed hoc inquit Lysander dandum est iis qui nouerunt. Non enim hic est liberi & ingenui hominis cibus. *Alian. lib. 3. de varia historia.*

Panjanas quum Medos uicisset, iussit Persicam cenam preparatam sibi apponi: in qua quidem quum magnus inesset sumptus. Per Deo, (inquit) lusco Perla erat, qui cum tot haberet, ad nostrum uenerit polentam. *Bruf. li. 3. c. 1.*

Epaminondas conuiuans cum collegis ducibus, in fine conuiuii bibit acetum. Percontantibus, num id conduceret ad sanitatem? Nescio, inquit, illud scio, bonum esse ad hoc, uti quis meminerit domesticae dietae, siue domesticorum Sentiens, conducere aduersus crapulam, & conferre sobrietati: simul indicans, se domi pacillimo victu agere solitum. *Plutarch. lib. 2. Symposiacon.*

Anonymus. Quidam ingressus diueriorum, cauponi dedit obsonium, ut appararet, quum ille posceret caseum & oleum: Quid inquit Lacon? si caseum haberem, iam non egerem obsonio, Caupo caseum & oleum petebat ad condiendum piscem, at Lacon id uident, cui sufficiebat victus simplex, superuacuum existimabat cibum cibo miscere, quum alter per se satis esse posset. Quantum absunt ab huius animo, qui centum verum species in unum miscent dicitur. *Plut. in Lacon.*

Anonymus. Quidam Lacon cum duas amygdalas duras duplo vendi conspiceret: Suntne hic, inquit, lapides? Quasi nihil interesset inter silicem & amygdalam. Adeo Lacon deliciarum erat rudis, ut nesciret, sub gemino cortice latere nucleum, Et apparet hoc genus arboris non quibuslibet regionibus fuisse notum, quando Plinius dubitat, an etate Catonis fuerit in Italia. *Plut. in Lacon.*

Alexander. Quum regina Carum Ada illud haberet studio, ut assiduo mitteret Alexandro obsonia: bellariaque per talium rerum architectos coquoque magna arte parata. Alexander ait, seipsum habere meliores obsoniorum artifices, ad prandium quidem, nocturnum iter: ad cenam uero tenuae prandium. *Plutarch. in reg. & imp. apoph.*

Cyrus. rogatus ab hospite, quid ad prandium apparari iuberet? Nihil aliud, inquit, quam panem. Nam spero me prope riuum cornaturum. Mira frugalitas in rege barbaro, cui paniserat pro obsonio, & situm aquae ipse deferbat in cenam. *Refert Ammianus lib. 21.*

Pradicus. Dicere solebat, optimum condimentum esse ipsum ingnem. Sentiens, bono stomacho satis esse, obsonium esse coctum, etiam si nihil accedat delicia. *Eras. lib. 6. apoph.*

Scipio minor. Narrat eum annis quinquaginta quatuor, quibus vixit, nihil vendidisse, nihil emisse, nihil edificasse, libras autem argenti triginta treis, auri duas in ampla domo reliquisse, quamuis pater miratus est e: Si plura quam secundum naturam ueliceretur, uel ingurgitaret, ipsum condignas penas luiturum. Docuit filium ut sapientissimus, frugaliter esse uiuendum, cum natura pauca contenta esse soleat: quae si obsonio obruitur nimio, poena statim in promptu est, quae in variis morbis illico seise ostendit. *Stob. ferm. 15. & 2.*

Epaminondas. Quum coquus collegis Epaminondae de impendiali quod dierum rationem redderet, non alia de re indignabatur, quam tantum fuisse consumptum olei, demirantibus autem collegis negauit se offendi sumptu, sed moleste ferre tantum olei exceperum intra corpus hominum. Sentiens oleum esse naturam

foris vngendo corpori, non intus explendo. Inanissimus sum firmus, & iniuriis patientissimus: intulum uicere, ac se gignis. *Plut. in apoph.*

§ SIMILITUDINES.

Plinius. Templum Ephesiae Diane tuos reddat obsonioribus: At multo tutius frugalitas & parsimoniam parat. *lib. 26. c. 14. & Plut. in Moral.*

Thruer. Quemadmodum ager simo luxurians, & imphumanus uberiori uita inolecit, frugaliore uero auctoresciscit. *In apoph.*

§ ADAGIA.

Acolo non ficui. *Ακολο τὸν κίττον & βόσκον.*
Pronerbum horrat ut ad Sicium tenuem. *Nam sic cant minui ad offulas Suidas.*

Μυσθαεφί.
Qui dure ac sicco Siuerent. *Ὁς σιδερα σίκα & κωνίον.*
Allium in retibus exuod or id uictoris.
De fordidis conuictis dicitur.
Phormionis totius, si qua & φρουριον.
Destratru fordidis ac frugalibus, minimeque dicitur sunt cubilia militaria.

Cilicii imperatores *Κιλίκων στρατηγὸν.*
Dicebantur homines hirsuti, & pilis obstiti.
Vita doliaris. *Ζωὴ δολιῶν.*
Id est. Vita dolu. *Προνεριο δicitur Sura frugali uita strepitu atq; ambitione semota. Fortis ut quere & fordidis, nimis dure atque immunde uiuunt.*

Tanquam in Phiditiis, *ὡς τὴν ἐν Φιδίτις.*
Hecate cena. *Ἐκατὸν δὲ κίτων.*

Veteres cenam perperam ac impendit frugalitatem appellabant, quod apud inferos tenuissimum uictum, *μικροτάτην τὴν σίτην.*

Olium ne comedas cum uiticam habebas hyperborei *μη ποτὶ δὲ αἰανίω δὲ, ἀκαλίφον ἕως χροῖωνος ἕως.*

Adagii *Ὅσον κων σίδεο, nisi quando significatum uictus parsimoniam, Et nec Socrates quicquam adhibere.*

Sicyon atrodens uxor laceraam texe. *Τὸν Σικωνίαν τὴν Ἰλαίαν ἕσπον.*

Atrodens Sicyon, uxor, subit ex lucernam. *Ἐκ τῆς Σικωνίαν τὴν Ἰλαίαν ἕσπον.*

Verba maris iuuenis, si uxor tenui contenta *Ὁ μάρτυρ ἰουβενίης, ἂν ἕσπον τὴν κωνίαν τὴν Ἰλαίαν ἕσπον.*

Tymbra uictitans, *Ὁ τὴν ἐν Τύμβρῃ.*

Adagio dicebantur, uel qui intus ac liberis *Ὁ τὴν ἐν Τύμβρῃ.*

qui moris parum blandus, uel qui hilariter *Ὁ τὴν ἐν Τύμβρῃ.*

paruo contenti Siuerent, quod Tymbra uictitans *Ὁ τὴν ἐν Τύμβρῃ.*

Alpera uita, scilicet salubris. *Ὁ τὴν ἐν Τύμβρῃ.*

In uita rationem durus uiculam quidem, sed *Ὁ τὴν ἐν Τύμβρῃ.*

morum institutionem idoneam, conuictus illud *Ὁ τὴν ἐν Τύμβρῃ.*

Tegeae, *Ὁ τὴν ἐν Τύμβρῃ.*

Aspera, sed iuuenis uictitans bona, *Ὁ τὴν ἐν Τύμβρῃ.*

Salem & caseum edere. *Ὁ τὴν ἐν Τύμβρῃ.*

Consimile hoc cum praecedentibus, Plinius. *Ὁ τὴν ἐν Τύμβρῃ.*

§ EXEMPLA PROFANA.

Arabes frugi in conuictu homines nulla cura alunt: Temperantia ualeudinem tuentur, malitiam ne ad inuictu robur habiles artus confirmant. *Arabes frugi in conuictu homines nulla cura alunt: Temperantia ualeudinem tuentur, malitiam ne ad inuictu robur habiles artus confirmant.*

Perfarum pueri ad magistrum euntes, aduictum quidem in cibos, nasciturum uero pro obsonio: conuictum, ut si quis sitiat, & flumine possit hauiere. *Perfarum pueri ad magistrum euntes, aduictum quidem in cibos, nasciturum uero pro obsonio: conuictum, ut si quis sitiat, & flumine possit hauiere.*

Phylarchus narrat Iberos omnes aquam bibere: quoniam nium hominum sint ditissimi, atque lemeli quod dicitur parsimoniam, uictibus uero magnificentiis malitiam. *Phylarchus narrat Iberos omnes aquam bibere: quoniam nium hominum sint ditissimi, atque lemeli quod dicitur parsimoniam, uictibus uero magnificentiis malitiam.*

Iberorum mulieres laboriosissimum uiam agunt temperantia excellunt alias gentes. Nam certe mercedem quam quali uenter alicuius cingi nequeat, turpe est aduictum. *Iberorum mulieres laboriosissimum uiam agunt temperantia excellunt alias gentes. Nam certe mercedem quam quali uenter alicuius cingi nequeat, turpe est aduictum.*

Sarmatae populi (ut auctor est Bardeides) habitantibus) ante sunt continentiae: ut cum cibis uictibus, expulsi sunt, arborum tamen pomis iuxta Gangem. *Sarmatae populi (ut auctor est Bardeides) habitantibus) ante sunt continentiae: ut cum cibis uictibus, expulsi sunt, arborum tamen pomis iuxta Gangem.*

Idem de Brachmanibus refertur. *Idem de Brachmanibus refertur.*

Esses Iudaeorum gens, uino, caribus & uictibus uerunt. *Esses Iudaeorum gens, uino, caribus & uictibus uerunt.*

Joseph. li. 2. belli Iudaei. *Philo Iudaeus, Philon.* *Philo Iudaeus, Philon.*

...m vellebatur, cum ceteri lautissime epulantur, Fron- ... filii coniuua non profusa, sed iucunditatis ple- ...

Quod nascitur, opus Dei est. Ergo quod fingitur, diaboli nego- ... sum est. Diuino operi Satanae ingenia superducere, quam sceler- ...

¶ HIEROGLYPHICA. ... gularitatis indicium hieroglyphicum Olus: de qua sepe ...

Vinum miserimus ego, in illo die Christianae exultationis, vel ... inter calcanea vestra caput eleuare, videre, an cum cerussa, & pur- ...

Fucatio, Fucus.

¶ DEFINITIO ET ETYMOLOG. ... Fucus uero Graece Φύκος, & Φυκίον, ...

¶ APOPHTHEGMATA. ... Archidamus. Chius quidam zate protractus, venit Lacedaemo- ...

¶ LOCI BIBLICI. ... inuoluitur, inuoluitur eius, nempe Iehu, audito, depinxit oculos suos ...

¶ ADAGIA. ... Lecythum habet in malis. ... Tectum est emigmatum est conuictum in anis, quare rugis illis ...

¶ PATRYM SENTENTIAE. ... Regi delectores proprie & quasi peculiariter feminis instru- ...

Fuga. ... ¶ DEFINITIO ET ETYMOLOG. ... FUGA, ipse fugiendi actus, unde uois, ἀναφυγή, Hebr. Manos, à ver- ...

UNIVERSITÄTS- BIBLIOTHEK PADERBORN

LYANTIFA

Quemadmodum perniciosior hostis fugientibus; Sic...

re ipsi dubio procul sumptum crediderim, vulgato in...

ADAGIA

proverbiali metaphora vocant elabi ac suffugere. Aristo...

Fugium dubio procul hieroglyphice notare qui vellent...

Et fuga cernis

A patribus datur, & patrius pavor incitat artus.

Pier. Val. lib. 7. pag. 62. E.

Comiti sunt nonnulli popularem fugam per examen Apum...

Dorsum autem fuge manifestum est hieroglyphicum: unde...

Quemadmodum perniciosior hostis fugientibus; Sic...

atque omnes...

Furtum.

DEFINITIO ET ETYMOLOGIA

Furtum dicitur a fur, fur dicitur a fur, fur dicitur a fur...

Furtum est minus graue, quam rapina, dupliciter, Primo...

Furtum secundum Legistas ff. de fur. l. 1. est contrafactio rei...

Fur, generis comm. nomen notæ significationis, a ferendo...

Furtorum in omni vita tum priuata, tum publica, genera...

Hic quia nequitiis assuevit, adire laborem...

ro. Omnia denique luca iniusta, quæ malè parta malè...

Furti autem non solum reus est, qui rem ipsam alienam...

EXEMPLA BIBLICA

Exemplum: Rex Sodomorum, Gen. 14. 10. Agar, 16. 6. Jacob...

EXEMPLA PROFANA

Prophetae hostibus in fugam versis, pedetentim agmen ducens...

HEROGLYPHICA

Ad agnum notare voluerimus, Cærem identidem, sed subiecta...

BIBLICI LOCI

Fur nocturnus impune occidi potest. Exod. 22. 2. Furtum...

21. *Prou. 6. 30. Ose. 4. 2. 2. Macchab. 12. 40. Ser. 7. 20. 9. Zach. 5. 3. Matt. 19. 18. Ioan. 12. 6. 1. Cor. 6. 10. Ephes. 4. 28. Tit. 2. 10. 1. Pet. 3. 15. Apo. 9. 2. 21. poena furti Exo. 22. 1. 4. Prou. 6. 31. 1. Cor. 6. 10. Furti & scortationis collatio, Prou. 6. 30.*

SENTENTIAE BIBLICAE.

Furti prohibitio.

Non furtum facies *Exod. 20. Leu. 19. Prou. 3.*

Qui furabatur, iam non furetur. *Eph. 4.*

Conditio.

Qui cum fure participat, odit animam suam, adiurantem audit & non indicat *Prou. 29.*

Participes tui infideles socii furum. *Esa. 1.*

Punitio.

Qui furatus fuerit hominem, & vendiderit eum; conuictus morte, morte moriatur. *Exod. 21.*

Si quis furatus fuerit bouem, aut ouem, & occiderit, vel venderit: quinque boues pro vno restituet, & quatuor oues pro vna oue. Si effugens fur domum, siue effodiens fuerit inuentus & accepto vulnere mortuus fuerit, percussor non erit reus sanguinis. Quod si orto sole hoc fecerit, homicidiumque perpetauerit, & ipse morietur. *22.*

Fures regnum Dei non possidebunt. *1. Cor. 6.*

SENTENTIAE PATRVM.

Nemo habet in iustum lucrum sine iusto damno: verbi gratia: Qui furatur, acquirit vestem, sed perdit fidem: ubi lucrum ibi damnium, lucrum in arca, damnium in conscientia. *August. in serm. de decem plagis.*

Amico rapere quippiam, furtum est, ecclesiam fraudare, sacrilegium est, deceptile pauperibus erogandum, & efluentibus plurimis illud referuare vel cautum, vel tinidum est: aut quod apertissimi sceleris est, exinde aliquid subtrahere, omnium praedonum crudelitatem superat. *Hier. 2. habet. 12. quast. 2. cap. Gloria episcop. 8. Amico.*

POETICAE SENTENTIAE.

Phocylides.

Φοκλῆς τῶν δὲ τῶν ἀποκρίσεων ἀπὸ τῶν παραδοξῶν. Αὐτῶν τῶν κριτικῶν κῆρὸς ἐξέμαρτυρε, ἔφη οὐκ ἔστιν ἄλλο ἢ τὸ φῦλον ἡμῶν, ἡμῶν ἐν τῷ φῦλῳ τῶν ἀποκρίσεων. Ἄμφοτερον οὖν τῶν κριτικῶν, ὅτι ἡμῶν ἐστὶν ἡμῶν.

Plautus in *Poenulo.*

Males partium, malum dispersit.

Catullus in *Epithalamio.*

Nocte latens fures.

Iuuenalis *satyra. 3.*

Me nemo ministro.

Eur. *erit.*

SENTENTIAE PHILOSOPHICAE.

DE FURIS *DIAL. IX.*

Franc. Petr. arch.

DOL.

Id modicum, quod superest a furibus vix defendo. R. Rure te villicus rursus patientiam mali huius edocuit, quam in vrbibus exhiberes. D. Me fures infestant. R. Contra hoc malum nil querelis agitur supplicis opus est. Interim custodia proficit vigilantibus. Sunt qui nihil custodiant, & accusent fures, cum vetus sit prouerbium, quod occaso furem facit. D. Limen meum fures obfident. Claude ostium, ob de feram, aperi oculos, atque intende; si negligis, temeripsum culpa, raro fur inuentus obfuit. Illi iustus queruntur, quibus non sunt domus, quales sunt quidam populi sub meridiem, & sub Arcton & ideo apud Scythas, vt scriptum vides, Nullum scelus furto grauius, & sequitur ratio: Quid enim inter siluas superest, si furari liceat. D. Fures mihi subtrahunt res meas. R. Suas fieri volunt, nec tu veras. Pura ergo negligentiam tuam plecti, retinere; te tuarum custodiam hoc prelo docteri. Vitia non dicuntur gratis. D. Mihi molestissimi fures sunt. R. Importunum plane genus hominum iure optimo bonis omnibus odiosum, non modo vt pestilens, sed vt vile. Sic enim habe. Non enim aliter, quam summa animi vilitate aliquem ad hoc trahi. Haud immerito igitur Aurelius Alexander princeps iuuenis sed bonus, tanto furum odio flagrauit, vt de illo scribat *Aelius Lampridius*, si quem talium vidisset, paratum digitum habuisse, vt illi oculum erueret, tantique eum itomachi fuisse in furorum infamia laborantes, vt si eos casu aliquo videret commotione animi cholerae euomeret, toto vultu inardescente, ita vt nihil loqui posset. Nobilis profus indignatio generosi animi, vere ingens furum fœditas, que viro forti, & sublimi sic subito nauseam extorqueret. Quin imo, quum quidam ex honoratis aliquando furus reus ambitiose tandem fauore quorundam amicorum regum ad militiam aspirasset, & statim in furto deprehensus esset (vix enim illi vitio assueti desistere vnquam sciunt) quæsiuit Alexander a regibus, qui illum promouerant, quid apud eos paterentur fures? cumque illi respondissent crucem, illico eum de illorum sententia crucifixit. D. Furtus in fessor. R. Contra furta bona est vigilantia, atque custodia optima est paupertas, quamdiu aliqd erit, quod furibus dulce sit, eorum vel manus certe, vel ocu-

los non euades, vis fures non meruere? pauper enim nihil est turpius ingenio, nihil minus liberos conuentu maximo cogi a magistratu furtum reddere in Ver.

Furtum quidem pecuniarum, res illiberalis est, pudens. *Idem.*

Nulli vero etiam, cui rapina cessit felicitate, gaudent in potestatem. *Seneca ad Lucilianum epist. 75.*

Alienum nobis, nostrum plus aliis placet. Alienum æs homini ingenio acerba est. *Idem.*

Omnis fur malignus est. *Arist. lib. 2. Rhetor.*

Detrahare aliquid alteri, & alterius incommodum augere, magis est contra naturam quam in laudis, quam cætera, que possunt aut corpori accidere, aut tēnis. *Cic. de Offic. l. 3. c. 3.*

Si vniquique rapit ad se commoda aliorum, non potest, elumolenti sui gratia, societas & communitas eueritur. *Idem.*

Opportunitas etiam mediocres viros spe praedonum *Sallustium in Jugurtha.*

Ex pecunia cupiditate factiones distentionem, & præde cupiditas multos longius euocat. *Iulian. Cap.*

Soli fures de paupertate conuenerunt, dum in scelera regere. *Lampridius in Alex. Seneca.*

APHORISMATA.

Democritus, furem ab vndecim viris abduci videns, inquit, cur tantula furatus es, & non potius magnum, abduxisses alios? *Stob. serm. 11.*

Zeno Citricus seruum in furto deprehensum certum is se sic excusaret, vt diceret, tibi fuisse in latu, vt dicitur, inquit. *Laert. l. 7. c. 11.*

Diogenes Harpalum, celebratissimum furem, testimonium dicere aiebat, quod in illa fortuna *Laert.*

Idem conspicatus duci quendam, qui philodemetus sustulerat (dicebatur autem a magistratibus, quæ potus appellatur) Magni, inquit, Diogenes, ture quæ vti nam hoc non potest veredici in magistratus sinu, a quibus ad laqueum adigitur interdum, qui decem stulit: ipsi impune magnis furtis, vel pecunia *Laert. l. 6.*

Demosthenes, ad furem inquentem, Neidone hoc ellet: At tuum non esse satis iocibus, respice *serm. 11.*

Anonymus, Lycurgi legibus cum furta permissa que qui deprehenderetur, penas negligentia daret vulpeculam furatus, aduentibus qui amiserant vestibus occulit. Feram vero sciuentem, ac non intelina vique lacerantem, tantisper tolerauit. *Idem.*

rentes abirent, reprehensus a pueris quibusdam, dicit fuisse manifestare vulpeculam, quam visque ad *Idem.*

Minime, inquit puer: sed multo iustius est motu, quam *Idem.*

prehendi. *Idem in Lacon.*

Alexander Euyer, F. roganti cuidam, cur spergerent pecunias in ararum publicum? Ne, inquit, tur, qui facti fuerint illarum custodes. Quam multa *Idem.*

gritati lux qui priuatum pecuniarum vni an deum *Idem.*

vir prudens eorum suorum moribus tamquam, de *Idem.*

ius tantum erant custodes furari, non domum, *Idem.*

Catulus, dicente Philippo, quid latras? Fessum *Idem.*

respondit *Bru. l. 2. c. 40.*

Anonymus, In seruum furacem ita iocatus est, *Idem.*

solum esse, cui domi nihil sit signatum nec *Idem.*

ligimus autem, illi nec ligna obitare, quo minus *Idem.*

claudimus: olim vero & cadi lagæq; iolebant ob *Idem.*

lib. 6. apoph.

Alex. Seneca adeo vindex furti fuit, vt per *Idem.*

tantum furantur, vt habeant quo consumant *Idem.*

Lampridius, Nemo saluter principem qui se *Idem.*

ira student sceleria vix suæ regere. *Idem.*

Idem dicere solebat, solos fures de paupertate *Idem.*

turibus.

Ὁ πόλις ἐστὶν ἡ πόλις ἀπὸ τῶν ἀποκρίσεων.

Id est.

Qui multa furatur, & pauca dicit, effugit. *Idem.*

Idem furis suspicione infames nec intrari *Idem.*

quum *Septimius Arabinus*, qui famulos *Idem.*

Heliogabalo fuerat liberatus, inter ceteros *Idem.*

tum venisset, exclamarit, O numma: o *Idem.*

les: *Arabinus* non solum viuit, sed etiam *Idem.*

Hac fabula aduersus fures vti possumus.

Furor.

DEFINITIO ET ETYMOL.

FUROR Graece ὀργή, ὄρος, vel ὄρος, ὄρος, dicitur. Est ira acris...

Furor, uenia, ὄρος, dicitur. Est grauior diuturniorque...

Quomodo furor differat ab infamia docet Cicero, lib. 3. quæst. Tuscul. Infamia...

BIBLICI LOCI.

Furor impiorum. Furor percutit Deus in obediens, Deuter. 18. vers. 18. Proverb. 6. 34. & 15. 1. & 27. 4. Furor Dei. Vide Ira Dei.

POETICAE SENTENTIAE.

Ouid. 1. Amor. 2. Blanditis comites tibi erunt, terrorq; furorque. Asidne partes turba secuta tuas. Sen. Herc. fur. Solus te iam prestare potest Furor infontem, proxima puris Sors est manibus, ne ferre nefas. Ouid. 2. Remed. Dum furor in carnis est, currenti cede furori. Difficiles aditus imperus omni habet. Stultus, ab obliquo qui cum discedere possit: Pugnabit in aduersus ire nator aquas. Stat. 3. Theb. Deus ecce furentibus obstat. Claud. bello Ger. Sed caret euentu nimius furor, improbanunquam Spes latet a diu.

SENTENTIAE PHILOSOPHICAE.

Furiosum habitum iuuentutis caueri oportet. Plato, libro 2. de leg.

De furore. Dial. cxv. Franc. Petrarch.

DoL.

Nimius dolor, ne furorem patiar metuo. R. Obsta illi, cogitationibus bonis & placidis. Quidam furori viam passionibus faciunt, ex multis affectibus non tanis vera tandem prodit inania, sicut ex contrariis vera virtus: frequentatis actibus quæri habitum, philosophicum dogma est. D. Furere metuo. R. Si animi

SIMILITVDINES.

Ve fures eorum rerum quas ceperunt, signa commu...

ADAGIA.

Quædam Graeci dicunt suam acerbam & immaturam. Vnde...

EXEMPLA BIBLICA.

Et furor exempla: Rahel, Gen. 31. 19. Achan, 10. 7. & sic. 10.

EXEMPLA PROFANA.

Primum Persæ in Eubœa militarunt, Diomedes vir Ere...

FAVLA.

Mercurius & Tiresias.

Mercurius periculum facturus diuinationis Tiresiae formam ho...

animi vitio ille tibi armandus, armatura animi virtus est, at si corporis, consulendum succurrendumque illi est, si qua rei huius ars est ipsos apud corporum magistros qui physici nuncupantur, quæ si in hoc, vt in multis aliis, aut nulla est, aut professoribus suis in cognita, Ego artem hanc vnam tibi præscriperim abinentiam & omnis excessus fugam. Notum illud atque antiquum: Viri sancti virtutibus corpus edificanc, multum conferunt animo simul & corpori fræna libidinum ac gulæ. Multos frauit luxuria, multos opprellit crapula, multos somnus, multos ebrietas sepeliuit, multorum vitæ feruor, atque impetus, & furibunda licentia verum abijt in furorem. D. Timeo naturaliter in furorem agi. R. Quod natura infert durum potest esse, non miserum. Culpa enim caret, quæ miseræ est radix. Quando autem prouidendi obtigit facultas, vnum facito, vt te furor si vitari nequit in seuro saltem statu anime reperiat. Innocens si furere cœperis, aut innocens respices, aut innocens morieris: Nulla grætas, nulla sanctitas, nulla custodia, sic innocentiam conferuat vt furor, qualem inuenit, talem reddit. D. Furere metuo. R. Heroas comites ac reginas metus, An salubris Herculeum, & Aiaceum, Hecubam, & Cassandra? an ex alio genere Lucretiam spernis, & Empedoclem? D. Furere pertimeo. R. Multa variari solitos furentes accepimus, sic quo nullum acumen sani capitis pervenisset, vagus & rapidus furor venit, atque hinc Graui quam vos diuinationem dicitis à furore mantice dici volunt. D. Horreo vim furoris. R. Et sanos mœtos, & firentes letos vidimus falsa quamuis opinione. Habet & terrore voluptatem suam. D. Furendi pavor animum exagitat. R. Furorum furias quidam stimulo furore querere. Verus furor ferias veras dabit.

EXEMPLA BIBLICA.

Simeon & Leui, fratres Dinæ. Gen. 49. 6. 7. Esau. Gen. 27. 44. Saul, 19. 10. Et 20. 30. & c. Afflicus Ester 1. 12. Nebucadnezar, Dan. 4. 12. & 3. 13. 19.

EXEMPLA HISTORICA.

Arthamas Falsi filius, furis, à Iunone immisus agitatus, Learchum filium interfecit. *l. lib. 54. c. 14.*
Agare, Cadmi & Hermiones filia, Bacchico furore correpta Pentheum filium interfecit.
Thamyris poetria, prouocans in musices certamen Musas, victus atque oculis, & mente priuatus, prouerbio locum fecit. *Ουμυρις παυ υμνυ. Theat. Zuuing. fol. 35.*
Corybantæ Cybeles cultores furore sacro correpti, cymbala pulsabant: alios item in similem agentes rabiem. *Idem.*
Pentheus dum sacra Bacchi contemneret, vlcilente nomine in furorem raptus est. *Verq. lib. 2. A. neid.*
Eumenidem veluti demens videt agnita Pentheus.
Et solem geminum, & duplices se ostendit Thebas.
Proetides va lunonis, cui se se præterebant, bouina inania laborarunt. *A. Iuanus.*
Lycurgus Dryantis filius rex Thraciæ: à Baccho (cuius nomen aspersionatur) in furorem versus vitæ excidere volens, cura sibi amburauit. *Theat. Zuuing.*
Cambyses Persarum rex, quum bouem Apin, quem Aegyptii pro Deo colebant in molasset, furis agitatus, vnicuiam prope familiam deleuit. *Herodotus in Thalsia.*
Fulvius censor, cum ex Lunonis templo marmoreas regulas sustulisset, inique Romæ ædem Fortunæ equestris tegeret, mente captus est. *Lactantius lib. 1. c.*
Theopompus historicus propter vulgatos libros sacros Iudeorum per xxx. dies insanit. *Theat. Zuuing.*
Iustinus minor Imp. ab initio liberalis visus: verum à Sophia coniuge perualus, auarissimus euasit, simul & Pelagianæ ad se tor hæreicos. Quapropter pfo insano ad postremum habitus est. *Volat. lib. 23. Anthrop.*
Alcmaon, Amphiarai & Eriphytes filius, propter interfectam matrem, furis agitatus est.

EMBLEMA.

Furor & rabies.

Aud. Alciad. Emblemata. LVII.

*Ora gerit chypres rabiosi picta leonis,
 Et scriptum in summo margine curmen habes:
 Hic hominum est error, cuius possessor Atrida?
 Talia magnanimis signa. garmemo talit.*

Futurum.

DEFINITIO ET ETYMOL.

FUTURUM, Græce μέλλομενος, dicitur. Er est quod non dum aduenit, cum aduentum sit. Hebr. *Elshidih* vocant id

quod futurum est, & hominem expeditum in rebus. *bo Herredb.* expedit, parauit festinanter, futurum festinanter est in prociectu.

SENTENTIA BIBLICA.

Non est vestrum nosse tempora, vel momenta, sed accipietis virtutem sapientiam sancti in vos, & eritis mihi testes in Hierusalem, de in Samaria, & vsq; in vltimum terræ. *Actuum Apostolorum.*

POETARVM DICTA.

Horat. Od. 19. lib. 3.

*Prudens futuri temporis exitum
 Caliginosa nocte premit Deus,
 Ridet, ne si mortalis ultra
 Fas trepidat.*

Stat. lib. 3.

*Quid crastina volueret atas,
 Scire nefas homini.*

Hor. Od. 9. lib. 1.

*Quid futurum eras, fuge querere,
 Comici Græci.*

*Οὐδὲς τὸ μέλλον ἀφ' ἑαυτοῦ βεβαιῶται,
 Haud de futuro tuta quis deliberat.
 Οὐδὲς πρὸς φρονίους τοῦτο πρὸς ἀπίστους
 Nitere, homo quem sit: prouideri in postremum.
 Μὲν δ' ἄρα τὸ εὖ τὸ κακὸν ἴσθαι.
 Quodcumque quis passurus est: id enim manet.
 Μὴ ποῖ τ' οὖν οὐδ' ἀποδοῖ, ἀλλ' ἀρετὴ φέρει.
 Contingat id quod expectas, non quod vultis.*

PHILOSOPHICA ET HISTORICA PLACITA.

Effugere nemo potest, quod futurum est. Et scire, quid futurum sit: miserum est enim nihil potest. *Futurum vniari non potest. Cic. 3. de Nat. Deor.*

Futurum omnibus hominibus est incertum. *Est enim mem. Demost.*

Oportet eos, qui prospera optataque vtuntur fortis, flicto, & oppressos semper incerta videri considerent, dem vniuersis hominibus optima esse ad diuina mem. *Ex orat. de Rhodio libertate.*

Præterita semper apud omnes omittuntur, & de iis deliberationem habendam populus: hanc præsentia consilioris munus ac officium postulat. *Coron.*

Id ipsum quod inter sententiam accidit, virum per magnum dolorem adfert. *Olynth. 1.*

Necessario euenit, cum pugna committitur, vt alii alii vincant. *Ex orat. iunior.*

Ex postremo euenit, quæ præterierunt omnia, & psumantur. *Olynth. 1.*

Sæpe contingit, vt idem homo in hoc non recte, vero recte sentiat. *Ex 5. I rocam.*

Futura vatem tantum sciunt. *Plat. in dialo. de iust.*

Futuris prædicendis qui curiosi stant, omnia pmississimos esse, vel fieri. *Ficinus epist. lib. 11.*

Futura à præteritis consellatione fieri non possunt. *raud. in Astrolog. lib. 4. c. 6.*

Futura prophetici luminis beneficio multo cognosci possunt, quam sentiu & ratione videri. *Idem. de iust. ideo prophete præteritum pro futuro tempore ob certitudinem maximam. Ioan. Franc. 1. h. Mirra. de p. 1. cap. 6.*

Futurorum omnis cognitio, quæ non habet in determinatam, super humana est, & à Dei voluntate dependet. *Idem ibidem l. 2. c. 3.*

Futura aut considerantur, vt in seipis & sua natura quæ soli Deo, & cui voluerit ipse reuelare noxa. *Idem. de causis continentur, quæ erit Deo nota sunt, ratione experientia, & sagax coniectura sibi videtur: quæ omnia nos scire non possunt. Ioan. Franc. 1. h. Mirra. de p. 2. cap. 7.*

Futurorum prænotio ex luce eximita spirituum non ex talpa, vt Proclus somniat. *Io. Franc. 1. h. Mirra. de p. lib. 7. cap. 5.*

Futura ad cognoscenda nil vanius est, quam ad contrariis experimentis assentire, nam veritas est, aduerfatur: ideo quæ aduerfatur sibi falsa sunt. *lib. 6. cap. 7.*

Nihil mortalium certam futurorum scientiam Dii dederunt: sed homines natos inuenias quosquam, cui omnia ex animi voluntate succederent, ita ut nulla in re fortuna sit ei aduersata. *Dion. lib. 8.*
 Non ita facile de rebus futuris, quæ nam illæ futuræ sint, ut de momentis prædictari potest: sed illas quidem sensibus & cladibus peremptis, has vero diuinationibus & coniecturis, in quibus inest falsitas. *Idem lib. 9.*
 Quæquam de futuris rebus, velut iam factis consultandum est, sed spes est in illis collocanda quæ aliter euenire possunt: sed præcipua pars aliqua iis quæ præter spem accidere possunt referuanda omnibus rebus, quando quidem sumus homines, tum vel in bellicis. *Polyb. lib. 2.*
 Futura respicias, nihil in præsentia neque magnum est, neque in futurum: sed idem & mutationum fortunæ & vitæ est finis. *Plutarchus de Flaminio.*
 Quædam de futuris consultant, qui rerum futurarum exempla præteritis sumunt. *Dion. Halic. lib. 19.*
 Futura difficulter ab hominibus præcaueri possunt: neque præcauemus quam euadet pericula, nisi Numine exorato diuinitus præcaueri, malorumque leuamen impetret. *Nicetas Acorn. in*

Manuele Com. lib. 6.
 Futurorum notitia cum agnitione cordium soli Deo peculiariis est. *Mich. Glyca Annal. part. 1.*
 Multa pericit Deus in expectata: quæ expectabantur frustra sunt: quæ verò nemo expectabat, eorum exitum reperit Deus. Nam futurarum rerum prædictiones, siue per somnia, siue sexcentis aliis rationibus significantur, multa caligine inuoluta, multos ab officio depulerunt, & in errorem induxerunt, alius præter spem exitum felicem adeptis, aliis diuersum. *Nicoph. Gregorius, lib. 8.*
 Futura in æquilibrio quodam collocanda sunt: nec iniucunda, nec in trista nimis inclinante animo. *Idem, ibid.*
 Homines multa sibi ipsis incommoda ob futurorum ignorantiam inferunt. *Procop. de bello Pers. lib. 2.*
 Ex præteritis factis contemplari futura homines queunt, & in tuto eadem constituere. *Idem de bello Goth. lib. 3.*
 Solent mortales dum rerum præsentium admiratione capiuntur, & plerumque simul in scitia, futura prælagire: & dum molestius opprimuntur, temere contemplando futura prædicere. *Idem, eod. lib.*

FINIS LIBRI SEXTI.

vv 3

POLYAN-

LYANTIA

